

Службен весник

на Република Македонија

Број 57

8 мај 2012, вторник

година LXVIII

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1617. Правила за пазар на електрична енергија.....	2	26. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за екстрадиција.....	26
Меѓународни договори		27. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Србија за екстрадиција.....	48
25. Закон за ратификација на Договорот меѓу Македонската влада и Шпанската влада за заемно признавање и замена на националните возачки дозволи..	2	Огласен дел	1-68

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА
ЗА ЕНЕРГЕТИКА**

1617.

Врз основа на член 27 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11 и 136/11), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на ден 7.5.2012 година, донесе

**П Р А В И Л А
ЗА ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА****I. ВОВЕД****Член 1**

(1) Со овие Правила за пазар на електрична енергија (во понатамошниот текст: Пазарни правила) се уредува:

- 1) организација на пазарот на електрична енергија,
- 2) услови што треба да ги исполнат учесниците на пазарот на електрична енергија,
- 3) начин и услови на здружување на купувачите и/или производителите на електрична енергија во балансни групи заради намалување на трошоците за урамнотежување,
- 4) воспоставување, организирање и контрола на тргувањето со електрична енергија и системски услуги, вклучувајќи го и прекуграничното тргување,
- 5) методологија за пресметка на надоместокот за услугите за урамнотежување и начинот на наплата на услугите, како и финансиски обезбедувања за обврските на учесниците на пазарот на електрична енергија за плаќање на услугите за урамнотежување,
- 6) постапка за пресметка на отстапувањата на договорените и остварените трансакции, врз основа на податоците од мерењата направени од страна на операторот на електропреносниот систем и операторите на дистрибутивните системи,
- 7) условите, начинот и постапката за набавка на електрична енергија и системски услуги од страна на вршителите на регулираните енергетски дејности, со цел набавките да бидат спроведени на транспарентен и недискриминаторен начин и да се обезбеди рамноправен пристап на сите заинтересирани домашни и странски понудувачи,
- 8) откупот на електричната енергија од повластените производители на електрична енергија и продажбата на истата на снабдувачите или трговците, како и начинот на уредување на правата и обврските на операторот на пазарот и операторите на преносниот и дистрибутивните системи и повластените производители,
- 9) постапка и начин за прибирање и доставување на податоци до Регулаторната комисија за енергетика за состојбите и појавите на пазарот на електрична енергија.

Член 2

(1) Дефинициите за одделни изрази, содржани во Законот за енергетика, се применуваат и во овие Пазарни правила.

(2) Одделни изрази употребени во овие Пазарни правила го имаат следното значење:

1. Балансна енергија

Количина на електрична енергија која е ангажирана со активирање на системските услуги за порамнување на отстапувањата помеѓу расположивата електрична енергија и потрошувачката на електрична енергија во реално време;

2. Балансен механизам

Балансен механизам е збир на документи, процедури и методологија кои ги дефинираат правата и обврските на учесниците на пазарот на електрична енергија во врска со балансната одговорност;

3. Балансна група

Балансната група ја сочинуваат еден или повеќе учесници на пазарот на електрична енергија од кои еден член на балансната група ја превзема целосната балансна одговорност и претставува балансно одговорна страна;

4. Балансно одговорна страна (БОС)

Учесници на пазарот на електрична енергија кои превземаат балансна одговорност и доставуваат физички распореди (номинации) за балансната група во согласност со нивните меѓусебни договорни обврски;

5. Балансна одговорност

Одговорност на БОС за обезбедување на баланс помеѓу целокупното најавено производство, набавки и увоз на електрична енергија од една страна и најавена потрошувачка, продажби и извоз на електрична енергија, од друга страна, за една или повеќе точки на приклучување и/или, за една или повеќе билатерални трансакции;

6. Билатерална трансакција

Билатерална трансакција значи купување или продажба на определени количини на електрична енергија во одреден временски период помеѓу два учесника на пазарот на електрична енергија;

7. Билатерален договор

Договор склучен помеѓу два учесника на пазарот на електрична енергија кои склучиле билатерална трансакција за купување или продажба на определени количини на електрична енергија;

8. Виша сила

Сите непредвидливи природни појави, настани и околности кои се утврдени согласно закон. Недостатокот или недоволни финансиски средства или недостапни финансиски средства не се сметаат за настан на виша сила;

9. Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија

Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија е потпишан Договор помеѓу Операторот на пазарот за електрична енергија (ОПЕЕ) и учесникот на пазарот на електрична енергија во кој се одредуваат правата и обврските на двете договорни страни, во согласност со овие Пазарни правила;

10. Договор за учество на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети

Договор за учество на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети е потпишан Договор помеѓу Операторот на пазарот за електрична енергија (ОПЕЕ) и учесникот на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети во кој се одредуваат правата и обврските на двете договорни страни, во согласност со овие Пазарни правила;

11. Договор за учество на Пазар на системски услуги

Договор за учество на Пазарот на системски услуги е потпишан Договор помеѓу Операторот на електропреносниот систем (ОЕПС) и учесникот на пазарот на системски услуги во кој се одредуваат правата и обврските на двете договорни страни, во согласност со овие Пазарни правила;

12. Физички распоред

Документ доставен до ОПЕЕ и ОЕПС од страна на БОС со дефиниран часовен распоред на: производство, потрошувачка и размена на електрична енергија, вклучувајќи го увозот и извозот за одреден ден во согласност со билатералните договори помеѓу учесниците на пазарот;

13. Интерконекција

Врска на меѓусебно поврзани електроенергетски системи кои работат во синхрона паралелна работа;

14. Интерконективен вод

Интерконективен вод е вод за електрична енергија, вклучувајќи ја и припадната опрема и постројки, со кој се поврзува преносниот систем за електрична енергија во Република Македонија со преносен систем за електрична енергија на соседна држава;

15. Интервал за порамнување

Временски интервал во кој се врши пресметка на размената на електрична енергија (предавање и испорака) и/или системски услуги;

16. Изјава за расположивост

Документ доставен од страна на производителот согласно со Мрежните Правила за пренос на електрична енергија во кој е специфицирана расположивоста на единиците за диспечирање во наредна календарска недела;

17. Квалификуван потрошувач

Квалификуван потрошувач е потрошувач кој купува електрична енергија од производители, снабдувачи или трговци, по сопствен избор;

18. Мали потрошувачи на електрична енергија

Мали потрошувачи на електрична енергија се претпријатија кои што имаат помалку од 50 вработени и вкупен годишен приход или вкупна актива не поголем од 10 милиони евра во денарска противвредност, не вклучувајќи ги производителите на електрична енергија и операторите на преносните и дистрибутивните системи;

19. Несакани отстапувања

Количини на електрична енергија кои произлегуваат од отстапувањето на реалните вредности од номинираните вредности, како и количини на електричната енергија кои произлегуваат од сведувањето на граница на разменетата електрична енергија преку интерконективните водови;

20. Номиниран транзит

Номиниран транзит е вредноста од прифатените прегугранични номинации (увоз и извоз) на учесникот на пазарот на електрична енергија во дефинираниот трговски интервал;

21. Оператор на електропреносниот систем (ОЕПС)

Оператор на електропреносниот систем е правно лице кое што врши пренос на електрична енергија и управува со електроенергетскиот систем на Република Македонија и е одговорно за работењето на системот, неговото одржување, развој и поврзување со електропреносните системи на соседните земји и за обезбедување долгорочна способност на системот за задоволување на разумните потреби за пренесување на електрична енергија;

22. Оператор на пазарот на електрична енергија (ОПЕЕ)

Оператор на пазарот на електрична енергија е правно лице кое што го организира и управува со пазарот на електрична енергија во Република Македонија;

23. Оптоварување

Оптоварување се однесува на големината на активна/реактивна моќност која се испорачува од преносната или дистрибутивната мрежа;

24. Оптоварување за диспечирање

Потрошувач/(место на потрошувачка на електрична енергија) кај кој потрошувачката на електрична енергија може да биде променета во согласност со диспечерската инструкција;

25. Отстапување (дебаланс) на балансна група

Отстапување (дебаланс) на балансна група е разлика помеѓу остварените и физичките распореди за секој пресметковен интервал;

26. Период на испорака

Период на испорака е специфициран временски период во кој се испорачуваат физичките количини на електрична енергија;

27. Период на порамнување

Период на порамнување е период за кој се врши пресметка на трансакцијата на пазарот на електрична енергија, вклучувајќи ја и пресметката на отстапувањата, и претставува основа за плаќање;

28. Период на усогласување на номинациите на физичките распореди

Период на усогласување на номинациите на физичките распореди е периодот кога се врши усогласување и евентуални измени на постоечките номинации. Во овој период не е дозволено доставување на нови номинации;

29. Постапка за порамнување

Постапката за порамнување е постапка спроведена од страна на ОПЕЕ, со која се опишуваат механизмите што се применуваат за порамнување на трансакциите во EECPM;

30. Повластени производители на електрична енергија (ППЕЕ)

Повластен производител на електрична енергија е производител на електрична енергија од обновливи извори на енергија или од високо ефикасни комбинирани постројки кој што се стекнал со статусот на повластен производител;

31. Производител на електрична енергија

Производител на електрична енергија е правно или физичко лице кое произведува електрична енергија во постројка за производство на електрична енергија;

32. Производител на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга

Производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, обврската за јавната услуга ќе ја обезбеди преку производство на електрична енергија за потребите на домаќинствата и малите потрошувачи што се снабдуваат преку снабдувачот во краен случај за електрична енергија, како и преку производство на електрична енергија за потребите на тарифните потрошувачи, заклучно до 31.12.2014 година, што се снабдуваат преку снабдувачот со електрична енергија на тарифни потрошувачи;

33. Производна единица за диспечирање

Генераторска единица за производство на електрична енергија во согласност со Мрежните правила која што служи за диспечирање (номинирани технички карактеристики);

34. Расположив Балансен Капацитет

Количина на балансна енергија која може да биде расположива на ОЕПС од страна на единица за диспечирање или од оптоварувањето за диспечирање во текот на диспечерскиот интервал;

35. Регистар

Регистар претставува збир на податоци за регистрираните учесници на пазарот на електрична енергија во Република Македонија. Посебен регистар се води за секој организиран пазар на електрична енергија во рамките на пазарот на електрична енергија;

36. Системски услуги или помошни услуги

Системски или помошни услуги се неопходни услуги за работата на преносните или дистрибутивните електроенергетски системи заради обезбедување на сигурно и доверливо работење и управување со системите, а се дефинирани во соодветните мрежни правила;

37. Снабдувач со електрична енергија

Снабдувач со електрична енергија е носител на лиценца кој ги снабдува потрошувачите со електрична енергија и може да врши трговија со електрична енергија;

38. Снабдувач во краен случај со електрична енергија

Снабдувач во краен случај со електрична енергија е снабдувач со електрична енергија кој обезбедува јавна услуга снабдување со електрична енергија за домаќинствата и малите потрошувачи, во случаите утврдени со Законот за енергетика;

39. Снабдувач на електрична енергија за тарифни потрошувачи

Снабдувач на електрична енергија за тарифни потрошувачи е снабдувач со електрична енергија кој обезбедува јавна услуга снабдување со електрична енергија за тарифните потрошувачи, во случаите утврдени со Законот за енергетика;

40. Тарифен потрошувач

Тарифен потрошувач е потрошувач кој купува електрична енергија по регулирани цени за пресметковни елементи од снабдувачот со електрична енергија на тарифни потрошувачи;

41. Точка на испорака

Точка на испорака е физичка точка во која електричната енергија се испорачува од преносната мрежа, вклучувајќи ја и интерконекцијата со соседните електроенергетски системи;

42. Точка на прием

Точка на прием е физичка точка во која електричната енергија се внесува во преносната мрежа, вклучувајќи ја и интерконекцијата со соседните електроенергетски системи;

43. Трансакција

Трансакција значи купување или продажба на определени количини на моќност, електрична енергија и системски услуги во одреден временски период помеѓу два или повеќе учесници на пазарот на електрична енергија;

44. Трговец со електрична енергија

Трговец со електрична енергија е носител на лиценца кој врши дејност трговија со електрична енергија;

45. Трговски интервал

Трговски интервал е основниот временски интервал за кој се склучени пазарните трансакции.

Член 3

(1) Општо прифатени поими (конвенции) во овие Пазарни правила се:

1) количината на електрична енергија која се внесува во електроенергетскиот систем во точките на прием и количините кои се однесуваат на продажба на електрична енергија ќе се прикажуваат со позитивен знак (+),

2) количината на електрична енергија испорачана во точките на испорака и количините кои се однесуваат на купување на електрична енергија ќе се прикажуваат со негативен знак (-),

3) ОЕПС и ОДС го вршат мерењето на количините на електрична енергија во точките на прием и во точките на испорака, вклучувајќи ги и увозните и извозните количини на електрична енергија,

4) сите времиња се однесуваат на временската зона (CET) GMT+1, независно од тоа дали станува збор за зимски или летен период на мерење на времето,

5) за потребите на Пазарните правила, активната моќност се изразува во MW со три (3) децимални места, освен во номинациите на физички распореди, каде се употребуваат целобројни вредности,

6) за потребите на Пазарните правила, електричната енергија се изразува во MWh со три (3) децимални места,

7) сите парични (финасиски) трансакции се дефинираат и претставуваат во денари (МКД) со две децимални места,

8) повикувањето на член, поглавје и прилог се однесува на член, поглавје и прилог од Пазарните правила, доколку повикувањето не е на друг начин нагласено,

9) за потребите на овие Пазарни правила и за потребите на порамнување на отстапувањата, увозите на електрична енергија ќе се третираат како производни единици, додека извозите на електрична енергија како потрошувачка,

10) диспечерскиот интервал може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука на ОЕПС во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. Во овој момент се применува диспе-

черски интервал од 60 минути. ОЕПС е должен да ги извести сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на диспечерскиот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,

11) трговскиот интервал може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука на ОПЕЕ во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. Во овој момент се применува трговски интервал од 60 минути. ОПЕЕ е должен да ги извести сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на трговскиот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,

12) пресметковниот интервал (интервал за порамнување) може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука на ОПЕЕ и ОЕПС во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. Во овој момент се применува пресметковен интервал од 60 минути. ОПЕЕ и ОЕПС се должни да ги извештаат сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на трговскиот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,

13) пресметковниот период изнесува еден (1) календарски месец.

(2) Листа на кратенки кои се користат во овие Пазарни правила се :

- 1) AGC – Автоматска регулација на производство,
- 2) БОС – Балансно одговорна страна,
- 3) БРУП – Барање за регистрација за учесник на пазарот,
- 4) ОДП - Образец за доставување на динамички параметри,
- 5) ЕЕСРМ – Електроенергетски систем на Република Македонија,
- 6) МЕПСО – Македонски електропреносен систем оператор,
- 7) ENTSO-e – Асоцијација на Европски преносни систем оператори,
- 8) ОЕПС – Оператор на електропреносниот систем,
- 9) ОПЕЕ – Оператор на пазарот на електрична енергија,
- 10) ОДС – Оператор на дистрибутивниот систем,
- 11) ППЕЕ – Повластен производител на електрична енергија,
- 12) РКЕ – Регулаторна комисија за енергетика на Република Македонија,
- 13) ПЕЕ(JY) - Производител на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга,
- 14) РУП - Регистар на учесниците на пазарот на електрична енергија,
- 15) СЕЕТП – Снабдувач со електрична енергија за тарифни потрошувачи,
- 16) СЕЕКС – снабдувач со електрична енергија во краен случај,
- 17) УСТЕ – Унија за координација на транспортот на електрична енергија.

Член 4

(1) Пазарот на електрична енергија е систем за купување и продавање на електрична енергија врз основа на понудата и побарувачката, со примена на услови и постапки пропишани врз основа на Законот за енергетика и овие Пазарни правила.

(2) Пазарот на електрична енергија се состои од:

- 1) пазар на билатерални договори кои можат да бидат регулирани или нерегулирани билатерални договори,
- 2) дневен пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,
- 3) пазар на системски услуги.

Член 5

(1) Пазарот на билатерални договори овозможува билатерални трансакции меѓу продавачот и купувачот на електрична енергија и моќност. Купопродажбата на електрична енергија и моќност се врши преку регулирани или нерегулирани билатерални договори.

(2) Регулираните билатерални договори ги одобрува РКЕ. Билатералните трансакции на електрична енергија содржани во регулираните билатерални договори за купопродажба го сочинуваат регулираниот дел од пазарот на билатерални договори.

(3) Нерегулираните билатерални договори се слободно договорени помеѓу купувачот и продавачот. Билатерални трансакции на електрична енергија содржани во овие билатерални договори го сочинуваат конкурентниот дел од пазарот на билатерални договори.

Член 6

(1) Дневен пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети е централизирано место на кое се врши организирано купување и продавање на електрична енергија помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија.

(2) Доколку, ПЕЕ(JY) има вишоци на моќност и електрична енергија, повеќе од количините договорени со регулираните договори со снабдувачите на тарифни потрошувачи, односно снабдувачот во краен случај, истиот може да доставува понуди на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети.

Член 7

(1) Пазар на системски услуги е централизирано место на кое ОЕПС по пазарни услови на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин, како и со минимални трошоци набавува системски услуги и оперативна резерва на електрична енергија во согласност со овие Пазарни правила.

II. РЕГИСТРАЦИЈА НА УЧЕСНИЦИ НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Учесници на пазарот на електрична енергија

Член 8

(1) Учесници на пазарот на електрична енергија се:

- 1) производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврден обврска за јавна услуга (во понатамошниот текст: ПЕЕ(JY)),
- 2) производители на електрична енергија (во понатамошниот текст: ПЕЕ),
- 3) повластени производители на електрична енергија (во понатамошниот текст: ППЕЕ),
- 4) оператор на електропреносниот систем (во понатамошниот текст: ОЕПС) кога набавува системски услуги и соодветна оперативна резерва, по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин,
- 5) ОЕПС кога набавува електрична енергија за покривање на загубите во електропреносниот систем по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин,
- 6) оператор на електродистрибутивниот систем (во понатамошниот текст: ОДС) кога набавува електрична енергија за покривање на загубите во дистрибутивната мрежа и системските услуги по пазарни услови на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин,

7) снабдувачи на електрична енергија за тарифни потрошувачи (во понатамошниот текст: снабдувачи на тарифни потрошувачи), заклучно до 31 декември 2014 година,

8) снабдувачи во краен случај со електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувачи во краен случај),

9) снабдувачи на електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувачи),

10) трговци со електрична енергија (во понатамошниот текст: трговци),

11) квалификуваните потрошувачи на електрична енергија (во понатамошниот текст: квалификуван потрошувач).

Член 9

(1) Операторот на пазарот на електрична енергија (во понатамошниот текст: ОПЕЕ) е оператор на:

1) пазарот на електрична енергија со билатарални договори, и

2) дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети.

(2) Операторот на електропреносниот систем е оператор на пазарот на системски услуги.

Член 10

(1) Учесниците на пазарот на електрична енергија од член 8 на овие Пазарни правила може да учествуваат на пазарот на електрична енергија, доколку:

1) склучат Договор за условите и начинот за учествување на пазарот на електрична енергија согласно одредбите од овие Пазарни правила, и

2) се регистрирани за учесници на пазарот на електрична енергија.

(2) Со Договорот за условите и начинот за учествување на пазарот на електрична енергија се уредуваат правата и обврските на ОПЕЕ и учесниците на пазарот на електрична енергија.

Член 11

(1) Договорот за условите и начинот за учествување на пазарот на електрична енергија особено содржи:

1) права и обврски на учесниците на пазарот на електрична енергија,

2) права и обврски на ОПЕЕ,

3) времетраење на договорот.

Потребна документација за регистрирање на учесници на пазарот на електрична енергија

Член 12

(1) Сите заинтересирани страни за учество во било кој дел на пазарот на електрична енергија во Република Македонија се должни да се регистрираат за учество на пазарот на електрична енергија, во согласност со овие Пазарни правила, освен малите потрошувачи и домаќинствата.

(2) Малите потрошувачи и домаќинствата ќе се регистрираат за учество на пазарот на електрична енергија преку своите снабдувачи.

(3) Со регистрацијата од став 1 на овој член, сите заинтересирани страни се стекнуваат со правото да учествуваат на пазарот на билатарални договори и на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, во согласност со овие Пазарни правила.

(4) Заинтересираните страни за учество на пазарот на системски услуги во Република Македонија е потребно, одделно, да се регистрираат во согласност со овие Пазарни правила.

Член 13

(1) Постапката за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија започнува со поднесување на писмено Барање за регистрација за учесник на пазарот (образец БРУП) до ОПЕЕ, потпишано и заверено од лицето овластено за застапување и претставување на барателот.

(2) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на Барањето за регистрација за учесник на пазарот во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ да го објави на својата веб страна.

Член 14

(1) Барателот (квалификуван потрошувач) за регистрација за стекнување на својство на учесник на пазарот на електрична енергија кој согласно Законот за енергетика нема обврска да поседува лиценца за вршење на енергетска дејност, е должен кон Барањето за регистрација за учесник на пазарот на електрична енергија, да ги достави во оригинал или фотокопија на оригиналот заверена на нотар, следниве податоци и документи:

1) име на барателот,

2) адреса на барателот со сите информации за контакт,

3) решение за упис во Централен регистар или тековна состојба,

4) потврда за бонитет, издадена од страна на Централниот регистар на Република Македонија,

5) уверение од Управата за јавни приходи за платени даноци и други јавни давачки пропишани со закон,

6) потврда дека не е отворена постапка за стечај или ликвидација,

7) банкарски податоци (банка, адреса, жиро сметка, банкарски код и др.),

8) листа на лица овластени за потпишување на договори и фактури, како и доставување на податоци и документи, и

9) електронски потписи на овластените лица.

Член 15

(1) Барателот за регистрација за стекнување на својство на учесник на пазарот на електрична енергија, кој согласно Законот за енергетика поседува лиценца за вршење на енергетска дејност, е должен кон Барањето за регистрација за учесник на пазарот на електрична енергија да ги достави, во оригинал или фотокопија на оригиналот заверена на нотар, следниве податоци и документи:

1) име на барателот,

2) решение за упис во Централен регистар или тековна состојба,

3) адреса на барателот со сите информации за контакт,

4) банкарски податоци (банка, адреса, жиро сметка, банкарски код),

5) листа на лица овластени за потпишување на договори и фактури, како и доставување на податоци и документи, и

6) електронски потписи на овластените лица.

Разгледување на Барањето за регистрација за учесник на пазарот на електрична енергија

Член 16

(1) Доколку, ОПЕЕ утврди дека кон Барањето за регистрација за учесник на пазарот на електрична енергија се доставени потребните податоци и документаци-

ја од член 14 или член 15 од овие Пазарни правила и истите се доставени на пропишан начин и форма, ОПЕЕ ќе донесе заклучок за уредност на Барањето во рок од десет (10) дена од денот на поднесување на Барањето.

(2) Со заклучокот од став 1 на овој член, ОПЕЕ до барателот доставува потпишан Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија во четири (4) примероци.

(3) Барателот е должен во рок од десет (10) дена да го потпише договорот од страна на лицето овластено за застапување и да достави до ОПЕЕ два примерока од истиот.

Член 17

(1) По склучување на Договорот, ОПЕЕ врши упис на Барателот за регистрација за учесник на пазарот во Регистарот на учесници на пазарот на електрична енергија (во понатамошниот текст: „Регистар“).

(2) Со денот на уписот во Регистарот, Барателот се стекнува со својство на учесник на пазарот на електрична енергија.

Член 18

(1) ОПЕЕ го води и одржува Регистарот на учесници на пазарот на електрична енергија, поодделно за секој дел од пазарот на електрична енергија и истиот е должен да го објавува на својата веб страна.

(2) Регистарот, особено, ги содржи следниве податоци за учесниците на пазарот на електрична енергија:

1) име, адреса и лице овластено за застапување и претставување,

2) својство на учесник на пазарот на електрична енергија, согласно член 8 од овие Пазарни правила,

3) датум на упис во Регистарот.

Член 19

(1) Доколку, ОПЕЕ утврди дека кон Барањето за регистрација за учесник на пазарот на електрична енергија не се доставени потребните податоци и документација од член 14 или член 15 од овие Пазарни правила, и/или документите не се доставени на пропишан начин, ОПЕЕ ќе донесе заклучок со кој се утврдува дека Барањето е нецелосно.

(2) Во заклучокот од став 1 на овој член, ОПЕЕ ќе му укаже на барателот за недостатоците и ќе му наложи во рок од петнаесет (15) дена од приемот на заклучокот да ги отстрани истите.

(3) Доколку, барателот не ги отстрани недостатоците во рокот определен со заклучокот од став 2 на овој член, ОПЕЕ ќе донесе решение за отфрлање на Барањето.

(4) Против решението од став 3 на овој член, барателот може да достави барање за одлучување по спорови до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на приемот на решението.

(5) Одлуката на РКЕ е конечна.

Повлекување од пазарот на електрична енергија

Член 20

(1) Учесникот на пазарот на електрична енергија за да да го прекине своето учество на пазарот на електрична енергија е должен да достави до ОПЕЕ, Барање за повлекување од пазарот на електрична енергија (во понатамошниот текст: Барање за повлекување од пазарот), во согласност со овие Пазарни правила, како и да ја извести БОС на балансната група каде што припаѓа.

(2) ОПЕЕ е должен, во рок од еден (1) ден, по добивање на Барањето за повлекување од пазарот на електрична енергија од страна на учесникот на пазарот на електрична енергија, информацијата во врска со тоа барање да ја објави на својата веб страна.

(3) Учесникот на пазарот на електрична енергија во своето Барање за повлекување од пазарот на електрична енергија, е должен да го предложи датумот и времето од кога има намера да се повлече од пазарот на електрична енергија, при што временскиот период помеѓу датумот на поднесување на барањето за повлекување од пазарот на електрична енергија и предложениот датум и време за повлекување од пазарот на електрична енергија не смее да биде помал од триесет (30) дена.

(4) Учесникот на пазарот на електрична енергија е должен да ги заврши сите трансакции кои се веќе настанати на пазарот на електрична енергија и нема право да влезе во нови трансакции по поднесување на барањето за повлекување од пазарот на електрична енергија.

Член 21

(1) ОПЕЕ ќе донесе Одлука за одобрување за повлекување на учесникот на пазарот на електрична енергија од пазарот на електрична енергија, во рок од петнаесет (15) дена од приемот на Барањето за повлекување од пазарот, доколку претходно се разрешени сите несогласувања и се подмирени сите обврски за плаќање, кои што произлегле од дотогашното учество на пазарот на електрична енергија.

(2) Во случај на одбивање на Барањето за повлекување од пазарот на електрична енергија според условите предложени од учесникот на пазарот на електрична енергија, ОПЕЕ е должен да ги образложи причините за одбивање на барањето.

(3) Против Одлуката од став 1 на овој член, барателот може да достави барање за одлучување по спорови до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на прием на Одлуката.

(4) Одлуката на РКЕ е конечна.

Суспендирање на учесник на пазарот на електрична енергија

Член 22

(1) ОПЕЕ има право да донесе Одлука за временна суспензија на учесникот на пазарот на електрична енергија, кој постапува спротивно на овие Пазарни правила.

(2) ОПЕЕ може времено да го суспендира учесникот на пазарот на електрична енергија во следниве случаи:

1) непочитување на овие Пазарни правила,

2) повторно неизвршување на обврските за плаќање.

(3) Одлуката за временна суспензија задолжително ги содржи причините за донесувањето на истата и времетраењето на суспензијата не може да е подолго од шест (6) месеци.

Член 23

(1) ОПЕЕ е должен пред да донесе Одлука за временна суспензија на учесникот на пазарот на електрична енергија, да му достави опомена пред временна суспензија, притоа наведувајќи ги причините за истата.

(2) Опомената пред временна суспензија содржи временски период, не подолг од триесет (30) дена, во кој учесникот на пазарот на електрична енергија е должен да ги отстрани причините поради кои му била доставена опомената од страна на ОПЕЕ.

Член 24

(1) ОПЕЕ може да ја повлече опомената пред временна суспензија и за тоа писмено да го извести учесникот на пазарот на електрична енергија, доколку истиот до истекот на рокот определен во опомената, докаже дека ги отстранил причините поради која му била доставена опомената.

(2) Доколку, во периодот наведен во опомената пред временна суспензија, учесникот на пазарот на електрична енергија не ги отстрани причините поради кои му била доставена истата, ОПЕЕ е должен да донесе одлука за временна суспензија на учесникот на пазарот на електрична енергија.

Член 25

(1) ОПЕЕ е должен, во рок од еден (1) ден од денот на донесувањето на одлуката за временна суспензија, односно опомената пред временна суспензија на учесник на пазарот на електрична енергија, да го извести учесникот и истата да ја објави на својата веб страна, се до донесување на одлука за повлекување на временната суспензија, односно повлекување на опомената пред временна суспензија.

Член 26

(1) Против Одлуката на ОПЕЕ за временна суспензија, учесникот на пазарот на електрична енергија кој е времено суспендиран може да достави барање за разрешување на спор до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на прием на Одлуката.

(2) Одлуката на РКЕ е конечна.

Престанување на договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија

Член 27

(1) ОПЕЕ е должен веднаш да го раскине Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија, доколку дојде до: лажни претставувања, доставување на неточни или погрешни информации, погрешно работење, повторени прекршувања или материјални нарушувања на обврските од страна на учесникот на пазарот на електрична енергија утврдени со овие Пазарни правила.

Член 28

(1) Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија престанува да важи по автоматизам, во следниве случаи:

1) по истекување на лиценцата на учесникот на пазарот.

2) по прифатено барање за повлекување од пазарот на електрична енергија;

3) доколку ОПЕЕ изрекол, два (2) пати во тек на осумнаесет (18) месеци или вкупно три (3) пати, временна суспензија на учесникот на пазарот, согласно член 22 од овие Пазарни правила.

Член 29

(1) Престанувањето на важење на Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија не го ослободува учесникот на пазарот на електрична енергија од обврските и надоместокот за направените штети согласно законските, подзаконските акти, како и овие Пазарни правила.

Член 30

(1) ОПЕЕ е должен да ги извести ОЕПС, ОДС и БОС на балансната група каде што припаѓал учесникот на пазарот на електрична енергија за носењето на одлуката за престанување на важење на Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија.

(2) ОПЕЕ е должен во рок од еден (1) ден од престанување на важење на Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија на учесник на пазарот на електрична енергија, да достави известување до учесникот, како и да го објави на својата веб страна името на учесникот.

Член 31

(1) Учесникот на пазарот на електрична енергија чиј Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија престанал да важи врз основа на одлука на ОПЕЕ, може да достави барање за разрешување на спор до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на прием на Одлуката.

(2) Одлуката на РКЕ е конечна.

Член 32

(1) Учесникот на пазарот на електрична енергија чиј Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија престанал да важи, врз основа на одлука на ОПЕЕ, неможе повторно да поднесе барање за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија во следните три (3) месеци од датумот кога ОПЕЕ ја донел одлуката за престанување на важење на договорот.

Член 33

(1) ОПЕЕ е должен да ја чува целокупната документација, записи и мерните регистри, кои се однесуваат на барателот, чие барање за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија било одбиено или учесникот на пазарот на електрична енергија чиј Договор за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија престанал да важи, најмалку пет (5) години од денот кога барателот го испратил БРУП или денот кога Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија на учесникот на пазарот на електрична енергија престанал да важи, освен доколку не е поинаку пропишано со законските и подзаконските акти.

III. БАЛАНСНА ОДГОВОРНОСТ

Член 34

(1) Учесниците на пазарот на електрична енергија е потребно да достават до ОЕПС доволно информации кои се внесени во нивните билатерални трансакции за да овозможат доверливо, сигурно и стабилно управување, работење и балансирање на ЕЕСРМ.

(2) Сите учесници на пазарот на електрична енергија мора да превземат финансиската одговорност за влијанието на нивните дејства врз доверливото, сигурното и економичното работење, управување и балансирање на ЕЕСРМ.

(3) Отстапувањата од планираните трансакции мора да бидат порамнети на праведен и недискриминаторен начин согласно овие Пазарни правила.

Член 35

(1) Учесниците на пазарот на електрична енергија слободно формираат балансни групи по сопствен избор и врз основа на сопствените билатерални или мултилатерални договори.

(2) Балансна група може да се состои и од само еден учесник на пазарот на електрична енергија.

(3) По исклучок од став 1 на овој член, сите ППЕЕ сочинуваат една балансна група чија БОС е ОПЕЕ.

Член 36

(1) Секој учесник на пазарот на електрична енергија е должен:

1) да превземе балансна одговорност за секој трговски интервал,

2) да биде во состав на една и само една балансна група, и

3) да ги надомести трошоците за секое физичко отстапување меѓу фактичката и планираната потрошувачка на електрична енергија со соодветната БОС и/или ОЕПС.

Член 37

(1) ППЕЕ немаат балансна одговорност.

(2) Балансната одговорност за ППЕЕ од став 1 на овој член ја превзема ОЕПС.

(3) ОПЕЕ е должен на ОЕПС да му ги надомести трошоците за урамнотежување и потребните системски услуги поврзани со работата на ППЕЕ.

Член 38

(1) Учесниците на пазарот на електрична енергија кои превземаат балансна одговорност за балансна група мора да бидат регистрирани како балансно одговорни страни (БОС), како и да потпишат Договор за балансна одговорност со ОПЕЕ кој ги опфаќа заедничките права и обврски на ОПЕЕ и учесникот на пазарот на електрична енергија кој настапува како БОС.

(2) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на Договорот за балансна одговорност во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Член 39

(1) Учесникот на пазарот на електрична енергија во име на балансната група поднесува до ОПЕЕ, Барање за регистрација на балансна група и регистарција на БОС.

(2) Секое Барање за регистрација на балансна група и регистрација на БОС, особено, треба да ги содржи следните информации :

1) целосно име, адреса и контакт податоци за барателот,

2) тип и број на Лиценцата на барателот, доколку поседува,

3) имиња и контакт податоци на сите овластени лица на барателот,

4) вкупен инсталиран капацитет на сите производни единици за кои барателот ја превзема балансната одговорност,

5) вкупен инсталиран капацитет на сите потрошувачи за кои барателот ја превзема балансната одговорност,

6) целосно име, адреса и контакт податоци за учесниците во балансната група.

(3) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на Барањето за регистрација на балансна група и регистрација на БОС во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Член 40

(1) ОПЕЕ треба да одговори на барањето од член 39 од овие Пазарни правила во рок од десет (10) дена од приемот на истото, при што сите учесници во балансната група треба да се регистрирани за учество на пазарот на електрична енергија.

Член 41

(1) Доколку, ОПЕЕ утврди дека кон Барањето од член 39 од овие Пазарни правила се доставени потребните податоци и документација и истите се доставени на пропишан начин и форма, ОПЕЕ ќе донесе заклучок за уредност на Барањето во рок од десет (10) дена од поднесување на барањето.

(2) Со заклучокот од став 1 на овој член, ОПЕЕ доставува до барателот потпишан Договор за балансна одговорност (во четири (4) примероци).

(3) Барателот е должен во рок од десет (10) дена да го потпише договорот и да го достави до ОПЕЕ.

Член 42

(1) ОПЕЕ води и одржува Регистар на БОС и балансни групи, при што е должен да го објави на својата веб страна.

(2) Регистарот на БОС и балансни групи, особено, ги содржи следните податоци:

1) име на БОС и членови на балансната група,

2) име, адреса и лице овластено за застапување и претставување на БОС,

3) датум на упис во Регистарот.

Член 43

(1) По склучување на Договорот за балансна одговорност, ОПЕЕ врши упис на барателот во Регистарот на БОС и балансни групи.

(2) Со денот на уписот во Регистарот на БОС и балансни групи, барателот се стекнува со својство на БОС.

Член 44

(1) Доколку, ОПЕЕ утврди дека кон Барањето од член 39 од овие Пазарни правила не се доставени потребните податоци и документација, ОПЕЕ ќе донесе заклучок со кој се утврдува дека Барањето е нецелосно.

(2) Во заклучокот од став 1 на овој член, ОПЕЕ ќе му укаже на барателот за недостатоците и ќе му наложи во рок од петнаесет (15) дена од приемот на заклучокот да ги отстрани истите.

(3) Доколку, барателот не ги отстрани недостатоците во рокот определен во заклучокот од став 2 на овој член, ОПЕЕ ќе донесе решение за отфрлање на Барањето.

(4) Против решението од став 3 на овој член, барателот може да достави барање за разрешување на спор до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на приемот на решението.

(5) Одлуката на РКЕ е конечна.

Права и обврски на Балансно одговорните страни (БОС)

Член 45

(1) Секоја БОС треба да планира и да достави известување за физички распореди до ОЕПС и ОПЕЕ така што, производството и набавката, вклучувајќи ги и увозите на електрична енергија, за сите трговски интервали, одговараат на потрошувачката и продажбата,

вклучувајќи го и извозот на електричната енергија направени од страна на сите регистрирани учесници на пазарот на електрична енергија за кои БОС ја преземал балансната одговорност.

Член 46

(1) Секоја БОС е обврзана на свој трошок да обезбеди потребна комуникациска и информациска опрема неопходна за размена на податоци и информација, како и за комуникација со ОЕПС и ОПЕЕ, која што треба да е компатибилна со опремата на ОЕПС и ОПЕЕ.

(2) Секоја БОС има финансиска одговорност за сите отстапувања на својата балансна група кои настанале како разлика на планираното и реализираното производство, потрошувачка, купување, продажба, увоз и извоз на електрична енергија.

(3) Во случај кога електропреносен систем оператор од соседна земја наметнува промена на физички распореди која може да предизвика дебаланс на ЕЕ-СРМ, а ОЕПС мора да ја прифати промената, тогаш овие дебаланси ОЕПС ќе ги регулира со Договорот за балансна одговорност.

Престанок на статусот на БОС

Член 47

(1) Статусот на БОС може да се укине во следниве случаи:

1) ако БОС го изгуби статусот на учесник на пазарот на електрична енергија согласно овие Пазарни правила,

2) на барање на БОС,

3) со одлука на ОПЕЕ со која се укинува статусот на БОС во согласност со овие Пазарни правила.

Член 48

(1) Доколку учесникот на пазарот на електрична енергија кој се стекнал со статус на БОС за соодветна балансна група не сака повеќе да биде БОС за истата, за тоа мора да го известат ОПЕЕ во писмена форма, како и да достави Барање за укинување на статусот на БОС до ОПЕЕ.

(2) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на Барањето за укинување на статусот на БОС во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

(3) Во Барањето за укинување на статусот на БОС, БОС го наведува датумот од кога не сака да има статус на БОС, кој не може да биде пократок од шеесет (60) дена од денот на поднесување на Барањето.

Член 49

(1) ОПЕЕ е должен да го разгледа Барањето за укинување на статусот на БОС, во рок од од (30) дена од поднесувањето на истото, при што ОПЕЕ е должен да се консултира со останатите членови на балансната група.

(2) ОПЕЕ нема право да му забрани на учесникот на пазарот за електрична енергија да престане да биде БОС, доколку не постои законска или договорна пречка.

Член 50

(1) Врз основа на Барањето за укинување на статусот на БОС, ОПЕЕ е должен да донесе одлука за укинување на статусот на БОС, со која ќе го одреди датумот на укинување на статусот на БОС.

(2) Сите неизвршени обврски на БОС кои произлегуваат од Договорот за балансна одговорност остануваат на сила и по престанување на статусот на БОС.

Член 51

(1) ОПЕЕ со одлука може еднострано да го укине статусот на БОС, доколку БОС не се придржува кон одредбите од овие Пазарни правила и кон Договорот за балансна одговорност.

Член 52

(1) Пред донесување на Одлука за укинување на статусот на БОС, ОПЕЕ е должен да испрати писмена опомена до БОС.

(2) Доколку, БОС не постапи во согласност со писмената опомена на ОПЕЕ во рок од седум (7) дена, ОПЕЕ има право да донесе Одлука за укинување на статусот на БОС со која ќе се раскине Договорот за балансна одговорност.

Член 53

(1) Во случај на укинување на статусот на БОС по било која основа, ОПЕЕ е должен да достави информација за укинување на статусот на БОС, вклучувајќи го и датумот, до:

1) БОС на која се однесува укинување на важење на статусот на БОС,

2) членовите на балансната група на чија БОС и се укинал статусот на БОС,

3) ОЕПС,

4) ОДС,

5) РКЕ.

(2) ОПЕЕ е должен информацијата за укинување на статусот на БОС, вклучувајќи го и датумот, да ја објави на својата веб страна.

Член 54

(1) По укинување на статусот на БОС на балансна група, сите учесници на пазарот на електрична енергија кои биле во оваа балансна група треба да ја пренесат својата балансна одговорност на друга БОС, најдоцна во рок од триесет (30) дена од денот на донесувањето на одлуката за укинување на статус на БОС.

(2) БОС на која и е укинат статусот на БОС согласно овие Пазарни правила, е должна да ја извршува функцијата на БОС до истекот на триесет (30) дена од денот на донесувањето на одлуката за укинување на статус на БОС заради овозможување на учесниците на пазарот на електрична енергија да најдат нов БОС.

(3) По истекот на рокот од триесет (30) дена од денот на донесувањето на одлуката за укинување на статус на БОС, учесниците на пазарот на електрична енергија кои биле во оваа балансна група и не успеале да ја пренесат својата балансна одговорност на друга БОС, согласно став 1 од овој член, сами за себе се БОС.

Член 55

(1) Во случај на раскинување на Договорот за балансна одговорност, секоја страна е должна да ги превземе финансиските обврски настанати од договорот.

Пренесување на балансна одговорност

Член 56

(1) Секој учесник на пазарот на електрична енергија може да ја пренесе својата балансна одговорност, единствено, на регистрирани БОС-и, по поднесување на Барање до ОПЕЕ за пренесување на балансна одговорност.

(2) Во прилог кон Барањето за пренос на балансна одговорност, учесникот на пазарот на електрична енергија, е должен да достави:

1) согласност од БОС на која сака да ја пренесе својата балансна одговорност,

2) потврда за регулирање на сите обврски со БОС од која сака да ја пренесе балансната одговорност.

(3) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на Барањето за пренесување на балансна одговорност во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Член 57

(1) ОПЕЕ е должен во рок од десет (10) дена од приемот на Барањето за пренесување на балансната одговорност, да донесе одлука по барањето.

(2) Доколку, ОПЕЕ го прифати барањето, го одредува датумот на промената, ја внесува промената во регистарот на БОС, ги известува сите заинтересирани страни и промената ја објавува на својата веб страна.

(3) Доколку ОПЕЕ го одбие барањето, ОПЕЕ е должен да ги образложи причините за одбивањето.

(4) Против одлуката од став 1 на овој член, барателот може да достави барање за разрешување на спор до РКЕ во рок од (15) дена од приемот на одлуката.

(5) Одлуката на РКЕ е конечна.

IV. ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СО БИЛАТЕРАЛНИ ДОГОВОРИ

Член 58

(1) Пазарот на електрична енергија со билатерални договори се состои од пазар на електрична енергија со:

- 1) регулирани билатерални договори, и
- 2) нерегулирани билатерални договори.

Потрошувачи

Член 59

(1) Сите потрошувачи на електрична енергија се квалификувани потрошувачи на електрична енергија.

(2) Квалификуваните потрошувачи кои имаат повеќе од педесет (50) вработени и вкупен годишен приход или вкупна актива поголема од десет (10) милиони евра во денарска противвредност, не вклучувајќи ги производителите на енергија и операторите на преносните и дистрибутивните системи, можат самостојно да учествуваат на пазарот на електрична енергија при што своите потреби од електрична енергија ги обезбедуваат на пазарот на електрична енергија со нерегулирани билатерални договори, од трговци или снабдувачи.

(3) Листата на квалификувани потрошувачи кои можат самостојно да учествуваат на пазарот на електрична енергија ја води и ажурира ОПЕЕ за секоја година, врз основа на податоци доставени од Централен регистар на Република Македонија. ОПЕЕ е должен најдоцна до 30 јуни во тековната година да ја објави листата на квалификувани потрошувачи за наредната година на својата веб страна.

(4) Потрошувачите кои што се објавени на листата од став 3 на овој член, од 1 јануари наредната година се стекнуваат со својство на квалификувани потрошувачи кои можат самостојно да учествуваат на пазарот на електрична енергија и истите се должни да склучат договор со снабдувач со електрична енергија или трговец со електрична енергија за наредната година најдоцна трисесет (30) дена пред денот на стекнувањето на својството квалификуван потрошувач кој може самостојно да учествува на пазарот на електрична енергија.

(5) Снабдувачот на тарифни потрошувачи е должен да го извести својот потрошувач за обврската од ставот 4 на овој член најдоцна деведесет (90) дена пред денот на кој потрошувачот ќе се стекне со својството квалификуван потрошувач.

(6) Малите потрошувачи и домаќинствата можат по сопствен избор своите потреби од електрична енергија да ги обезбедат на:

1) пазарот на електрична енергија со нерегулирани билатерални договори, од снабдувачи со електрична енергија, или

2) пазарот на електрична енергија со регулирани билатерални договори, од снабдувачот во краен случај.

(7) Избраниот снабдувач од страна на малите потрошувачи или домаќинствата е должен да го извести ОПЕЕ за бројот и името на малите потрошувачи кои што ги снабдува, како и за бројот на домаќинствата.

(8) По исклучок од став 1 на овој член, домаќинствата се тарифни потрошувачи на електрична енергија до 31 декември 2014 година, кои своите потреби од електрична енергија ги обезбедуваат на пазарот на електрична енергија со регулирани билатерални договори, од снабдувачот на тарифни потрошувачи.

(9) На потрошувачите што немаат договор за снабдување со електрична енергија, операторот на соодветниот систем ќе им ја прекине испораката на електрична енергија.

(10) По исклучок на ставот 9 на овој член, операторот на соодветниот систем нема да им ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачите од категориите домаќинства и мали потрошувачи и тие потрошувачи ќе бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај.

Регулирани билатерални договори

Член 60

(1) Учесници на пазарот на електрична енергија со регулирани билатерални договори се:

1) производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга (ПЕЕ(ЈУ)),

2) повластените производители на електрична енергија (ППЕЕ),

3) снабдувач во краен случај,

4) снабдувачи на тарифни потрошувачи, заклучно до 31 декември 2014 година,

5) ОЕПС за обезбедување на системски услуги, оперативна резерва и енергија за урамнотежување, заклучно до 31 декември 2014 година,

6) ОПЕЕ за купување и продавање на произведена електрична енергија од ППЕЕ.

Член 61

(1) ПЕЕ(ЈУ) склучува регулирани билатерални договори со:

1) ОЕПС, за обезбедување на системски услуги, оперативна резерва и енергија за урамнотежување, во рамките на ограничувањата и можностите на производните единици на ПЕЕ(ЈУ), заклучно со 31 декември 2014 година

2) снабдувачи на тарифни потрошувачи, за испораката на електрична енергија за обезбедување на потребите на тарифните потрошувачи, заклучно со 31 декември 2014 година, и

3) снабдувач во краен случај, за испораката на електрична енергија за обезбедување на потребите на домаќинствата и малите потрошувачи, кои што избрале да бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај.

Член 62

(1) ПЕЕ(ЈУ) и снабдувачот во краен случај, односно снабдувачот на тарифни потрошувачи, најдоцна до 30 ноември секоја календарска година се должни до РКЕ да достават на одобрување договори за купопродажба на електрична енергија за наредната година, чиешто времетраење не може да биде покусо од една календарска година.

(2) РКЕ е должна да ги одобри договорите од став 1 на овој член во рок од десет дена од нивното доставување. Договорите се сметаат дека се склучени откако ќе бидат одобрени од РКЕ.

(3) Со договорите од ставот 1 на овој член особено се уредува:

1) начинот на усогласување на планираната испорака на електрична енергија од ПЕЕ(ЈУ) и потребите на потрошувачите што ги снабдува снабдувачот во краен случај, односно снабдувачот на тарифни потрошувачи, за секој месец во текот на годината врз основа на годишните прогнози изготвени од снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи,

2) начинот на секојдневно усогласување на планираната испорака на електрична енергија од ПЕЕ(ЈУ) и потребите на потрошувачите што ги снабдува снабдувачот во краен случај, односно снабдувачот на тарифни потрошувачи, за секој час од наредниот ден врз основа на деталните прогнози изготвени од снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи, притоа водејќи сметка за расположливоста и оптималното искористување на производните капацитети на ПЕЕ(ЈУ),

3) начинот и постапката на размена на податоци, промена и усогласување на договорените количини на месечно, дневно и часовно ниво,

4) цената по која снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи ја набавуваат електричната енергија, одобрена од РКЕ, и

5) меѓусебните права и обврски на ПЕЕ(ЈУ) и снабдувачот за случаите утврдени со член 80, став 7 и член 199, став 7 од Законот за енергетика.

(4) Ако договорот од став 2 на овој член не биде доставен во определниот рок, или ако РКЕ не го одобри договорот во рок од десет дена од неговото доставување, РКЕ најдоцна до 15 декември во тековната година ќе донесе одлука за уредување на односите помеѓу ПЕЕ(ЈУ) и снабдувачот во краен случај, односно ПЕЕ(ЈУ) и снабдувачот на тарифни потрошувачи, во кои ќе бидат уредени прашањата од став 3 на овој член.

(5) ПЕЕ(ЈУ), снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи се должни да ја применуваат одлуката од став 4 на овој член се додека договорите од став 1 на овој член не бидат склучени.

Член 63

(1) ПЕЕ(ЈУ), по задоволувањето на потребите од електрична енергија на снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи, на начин утврден со член 62 од овие Пазарни правила, може да врши продажба на вишок на електрична енергија на пазарот во согласност со правилата претходно одобрени од РКЕ.

(2) Правилата од став 1 на овој член за продажба на вишокот електрична енергија на пазарот ги изготвува ПЕЕ(ЈУ) и со нив треба да се уредат условите, начинот и постапката на продажбите, засновани на транспарентни и недискриминаторни начела.

(3) Снабдувачот во краен случај и снабдувачот на тарифни потрошувачи за електрична енергија може да набават електрична енергија по пазарни цени, ако:

1) пазарните услови и цени се поповолни од условите и цените утврдени за ПЕЕ(ЈУ), или

2) во определени периоди електричната енергија произведена од ПЕЕ(ЈУ) не е доволна за задоволување на потребите од електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи, односно тарифните потрошувачи.

(4) РКЕ ги одобрува правилата за набавка на електрична енергија од став 3 на овој член изготвени од снабдувачот во краен случај, односно снабдувачот на тарифни потрошувачи а кои што ги содржат условите, начинот и постапката на набавките, засновани на транспарентни и недискриминаторни начела.

(5) Заради обезбедување на сигурноста во снабдувањето на домаќинствата и малите потрошувачи, односно тарифните потрошувачи, РКЕ, по барање на снабдувач во краен случај или снабдувач на тарифни потрошувачи, со одлука може привремено да задолжи друг учесник на пазарот на електрична енергија којшто е носител на обврска за обезбедување на јавна услуга, во рок утврден со одлуката да набавува електрична енергија за домаќинствата и малите потрошувачи, односно тарифните потрошувачи. Снабдувачот во краен случај или снабдувачот на тарифни потрошувачи се должни да обезбедат доказ за нивната неможност да набават електрична енергија на начин со којшто се обезбедува сигурност во снабдувањето.

(6) РКЕ може да ја укине одлуката од ставот 5 на овој член веднаш штом ќе утврди дека причините за нејзиното донесување престанале да постојат.

Член 64

(1) ОПЕЕ е должен да ја откупи електричната енергија произведена од ППЕЕ.

(2) ОПЕЕ е должен, по барање на ППЕЕ, да склучи договор за откуп на електричната енергија од став 1 на овој член.

(3) ППЕЕ е должен во рок од пет (5) дена од денот на влегување на сила на решението за повластен производител издадено од РКЕ да достави барање до ОПЕЕ за склучување на договор за откуп на електрична енергија, во еден примерок во писмена форма.

(4) Кон барањето од став 3 на овој член, ППЕЕ е должен да ги достави следните документи:

1) решение за стекнување на статус на ППЕЕ произведена од обновливи извори на енергија;

2) одлука за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија, и

3) решение за согласност за приклучување издадено од соодветниот оператор на системот на кој е приклучен ППЕЕ.

(5) Приложените документи од ставот 4 на овој член треба да бидат оригинал или копија на оригиналот заверена од нотар.

Член 65

(1) ОПЕЕ е должен, во рок не подолг од триесет (30) дена на поднесување на барањето на ППЕЕ, да го склучи договорот за откуп на електрична енергија, а со важност од денот на влегувањето во сила на решението за повластен производител издадено од РКЕ.

(2) Договорот од став 1 на овој член се склучува за периодот на користење на повластената тарифа утврден со одлуката за користење на повластената тарифа издадена од РКЕ.

(3) Договорот од став 1 на овој член особено содржи:

- 1) предмет на договорот,
- 2) времетраење на договорот,
- 3) планирање на производството на електрична енергија;
- 4) мерење на електричната енергија,
- 5) повластена тарифа, пресметка и плаќање,
- 6) користење на намалена повластена тарифа на електрична енергија за повластениот производител кои користи фосилни горива,
- 7) престанување на договорот,
- 8) начин на известување,
- 9) доверливост на податоци.

(4) ППЕЕ има право да го раскине договорот од ставот 2 на овој член и пред истекот на рокот за кој што е склучен договорот и во тој случај ќе го изгуби статусот на повластен производител, без право повторно да се стекне со тој статус.

(5) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот на договорот од став 1 на овој член во рок од триесет (30) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Член 66

(1) Повластените тарифи за електрична енергија претставуваат регулирани цени за откуп на електричната енергија произведена од ППЕЕ во Република Македонија од страна на ОПЕЕ.

(2) Повластените тарифи се утврдуваат во евроценти за киловатчас електрична енергија предадена во електроенергетскиот систем и во нив не е вклучен данокот на додадена вредност.

(3) ППЕЕ, врз основа на мерењата од страна на операторот на енергетскиот систем на кој е приклучена електроцентралата, доставува фактура за испорачаната електрична енергија за календарски месец до ОПЕЕ и износот за плаќање го изразува во денари според средниот курс на Народна Банка на Република Македонија на последниот работен ден во календарскиот месец за кој се однесува фактурата.

Член 67

(1) Заклучно со 31 декември 2014 година, откупената електричната енергија согласно член 64, став 1 на овие Пазарни правила, ОПЕЕ ја продава на ПЕЕ(ЈУ) по цената по која ПЕЕ(ЈУ) ја продава електричната енергија на снабдувачот во краен случај, односно снабдувачите на тарифни потрошувачи.

(2) Трошоците за откуп на електричната енергија од ППЕЕ од страна на ОПЕЕ, трошоците за урамнотежување и трошоците за системски услуги за ППЕЕ, намалени за приходите остварени од продажбата, во согласност со став 1 на овој член, се надоместуваат преку тарифата за користење на пазарот на електрична енергија.

(3) РКЕ, при определувањето на тарифата за користење на пазарот на електрична енергија одделно ќе го пресмета и објави делот од тарифата наменет за трошоците од став 2 на овој член.

(4) Снабдувачите и трговците со електрична енергија што продаваат електрична енергија на потрошувачите од членот 82, став 3 од Законот за енергетика, во сметките, односно фактурите што ги доставуваат до своите потрошувачи се должни одделно да го прикажат делот од тарифата за користење на пазарот на електрична енергија од став 3 на овој член.

(5) ОПЕЕ е должен на ОЕПС да му ги надомести трошоците за урамнотежување и потребните системски услуги поврзани со работата на ППЕЕ, согласно Методологијата за пресметка на надоместокот за услугите за урамнотежување од Прилог 1 од овие Пазарни правила.

Член 68

(1) Од 1 јануари 2015 година:

1) откупената електричната енергија согласно член 64, став 1 на овие Пазарни правила, ОПЕЕ ќе ја продава на снабдувачите и трговците со електрична енергија коишто продаваат електрична енергија на потрошувачите од членот 82 став (3) од Законот за енергетика,

2) снабдувачите и трговците од алинеа 1 на овој став се должни од ОПЕЕ секој ден да откупуваат количина на електрична енергија произведена од ППЕЕ, со одветно на учеството на најавите за потребите од електрична енергија на нивните потрошувачи во вкупните предвидени потреби на потрошувачите на електрична енергија во Република Македонија,

3) цената по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија на снабдувачите и трговците се пресметува на крајот од месецот како просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕ, зголемена за трошоците за урамнотежување и потребните системски услуги поврзани со работата на ППЕЕ, направени во истиот месец,

4) снабдувачите и трговците од алинеа 1 на овој став се должни во сметките, односно фактурите коишто ги доставуваат до своите потрошувачи да достават информации за процентот на учество на електричната енергија произведена од ППЕЕ и просечната цена од алинеа 3 на овој став.

Нерегулирани билатерални договори

Член 69

(1) Нерегулираните билатерални договори, како дел од пазарот на електрична енергија со билатерални договори, се однесуваат на склучување договори за купопродажба на електрична енергија по слободно формираните цени и услови за плаќање, помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија, по сопствен избор, ризик и трошок.

(2) Учесниците на пазарот на електрична енергија со нерегулирани билатерални договори се правни лица регистрирани за учество на пазарот на електрична енергија, во согласност со овие Пазарни правила, освен за нерегулираните билатерални договори во врска со увоз/извоз на електрична енергија кај кои едната договорна страна е регистрирана во странство.

Набавка на електрична енергија за покривање на загуби на електрична енергијаво преносна и дистрибутивна мрежа

Член 70

(1) ОЕПС реализира набавки на количини на електрична енергија за покривање на загубите во преносната мрежа по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин, согласно овие Пазарни правила.

(2) ОДС реализира набавки на количини на електрична енергија за покривање на загубите во дистрибутивната мрежа и системските услуги по пазарни услови на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин, согласно овие Пазарни правила.

(3) ОЕПС и ОДС се должни да водат сметка за оптимизирање на постапките за набавка на електрична енергија за покривање на загубите во соодветна мрежа со цел да се обезбеди оптимална набавка, како и сигурно, безбедно и доверливо функционирање на соодветната мрежа.

Член 71

(1) ОЕПС, односно ОДС се должни најмалку еднаш годишно да организираат отворен повик за набавка на електрична енергија за покривање на загубите на електрична енергија во преносната, односно дистрибутивната мрежа, заснован на транспарентен, недискриминаторен и пазарен принцип, врз основа на правила и критериуми претходно одобрени од РКЕ.

(2) Правилата и критериумите од став 1 на овој член, ОЕПС и ОДС се должни да ги достават до РКЕ, најдоцна до 30 септември во тековната година, кои што РКЕ е должна да ги одобри во рок од петнаесет (15) дена од приемот на истите.

Мониторинг на набавка на загуби на електрична енергијаво преносна и дистрибутивна мрежа

Член 72

(1) ОЕПС и ОДС се должни да доставуваат редовни месечни извештаи до РКЕ кои содржат информации за набавени количини на електрична енергија потребни за покривање на загубите во мрежата, постигнати цени по кои е извршена набавката, како и општи информации за примени и прифатени понуди.

(2) РКЕ може да побара од ОЕПС и ОДС да ја достават целокупната документација за сите спроведени отворени повици и набавки на електрична енергија за покривање на загубите во преносната, односно дистрибутивната мрежа кои се должни да ги чуваат.

Транзит на електрична енергија

Член 73

(1) Транзит на електрична енергија низ Република Македонија, за една трговска трансакција се врши само од страна на еден регистриран учесник на пазарот.

Доверливост на комерцијалните и деловните податоци

Член 74

(1) ОПЕЕ и операторите на соодветните мрежи се должни да обезбедат доверливост на комерцијалните и деловните податоци од склучените договори на учесниците на пазарот на електрична енергија.

V. ДНЕВЕН ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СО ПРИМЕНА НА ЛИСТА НА ПРИОРИТЕТИ

Цел на дневен пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети

Член 75

(1) Дневен пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети се формира заради:

- 1) оптимизирање на производството и потрошувачката на електрична енергија,
- 2) обезбедување на нормално функционирање на ЕЕСРМ,
- 3) сигурност во снабдувањето со електрична енергија, како и

4) намалување на трошоците на учесниците на пазарот на електрична енергија.

(2) Дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети се заснова на билатерални трансакции од страна на регистрираните учесници на пазарот на електрична енергија, исклучиво во Република Македонија.

Член 76

(1) Дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети им овозможува на учесниците на пазарот на електрична енергија, по завршувањето на сите трансакции на пазарот на билатерални договори и доставувањето и усвојувањето на физичките номинации на БОС, да набават или испорачаат електрична енергија со што ќе ги минимизираат своите отстапувања од сопствениот планиран биланс на електрична енергија.

Член 77

(1) ОПЕЕ е должен во рок од шеесет (60) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, да подготви и достави до РКЕ на одобрување, процедури за функционирање на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, кои особено ќе го содржат следново:

1) најава на учесници на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

2) начин на доставување на понуди за продажба и барања за купување на електрична енергија на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, вклучувајќи и соодветни обрасци за истото,

3) начин на формирање на листите на приоритети за понуда и побарувачка на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

4) размена на податоци и информации,

5) временски период и распоред на доставување на понуди, како и промена на понуди,

6) ревизија на доставени понуди на понуди за продажба и барања за купување на електрична енергија на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

7) модел на порамнување помеѓу понудата и барањата,

8) софтверска апликација за порамнување помеѓу понудата и побарувачката,

9) затворање на трансакцијата на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

10) права и обврски на учесниците на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети.

(2) ОЕПС е одговорен за реализацијата на трансакциите на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети.

(3) ОЕПС ги коригира физичките номинации на БОС кои припаѓаат на учесниците на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети кои ја затвориле предметната трансакција и за таа промена писмено ја известува БОС и ОПЕЕ.

Учесници на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети

Член 78

(1) Учесници на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети можат да бидат сите регистрирани БОС согласно овие Пазарни

правила, кои во име на членовите на своите балансни групи може да доставуваат понуди за продажба и барања за купување на електрична енергија, при што се должни да наведат за кој член на балансната група доставуваат понуди за продажба и барања за купување на електрична енергија.

VI. ПАЗАР НА СИСТЕМСКИ УСЛУГИ

Член 79

(1) ОЕПС е одговорен за набавка на потребните системски услуги, оперативна резерва и енергија за урамнотежување дефинирани со Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

Регистрација на учесници на пазарот на системски услуги

Член 80

(1) Сите регистрирани учесници на пазарот на електрична енергија можат да станат учесници на пазарот на системски услуги, доколку се предквалификувани од страна на ОЕПС за учество на пазарот на системски услуги, врз основа на доставените податоци од образецот од член 82 од овие Пазарни правила, за што ОЕПС ќе издаде соодветна потврда..

(2) Регистрираните учесници на пазарот на електрична енергија кои ги исполнуваат условите, согласно овие Пазарни правила, треба да достават писмено барање за учество на пазарот на системски услуги, до ОЕПС.

(3) Секое барање треба да содржи правилно пополнет образец за барање за учество на пазарот на системски услуги, како и потребна документација која треба да биде потпишана од овластени претставници, согласно овие Пазарни правила.

Член 81

(1) Образецот за барање за учество на пазарот на системски услуги (БРСУ) особено содржи:

- 1) име, адреса и контакт податоци за барателот,
- 2) потврда за претквалификација издадена од ОЕПС,
- 3) тип и (број) на лиценца на барателот, доколку ја поседува,
- 4) валидна регистрација за учество на пазарот за електрична енергија,
- 5) имиња, контакт податоци и електронски потпис на сите лица овластени да постапуват во име на барателот,
- 6) ЕИЦ идентификационен код на барателот,
- 7) информација за сите единици за диспечирање и оптоварувања кои се управувани од барателот.

(2) ОПЕЕ е должен да го изработи Образецот за барање за учество на пазарот на системски услуги (БРСУ) во рок од деведесет (90) дена од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Член 82

(1) Барателот за учество на пазарот на системски услуги е должен да ги достави до ОЕПС, податоците за динамички параметри за секоја производна единица и/или оптоварување предвидени за диспечирање на образец за доставување на динамички параметри, согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

(2) Образецот за доставување на динамички параметри (ОДП) се објавува на веб страната на ОЕПС и особено содржи:

1) име на учесникот на пазарот на електрична енергија,

2) категорија на учесникот на пазарот,

3) име на соодветно овластено лице,

4) датум на поднесување или промена доколку образецот се поднесува со цел да се изврши промена на некој динамички параметар.

(3) Во случај на производна единица за диспечирање, образецот за доставување на динамички параметри особено содржи :

1) тип на производна единица и краток опис (модел, ограничувања, итн.),

2) номинална моќност изразена во MW,

3) дозволено преоптоварување изразено во MW,

4) минимално ниво на променливо оптоварување изразено во MW,

5) нормална и критична брзина на зголемување на излезна моќност изразена во MW/min,

6) нормална и критична брзина на намалување на излезна моќност изразена во MW/min,

7) минимално време на исклучување од полно оптоварување изразено во min,

8) минимално време потребно за повторно пуштање во погон од ладна и топла состојба изразена во min,

9) расположивост за примарна резерва,

10) расположивост за секундарна резерва,

11) расположивост за терциерна резерва,

12) карактеристики на AGC,

13) расположивост за самостојно пуштање во погон од безнапонска состојба (black-start).

(4) Во случај на оптоварување предвидено за диспечирање, образецот за доставување на динамички параметри, особено содржи:

1) врвна моќност изразена во MW,

2) точки на приклучување,

3) минимално ниво на променливо оптоварување изразено во MW,

4) максимално ниво на променливо оптоварување изразено во MW,

5) нормална и критична брзина на зголемување на излезна моќност изразена во MW/min,

6) нормална и критична брзина на намалување на излезна моќност изразена во MW/min,

7) максимално ниво на оптоварување кое може да биде прекинато изразено во MW,

8) максимално времетраење на прекилот изразено во min.

Член 83

(1) Доставувањето на податоци за динамичките параметри се обврзувачки за барателите за учество на пазарот на системски услуги.

(2) Барателот за учество на пазарот на системски услуги е должен да го достави образецот ОДП до ОЕПС.

(3) ОЕПС е должен во рок од десет (10) дена од приемот на образецот ОДП, да ги провери податоците за динамичките параметри и доколку барателот за учество на пазарот на системски услуги, ги исполнува критериумите дефинирани во Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија, да му издаде потврда за претквалификација за учество на пазарот на системски услуги.

(4) Во случај на неисполнување на одредени критериуми, ОЕПС е должен на барателот за учество на пазарот на системски услуги да му образложи кои од критериумите дефинирани во Мрежните правила за пренос и Мрежните правила за дистрибуција, не ги исполнува.

Член 84

(1) Барателот за учество на пазарот на системски услуги е должен да достави точни вредности за динамичките параметри на производните единици, а за сите нови или ревитализирани единици да спроведува специфични тестови при што треба да бидат вклучени и претставници на ОЕПС.

(2) Доколку некоја вредност не може да биде определена, се користи вредност од стандардизирани модели.

Член 85

(1) Барателот за учество на пазарот на системски услуги е должен во текот на постапката за регистрација на пазарот на системски услуги, по промена на било која вредност на динамички параметри, да ги ажурира податоците и да ги испрати ревидираните податоци до ОЕПС во временски период не подолг од шест (6) часа од промената.

Член 86

(1) За доставување на неточни податоци, или повторени нерегуларности во однос на доставените податоци за динамичките параметри дадени од страна на барателот за учество на пазарот на системски услуги, ОЕПС има право да го суспендира истиот.

Член 87

(1) Барателот за учество на пазарот на системски услуги може да поднесе Барањето за регистрација за учество на пазарот на системски услуги.

(2) По добивањето на Барањето од став 1 на овој член, ОЕПС утврдува дали се доставени потребните податоци и документација за регистрација за учество на пазарот на системски услуги согласно член 81 од овие Пазарни правила, како и тоа дали потребните податоци и документи се доставени на пропишан начин и форма.

(3) Ако ОЕПС утврди дека Барањето е доставено на пропишан начин и форма и дека кон Барањето се доставени потребните податоци и документи за регистрација, ОЕПС во рок од седум (7) дена од денот на приемот на Барањето, ќе донесе заклучок за уредност на Барањето.

(4) Заклучокот за уредност на барањето од став 3 на овој член, ОЕПС го доставува до барателот, придружен со потпишан Договор за условите и начинот за учество на пазарот на системски услуги (во четири (4) примероци).

Член 88

(1) Ако ОЕПС утврди дека во Барањето за регистрација за учество на пазарот на системски услуги не се доставени потребните податоци и документи согласно член 81 од овие Пазарни правила, и/или потребните податоци и документи не се доставени на начин пропишан со овие Пазарни правила, ОЕПС ќе донесе заклучок со кој се утврдува дека Барањето е нецелосно.

(2) Во заклучокот од став 1 на овој член, ОЕПС ќе му укаже на учесникот на пазарот на електрична енергија за недостатоците и ќе определи рок во кој барателот треба да ги отстрани истите.

(3) Ако барателот не ги отстрани недостатоците во рокот определен со заклучокот од став 2 на овој член, ОЕПС ќе донесе решение за отфрлање на Барањето за регистрација за учество на пазарот на системски услуги.

(4) Против решението од став 3 на овој член, барателот може да достави барање за разрешување на спор до РКЕ, во рок од петнаесет (15) дена од денот на приемот на решението.

(5) Одлуката на РКЕ е конечна.

Член 89

(1) Барателот кој го добил заклучокот за уредност на Барањето за регистрација за учество на пазарот на системски услуги, придружен со потпишан Договор за условите и начинот на учество на пазарот на системски услуги од страна на ОЕПС, е должен во рок од десет (10) дена, да го испрати до ОЕПС добиениот Договор во два (2) примероци потпишан од страна на лицето овластено за застапување и претставување на барателот.

Член 90

(1) По склучување на Договорот, ОЕПС врши упис на учесникот на пазарот на електрична енергија во Регистарот на учесници на пазарот на системски услуги.

(2) Со денот на уписот во Регистарот, учесникот на пазарот на електрична енергија се стекнува со својство на учесник на пазарот на системски услуги.

Член 91

(1) ОЕПС треба да воспостави и одржува регистар на учесници на пазарот на системски услуги.

(2) Секој учесник во пазарот на системски услуги има право да го прегледа Регистарот на учесници на пазарот на системски услуги и може да побара да се коригираат неточностите во врска со своите податоци.

(3) Договорот за учество на пазарот на системски услуги ќе биде раскинат и учесникот ќе биде избришан од Регистарот, доколку лиценцата за вршење на енергетска дејност на учесникот на пазарот на системски услуги е суспендирана, одземена или престанала да важи.

Член 92

(1) Учесникот на пазарот на системски услуги е должен, при промена на динамичките параметри, да ги ажурира и да ги испрати ревидирани до ОЕПС во временски период не подолг од шест (6) часа од промената.

(2) Промената на динамичките параметри нема да се земе во предвид при порамнувањето на дебалансите.

(3) ОЕПС има право во секое време да ги провери доставените податоци за динамичките параметри на учесникот на пазарот на системски услуги.

План за набавка на системски услуги**Член 93**

(1) ОЕПС е должен да подготви План за набавка на системски услуги за наредната календарска година и да го објави на својата веб страна, најдоцна до последниот работен ден во месец ноември во тековната година.

(2) Планот за набавка на системски услуги содржи потреби на ЕЕСРМ по тип на системска услуги и оперативна резерва согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

Член 94

(1) Во текот на годината, ОЕПС го ажурира Планот за набавка на системски услуги за наредната календарска година во согласност со актуелната електроенергетска состојба во ЕЕСРМ, и истиот го објавува на својата веб страна.

Регулирана набавка на системски услуги**Член 95**

(1) До 31 декември 2014 година, ОЕПС е должен да склучи договор со ПЕЕ(ЈУ) за обезбедување на системски услуги, оперативна резерва и енергија за урамнотежување, претходно одобрен од РКЕ.

(2) Со договорот од став 1 на овој член, ОЕПС и ПЕЕ(ЈУ) се должни да ги регулираат меѓусебните права и обврски, имајќи ги во предвид и Мрежните правила за пренос.

(3) ПЕЕ(ЈУ) е должен да ги достави, до ОЕПС сите податоци за динамичките параметри на производните единици со кои ќе бидат обезбедени системските услуги согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

Набавка на системски услуги на пазар на системски услуги**Член 96**

(1) ОЕПС, од 1 јануари 2015 година, ќе реализира набавка на системски услуги и соодветна оперативна резерва, по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин, согласно овие Пазарни правила.

(2) ОЕПС е должен најмалку еднаш годишно да организира отворен повик за набавка на системски услуги и соодветна оперативна резерва, заснован на транспарентен, недискриминаторен и пазарен принцип, врз основа на правила и критериуми претходно одобрени од РКЕ.

(3) Правилата и критериумите од став 1 на овој член, ОЕПС е должен да ги достави до РКЕ, најдоцна до 30 септември во тековната година, кои што РКЕ е должна да ги одобри во рок од петнаесет (15) дена од приемот на истите.

Регулаторен преглед на системските услуги**Член 97**

(1) ОЕПС е должен до РКЕ да достави извештај за набавка на системски услуги во претходната календарска година на одобрување и по одобрувањето на извештајот, истиот да го објави, најдоцна до последниот работен ден во месец февруари во тековната календарска година.

(2) Извештајот за набавка на системски услуги, особено содржи:

1) преглед на барањата за системски услуги кои биле исполнети во текот на претходната календарска година,

2) количините по тип на системска услуга кои се набавени со договорот и соодветноста на тие количини, и

3) вкупните трошоци по тип на системска услуга од договорот, дополнет со образложение за отстапувањето од планираниот буџет.

Член 98

(1) На секои три (3) години или по барање на РКЕ, почнувајќи од првата година по влегување во сила на овие Пазарни правила, ОЕПС должен е да изготви план за физички обем на системските услуги и проценка на трошоците за обезбедување на системски услуги.

(2) Планот од став 1 од овој член, особено содржи:

1) анализа на планираните системски услуги,

2) анализа на трошоците за обезбедување на системски услуги по тип на системска услуга,

3) анализа на влијанието врз цената за пренос на електрична енергија при обезбедување и користење на различни нивоа на системски услуги по тип на системска услуга.

VII. ПРАВИЛА ЗА ФИЗИЧКИ РАСПОРЕДИ**Член 99**

(1) Со правилата за физички распореди кои се доставуваат до ОЕПС и ОПЕЕ, се овозможува:

1) извршување на обврските од договорите на учесниците на пазарот на електрична енергија,

2) изготвување на вкупен распоред на производство и потрошувачка од страна на ОЕПС и ОПЕЕ,

3) одредување на отстапувањето на часовно ниво за секој ден по завршување на испораките,

4) одредување на расположивоста на системските услуги.

(2) Изготвувањето на вкупен распоред на производство и потрошувачка на електрична енергија и одредувањето на расположливите системски услуги, треба да му овозможи на ОЕПС, да обезбеди:

1) стабилност во работењето на ЕЕСРМ,

2) сигурност и квалитет во снабдувањето со електрична енергија,

3) задоволување на потребите на ЕЕСРМ во секое време на задоволително ниво на резерва при доволна расположивост во производството, и

4) управување со ограничувањата во преносната мрежа.

(3) За секој доставен и хармонизиран физички распоред, ОЕПС и ОПЕЕ ќе сметаат дека е потпишан соодветен договор.

Член 100

(1) Со физичките распореди на БОС, поодделно треба да се прикажани:

1) физички распореди од производителите со производни единици за можно диспечирање,

2) физички распореди од потрошувачи со оптоварување со можност за диспечирање,

3) физички распореди од ОПЕЕ за сите повластени производители,

4) физички распореди на потрошувачите директно приклучени на преносната мрежа,

5) физички распореди од ОЕПС за загубите на електрична енергија во преносната мрежа, земајќи ги во предвид историските податоци за загубите на електрична енергија во преносната мрежа,

6) физички распореди од ОДС за загубите на електрична енергија во дистрибутивната мрежа, земајќи ги во предвид историските податоци за загубите на електрична енергија во дистрибутивната мрежа, стандардните дневни криви на оптоварување, како и планираното производство на електрична енергија на производните единици приклучени на дистрибутивниот систем.

Известување за расположивост на единиците за диспечирање**Член 101**

(1) Расположивоста на единиците за диспечирање е дефинирана за наредната календарска недела.

(2) Известувањето за расположивост на единиците за диспечирање треба да се достави од сите производители кои поседуваат и управуваат со единици за диспе-

чирање, најмалку три работни дена пред почетокот на наредната календарска недела, во согласност со постапките дефинирани од страна на ОЕПС.

(3) ОЕПС е должен да изработи постапки за известување за расположливост, вклучувајќи ги сите неопходни обрасци и упатства во рок од деведесет (90) дена од влегувањето на сила на овие Пазарни правила, и по одобрување од РКЕ, да ги објави на својата веб страна.

(4) Доколку, податоците во известувањето за расположливоста не се во согласност со постапките од став 3 на овој член или доколку производителот не го доставил известувањето за расположливост во предвидениот рок, ОЕПС е должен да контактира со соодветниот производител со цел да даде потврда за расположливоста на производните единици.

(5) Доколку, производителот не постапи во согласност со став 4 од овој член, ОЕПС ќе изготви известување за расположливоста на сите единици за диспечирање од тој производител, врз основа на известувањето од претходната недела земајќи ги во предвид планираните прекини.

(6) Сите постапки од овој член важат и за оптоварувањата со можност за диспечирање на потрошувачите кои поседуваат и управуваат со тие оптоварувања.

Член 102

(1) Известувањата за расположливост примени и прифатени од ОЕПС или донесени во согласност со член 101 од овие Пазарни правила, се задолжителни за производителите и/или потрошувачите кои поседуваат и управуваат со производни единици и/или оптоварувања за диспечирање.

(2) Доколку производителот или потрошувачот бидат известени за суштински промени во информацијата од страна на ОЕПС, доставена по времето за доставување на физички распореди, производителот или потрошувачот треба да достават коригирано Известување за расположливост без одлагање, и доколку е потребно, во текот на денот на испорака.

(3) Исправките во известувањето за расположливост стануваат валидни и обврзувачки за производителите и потрошувачите, по прифаќањето и потврдувањето од страна на ОЕПС.

Процес на изготвување на физички распореди

Член 103

(1) Физичките распореди на БОС, особено, треба да ги содржат следниве информации:

1) вкупно планирано производство на сите производни единици за кои БОС има балансна одговорност,

2) вкупно планирано производство на сите производни единици за диспечирање за кои БОС има балансна одговорност,

3) вкупно прогнозирана потрошувачка на потрошувачи кај кои се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување, за кои БОС има балансна одговорност, при што поодделно треба да прикаже потрошувачката на потрошувачите директно приклучени на преносната мрежа,

4) вкупно прогнозирана потрошувачка на потрошувачите кои имаат оптоварувања предвидени за диспечирање за која БОС има балансна одговорност,

5) вкупно прогнозирана потрошувачка, која треба да содржи и информација за секој поединечен потрошувач кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување и кај кои се користат стандардни дневни криви на оптоварување, за кои БОС има балансна одговорност,

6) размена со други БОС-и во ЕЕСРМ, одделно за секоја БОС,

7) прекугранични номинации.

(2) Физичките распореди се изготвуваат за секој трговски интервал и со целобројна вредност на моќноста изразена во MW.

(3) ОЕПС и ОПЕЕ се должни на својата веб страна да ги објават постапките за усогласување и верификација на физичките распореди на БОС, вклучувајќи ги и сите неопходни појаснувања, упатства и обрасци за изработка и доставување на физичките распореди, во рок од шеесет (60) дена од денот на влегување во сила на овие Пазарни правила.

Член 104

(1) Физичките распореди на производителите треба да ги содржат следните информации:

1) планирано производство, поодделно за секоја производна единица предвидена за диспечирање на производителот,

2) расположиви системски услуги, поодделно за секоја единица за диспечирање на производителот и за секој тип на системска услуга.

Член 105

(1) Физичките распореди на потрошувачите, треба да ги содржат следниве информации:

1) планирана потрошувачка, поодделно за секој потрошувач со можност за диспечирање на оптоварувањето,

2) расположиви системски услуги, поодделно за секој потрошувач со можност за диспечирање на оптоварувањето.

Член 106

(1) ППЕЕ со инсталиран капацитет до десет (10) MW немаат обврска за доставување на физички распореди, но имаат обврска до ОПЕЕ да доставуваат планирани распореди на очекуваното производство.

(2) ППЕЕ со инсталиран капацитет над десет (10) MW имаат обврска за доставување на физичките распореди до ОПЕЕ.

(3) ОПЕЕ е должен да доставува вкупен физички распоред до ОЕПС за сите ППЕЕ.

Член 107

(1) ОДС е должен да изработи стандардни дневни криви на оптоварување за потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување, со образложение за изработка на истите и истите да ги достави до ОЕПС и ОПЕЕ, по претходно одобрување од РКЕ.

(2) Образложението од став 1 на овој член особено содржи:

1) потрошувачи на кои се однесуваат стандардните дневни криви на оптоварување,

2) период од годината за кој се однесуваат стандардните дневни криви на оптоварување,

3) аналитички метод кој е користен при определувањето на стандардните дневни криви на оптоварување

4) карактеристични денови (работни, неработни денови),

5) користени податоци при изработката на стандардните дневни криви на оптоварување.

(3) ОДС е должен да ги изработи стандардните дневни криви на оптоварување за потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување во рок од дванаесет (12) месеци од влегувањето во сила на овие Пазарни правила.

(4) ОДС е должен по завршувањето на секоја календарска година, најдоцна до 31 март во тековната година, да изработи анализа од примената на стандардните дневни криви на оптоварување за потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување, која треба да препорача дали има потреба од промена на користените стандардни дневни криви на оптоварување за наредната година.

(5) Стандардните дневни криви на оптоварување од став 1 на овој член се користат за одредување на отставувањето на соодветните снабдувачи, односно БОС-и заради пресметка на отстапувањата.

Член 108

(1) Физичките распореди на БОС мора да се во согласност со соодветните договори.

(2) Прекуграничниот физички распоред дава инфраструктуријата за користењето на прекуграничниот преносен капацитет.

(3) Трговците и снабдувачите се должни по завршувањето на месецот да достават пополнет образец за известување за реализираните количини на електрична енергија за претходниот месец, согласно номинациите на физички распореди кумулативно за секоја трансакција.

(4) Образецот за известување за реализираните количини на електрична енергија за претходниот месец треба да се достави до ОПЕЕ најдоцна до третиот работен ден од наредниот месец.

(5) ОПЕЕ е должен да го изработи образецот за известување за реализираните количини на електрична енергија од став 1 на овој член во рок од триесет (30) дена од стапувањето на сила на овие Пазарни правила, и по претходно одобрување од РКЕ, да го објави на својата веб страна.

Временски рокови за доставување на физички распореди

Член 109

(1) БОС ги доставува до ОЕПС и ОПЕЕ физичките распореди согласно член 100 од овие Пазарни правила, за секој ден на испорака најдоцна до 14:00 часот.

(2) Физичкиот распоред на БОС која што во својата балансна група има производители или потрошувачи на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа се должни своите физички распореди да ги доставуваат и на соодветниот ОДС на чија дистрибутивна мрежа се приклучени.

(3) Доколку, следниот ден на испорака е неработен ден, физичките распореди се доставуваат за сите наредни неработни денови и за првиот работен ден.

(4) Во неработните денови, физичките распореди може да се променат и достават согласно дадените временските рокови со овие Пазарни правила.

Член 110

(1) ОЕПС и ОПЕЕ се должни да ја известат БОС, која испратила физички распоред, за одобрување на истиот најдоцна до 14:30 часот.

(2) Доколку, физичкиот распоред на БОС е одобрен, истиот се смета за конечен.

(3) Доколку, физичкиот распоред на БОС не е одобрен, БОС е должна најдоцна до 15:00 часот да достави коригиран физички распоред.

Член 111

(1) Доколку, БОС не достави нов коригиран физички распоред до 15:00 часот, ОЕПС и ОПЕЕ ќе дефинираат нов физички распоред во согласност со следните критериуми:

1) ако една БОС номинира трансакција а другата не номинира трансакција, се смета дека меѓусебната трансакција на овие две БОС-и не постои,

2) ако две БОС-и номинираат различни меѓусебни трансакции во иста насока, се усвојува трансакцијата со помала апсолутна вредност,

3) ако две БОС-и номинираат меѓусебни трансакции во различна насока, се смета дека нивната меѓусебна трансакција изнесува нула.

Член 112

(1) Конечниот распоред за диспечирање е обврзувачки за учесниците на пазарот на електрична енергија и отстапувањата од истиот ќе подлежат на порамнување на отстапувањата согласно овие Пазарни правила, при што треба да се земат во предвид и промената на физички распореди во текот на денот.

(2) По хармонизирањето на надворешните/внатрешните трансакции, сите БОС-и добиваат конечен извештај од ОЕПС за прифаќање или одбивање на физичките распореди најдоцна до 16:00 часот.

Член 113

(1) ОЕПС и ОПЕЕ имаат право да побараат ревизија на физичките распореди поради очигледни грешки или поради недоволно јасни податоци.

(2) БОС и учесникот на пазарот на електрична енергија се целосно одговорни за грешките во своите номинации на физички распореди и во случаите кога ОЕПС и ОПЕЕ не побарале ревизија на истото.

Член 114

(1) ОЕПС е должен, да го информира ОПЕЕ за евентуалните технички ограничувања кои би можеле да значат делумно или целосно неисполнување на одредени физички распореди за што ОПЕЕ е должен да ги известат БОС – и и учесниците на пазарот на електрична енергија.

Промена на физички распореди во текот на денот

Член 115

(1) Врз основа на трансакциите на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, при испад на производни капацитети или потрошувачи, или поради било кои други причини, БОС има право на корекција на својот физички распоред шеесет (60) минути пред почетокот на часот за кој се однесува физичкиот распоред.

(2) БОС-и кои што не се регистрирале на дневниот пазар на електрична енергија со примена на приоритетна листа имаат право на корекција на својот физички распоред шеесет (60) минути пред почетокот на часот за кој се однесува физичкиот распоред

(3) Промените на физичките распореди на БОС од став 1 на овој член се однесуваат за трансакции во Република Македонија.

(4) Промените на прекуграничните трансакции на физичките распореди ќе се реализираат согласно правилата за INTRA DAY на соодветната интерконекција објавени на интернет страната на ОЕПС, претходно одобрени од РКЕ.

(5) Во неработните денови, физичките распореди може да се променат и достават согласно дадените временските рокови во овие Пазарни правила.

Член 116

(1) ОЕПС и ОПЕЕ се должни да ја известат БОС која доставила внатрешна промена на физичкиот распоред во текот на денот, за одобрувањето на истиот во рок од четириесет и пет (45) минути пред почетокот на часот за кој се однесува физичкиот распоред.

(2) Доколку, физичкиот распоред на БОС е одобрен, истиот се смета за конечен.

(3) Доколку, физичкиот распоред на БОС не е одобрен, БОС е должна триесет (30) минути пред почетокот на часот за кој се однесува физичкиот распоред, да достави коригиран физички распоред.

Член 117

(1) Доколку БОС не достави нова коригирана номинација на физички распоред согласно рокот од член 116 од овие Пазарни правила, ОЕПС и ОПЕЕ ќе дефинираат нов физички распоред во согласност со следните критериуми:

1) ако една БОС номинира трансакција а другата БОС не номинира трансакција, ќе се смета дека меѓусебната трансакција на овие две БОС-и не постои,

2) ако две БОС-и номинираат различни меѓусебни трансакции во иста насока, се усвојува трансакцијата со помала апсолутна вредност,

3) ако две БОС-и номинираат меѓусебни трансакции во различна насока, се смета дека нивната меѓусебна трансакција изнесува нула.

IX. МЕРЕЊА

Член 118

(1) Правилата за мерење на електрична енергија и моќност ја обезбедуваат рамката за вршење на мерење, прибирање и чување на мерни податоци како што се бара во ЕЕСРМ, вклучително и:

1) испораките договорени помеѓу учесници на пазарот на електрична енергија,

2) дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

3) отстапувањата,

4) системските услуги, вклучувајќи ги и мрежните надоместоци,

5) било кои други услуги и надоместоци согласно овие Пазарни правила.

(2) ОЕПС е надлежен за мерењата на увозните и извозните количини на електрична енергија за секој трговски интервал согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија, правилата утврдени од ENTSO-E и меѓународните билатерални договори.

Член 119

(1) Правилата во врска со мерењето на електрична енергија и моќност во ЕЕСРМ дефинирани во овие Пазарни правила се толкуваат и користат во согласност со правилата за мерење на електрична енергија согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија и правилата за мерење согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 120

(1) Мерната опрема на соодветните оператори, како и контролната мерна опрема на учесниците на пазарот на електрична енергија задолжително се инсталира, ко-

ристи и одржува во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(2) ОЕПС и ОДС се должни да водат книга за чување на техничките, административните и физичките податоци за мерните места кои се од важност за сите мерни точки.

(3) ОЕПС и ОДС се должни да водат база на измерени податоци заради чување на измерените вредности во сите мерни точки.

(4) ОЕПС и ОДС имаат обврска за водење на безбеден и доверлив начин на администрирање, обработување, одржување и чување на базата на измерените податоци.

Член 121

(1) Мерните точки мора да бидат опремени со мерна опрема во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(2) Како мерни точки се дефинирани:

1) секоја точка на прием/испорака на преносната мрежа помеѓу ОЕПС со производители и потрошувачи приклучени на преносната мрежа за електрична енергија,

2) секоја точка на прием/испорака помеѓу дистрибутивната мрежа на ОДС со преносната мрежа на ОЕПС,

3) секоја точка на прием/испорака на дистрибутивната мрежа помеѓу ОДС со производители и потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа за електрична енергија,

4) секоја точка на интерконективно поврзување помеѓу ЕЕСРМ со ЕЕС на соседна држава.

(3) Секоја мерна точка мора да биде означена со посебен уникатен идентификациски код одреден од страна на ОЕПС и ОДС во согласност со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 122

(1) Производните единици мора да бидат опремени со пресметковно броило согласно условите пропишани со Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(2) ОЕПС и ОДС се одговорни за читањето на пресметковните броила на производните единици, во зависност од тоа во чија мрежна одговорност се наоѓаат пресметковните броила.

(3) Пресметковните броила на производната единица се читаат поодделно, за секој трговски интервал, освен ако не е поинаку уредено со овие Пазарни правила.

(4) ОЕПС и ОДС водат регистри на пресметковни броила на производни единици приклучени на соодветната мрежа, кои особено содржат:

1) податоци за производната единица,

2) уникатен код за идентификација на секое пресметковно броило на производната единица,

3) измерените количини испорачани во секој трговски интервал,

4) измерените количини превземени за секој трговски интервал, и

5) сите други информации согласно барањата во Мрежните правила за пренос на електрична енергија, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и/или овие Пазарни правила.

Член 123

(1) Учесниците на пазарот на електрична енергија кои се приклучени на преносната мрежа се должни да поседуваат посебно контролно броило за секоја точка на приклучок.

(2) Производителите и квалификуваните потрошувачи на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа, не вклучувајќи ги малите потрошувачи и домаќинствата, се должни да поседуваат посебно контролно броило за секоја точка на приклучок.

(3) ОЕПС е одговорен за читањето на пресметковните и контролните броила на учесниците на пазарот на електрична енергија кои се директно приклучени на преносната мрежа.

(4) ОДС е одговорен за читањето на пресметковните и контролните броила на учесниците на пазарот на електрична енергија кои се приклучени на дистрибутивната мрежа.

(5) Пресметковните броила на учесниците на пазарот на електрична енергија од став 3 и 4 на овој член се читаат поодделно, за секој трговски интервал.

(6) По исклучок од став 5 на овој член, пресметковните броила на потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување и кај кои се применуваат стандардни дневни криви на оптоварување, пресметковните броила се читаат на месечно ниво, согласно соодветните Тарифни системи и соодветните правила за снабдување со електрична енергија.

Член 124

(1) ОПЕЕ води регистар на пресметковни броила кој особено содржи:

1) податоци за учесникот на пазарот на електрична енергија,

2) уникатен код за идентификација издаден од соодветниот мрежен оператор за секое пресметковно броило во секоја точка на приклучок на учесникот на пазарот на електрична енергија,

3) информација за бројот на потрошувачи по напонско ниво, кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување и кај кои се применуваат стандардните дневни криви на оптоварување, согласно овие Пазарни правила,

4) сите други информации согласно барањата во Мрежните правила за пренос на електрична енергија, и/или Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и/или Пазарните правила.

Член 125

(1) Сите производители на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа треба да се опремени со посебни пресметковни броила за секоја производна единица, со посебни уникатни кодови за идентификација издадени од страна на ОДС за секое од броилата.

(2) Пресметковните броила на производителите на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа се во сопственост на ОДС и истите се со соодветни карактеристики дефинирани во Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(3) ОПЕЕ е должен да склучи договор со ОДС за размена на мерните податоци со кој се дефинираат сите мерни податоци кои треба да се достават за производители на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа.

Член 126

(1) Квалификуваните потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа со инсталирана моќност поголема или еднаква на 500 kW според мерно место, согласно издадените решенија за согласност за приклучување, треба да се опремени со пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување за секоја точка на приклучок, со посебни уникатни кодови за идентификација издадени од страна на ОДС за секое од броилата.

(2) Квалификуваните потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа со инсталирана моќност помала од 500 kW според мерно место, согласно издадените решенија за согласност за приклучување, може да се опремени со пресметковни броила без можност за часовно и далечинско отчитување за секоја точка на приклучок.

(3) Пресметковните броила на потрошувачите приклучени на дистрибутивниот систем е во сопственост на ОДС и истите се со соодветни карактеристики дефинирани во Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(4) Читањето на броилата на потрошувачите приклучени на дистрибутивниот систем е во надлежност на ОДС, во согласност со Законот за енергетика и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(5) ОПЕЕ е должен да склучи договор со ОДС за размена на мерни податоци со кој се дефинираат сите мерни податоци кои треба да се достават за потрошувачите приклучени на дистрибутивната мрежа.

Член 127

(1) ОДС е должен да изработи и достави на одобрување до РКЕ, најмалку еднаш во две (2) години, План за вградување на пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување кај потрошувачите и производителите приклучени на дистрибутивната мрежа за период од две (2) години.

(2) Во Планот од став 1 на овој член задолжително треба да се наведат временските рокови за вградување на пресметковните броила со можност за часовно и далечинско отчитување, со детално образложение на истите.

(3) ОДС е должен да го изработи Планот од став 1 на овој член во период од шест (6) месеци од денот на влегувањето во сила на овие Пазарни правила.

Член 128

(1) Во случај на дефект или испад на пресметковното броило на учесникот на пазарот приклучен на преносната мрежа, вредностите за соодветниот трговски интервал се читаат и запишуваат од контролното броило, согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

(2) Во случај на дефект или испад на пресметковното броило на производител приклучен на дистрибутивната мрежа, вредностите за соодветниот трговски интервал се читаат и запишуваат од контролното броило.

(3) Во случај на дефект или испад на пресметковното броило на квалификувани потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа, се читаат и запишуваат од контролното броило согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 129

(1) Доколку, измерените количини на испорачаната електрична енергија не се расположиви или е докажано дека не се точни, ОЕПС и ОДС може привремено да користат стандардни криви на оптоварување врз осно-

ва на податоци за учесникот на пазарот, за кој се врши профилирањето на потрошувачката на електрична енергија, и истите подлежат на одобрување од страна на РКЕ.

Х. ОСНОВИ ЗА ПРЕСМЕТКА И ПЛАЌАЊЕ НА ОТСТАПУВАЊА НА БОС

Член 130

(1) Пресметката на отстапувањата на БОС се врши врз основа на разликата помеѓу збирот на количина на електрична енергија со потврдените физички распореди и збирот на измерената количина на електрична енергија за одговорната БОС во секој пресметковен интервал.

(2) Пресметките на отстапувањата се прават на дневно нивно, а се однесуваат за секој час, при што фактурирањето и плаќањето се врши на месечно ниво.

Член 131

(1) Збирот на потврдените физички распореди на количини на електрична енергија за секоја БОС се состои од:

1) збир на планирани размени на електрична енергија со други БОС-и (разлика помеѓу вкупните испораки на електрична енергија на другите БОС-и и вкупните приеми на електрична енергија од другите БОС-и),

2) збир на планирани прекугранични размени на електрична енергија (разлика помеѓу вкупно извезена и вкупно увезена електрична енергија), и

3) збир на електрична енергија испорачана и/или превземена по основа на давање на системски услуги.

Член 132

(1) Збирот на остварените (измерените) количини на електрична енергија за секоја БОС се состои од алгебарски збир на измерени вредности на примена и/или испорачана електрична енергија на сите мерни места на одговорната БОС.

Член 133

(1) Потврдените физички распореди за потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување и кај кои се користат стандардни дневни криви на оптоварување, ќе се сметаат и за остварени за трговскиот интервал за кој што се однесуваат.

(2) Отстапувањата и пресметката на отстапувањата кај потрошувачите кај кои не се вградени броила со можност за часовно и далечинско отчитување и кај кои се користат стандардни дневни криви на оптоварување, ќе се вршат согласно Прилог 1 од овие Пазарни правила, Методологија за пресметка на надоместокот за услугите за урамнотежување, земајќи ги во предвид месечната планирана потрошувачка врз основа на стандардните дневни криви на оптоварување, како и измерената месечна количина на електрична енергија кај овие потрошувачи.

Член 134

(1) ОПЕЕ е одговорен за пресметка на нето потврдените физички распореди и нето измерените количини за секоја БОС за секој трговски интервал, земајќи ги во предвид диспечерските инструкции на ОЕПС.

Член 135

(1) ОПЕЕ врши пресметка на отстапувањата на БОС на дневно ниво за секој пресметковен интервал (1 час) врз основа на податоците од мерните места и потврдените физички распореди кои ги добива од ОЕПС.

(2) ОПЕЕ ги испраќа на соодветната БОС вредностите од мерењата врз основа на кои се врши пресметка на отстапувањата на БОС, следниот ден по реализацијата.

(3) БОС може да даде забелешки во рок од три (3) работни дена на вредностите од мерењата кои се користат за пресметка на дневните отстапувања.

Член 136

(1) Доколку вредностите од мерењата се усогласени, ОПЕЕ изготвува дневна пресметка на отстапувањата на БОС.

(2) По завршување на дневната пресметка на отстапувањата на БОС, ОПЕЕ ги испраќа на соодветната БОС резултатите од пресметката, како и сите влезни податоци врз основа на кои е направена пресметката, по барање на БОС.

Член 137

(1) Месечната пресметка на отстапувањата на БОС мора да се заврши во рок од седум (7) дена по завршување на месецот на кој се однесува предметната пресметка.

(2) Месечната пресметка на отстапувањата на БОС е збир од дневните пресметки на отстапувањата на БОС.

Член 138

(1) БОС има право на приговор на месечната пресметка на отстапувања во рок од седум (7) дена од денот на прием на пресметката.

(2) БОС е должна, во прилог на приговорот, да достави образложение и соодветна документација.

(3) ОПЕЕ е должен да одговори на приговорот во рок од седум (7) дена од денот на приемот на приговорот.

(4) БОС е должен да ги плати неспорните дневни пресметки во рамките на месечната пресметка.

(5) Во случај на спор се применуваат одредбите од Глава XII на овие Пазарни правила.

Член 139

(1) Постапките и процедурите за пресметка на отстапувањата на договорените и остварените трансакции, врз основа на податоците од мерењата извршени од страна на ОЕПС и ОДС се дефинирани во Прилог 1, Методологија за пресметка на надоместокот за услугите за урамнотежување, кој е составен дел на овие Пазарни правила.

ХИ. ПРЕСМЕТКИ И ПЛАЌАЊА НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Пресметки и плаќања на трансакциите на пазарот на електрична енергија со билатерални договори

Член 140

(1) ОПЕЕ ги потврдува трансакциите на пазарот на електрична енергија со билатерални договори врз основа на податоците кои ги доставиле договорните страни во своите номинирани физички распореди одобрени од ОЕПС, согласно овие Пазарни правила.

Член 141

(1) Врз основа на потврдените трансакции на пазарот на електрична енергија со билатерални договори, ОПЕЕ ги изготвува и ги доставува до договорните страни потврдите за остварените трансакции на пазарот на електрична енергија со билатерални договори.

(2) Потврдите за остварените трансакции на пазарот на електрична енергија со билатерални договори се основа за меѓусебно фактурирање на страните во билатералниот договор.

(3) Плаќањата помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија се вршат во согласност со склучените договори помеѓу истите.

(4) Доколку договорна страна, учесник на пазарот на електрична енергија, која склучила билатерален договор не го реализира плаќањето во назначените временски рокови, другата договорна страна, може да постапи согласно глава XII од овие Пазарни правила или да покрене постапка пред надлежниот суд.

Пресметка и плаќање на трансакциите на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети

Член 142

(1) ОПЕЕ врши пресметка на трансакциите на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети врз основа на податоците кои ги доставиле договорните страни.

(2) Сите договорени трансакции на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, се плаќаат според договорените цени и количини.

Член 143

(1) ОПЕЕ ги доставува потврдите за остварените трансакции на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, а учесниците на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети кои ја склучиле пазарната трансакција меѓусебно си ги испраќаат фактурите и го вршат плаќањето непосредно.

(2) Доколку некоја од страните, учесник на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, не го реализира плаќањето во назначените временски рокови, другата страна, учесник на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети, може да постапи согласно глава XII од овие Пазарни правила или да покрене постапка пред надлежниот суд.

Пресметка и плаќање на трансакции на пазарот на системски услуги

Член 144

(1) Врз основа на податоците за реализираните системски услуги во текот на секој пресметковен интервал, ОЕПС прави дневна пресметка за реализирани системските услуги во рок од седум (7) работни дена по денот за кој се прави пресметката.

(2) Во случај на несогласување со дневната пресметка за плаќање за системските услуги, учесниците на пазарот на системски услуги ги доставуваат своите приговори до ОЕПС во рок од пет (5) дена од денот на доставувањето на дневната пресметка.

Член 145

(1) ОЕПС ги проверува своите пресметки за количините на системски услуги и вредностите кои се предмет на несогласувањето со учесниците на пазарот на системски услуги.

(2) ОЕПС ќе достави нова пресметка со потребните корекции во рок од пет (5) дена од денот на приемот на приговорот, доколку приговорот од учесникот на пазарот на системски услуги е оправдан.

(3) ОЕПС, го известува учесникот на пазарот на системски услуги во рок од пет (5) дена од денот на приемот на приговорот, доколку приговорот од учесникот на пазарот на системски услуги, не е оправдан, при што ги наведува причините поради кои приговорот не се прифаќа.

Член 146

(1) ОЕПС во текот на разгледувањето на приговорот од учесникот на пазарот на системски услуги, може да побара од истиот, да достави дополнителни информации во рок од пет (5) дена од приемот на барањето.

(2) Конечната пресметка на ОЕПС е задолжителна за учесниците на пазарот на системски услуги, а во случај на понатамошно несогласување на учесникот на пазарот на системски услуги, се применуваат одредбите од Глава XII од овие Пазарни правила.

Член 147

(1) Врз основа на направената конечна пресметка од страна на ОЕПС, учесниците на пазарот на системски услуги доставуваат фактури до ОЕПС.

(2) Пресметките на количините на системски услуги се прават на дневно ниво, а нивното фактурирање и плаќање се прави на месечно ниво.

Финансиски гаранции

Член 148

(1) Секој учесник на пазарот кој превзел балансна одговорност е должен да обезбеди финансиска гаранција за плаќање на отстапувањата.

(2) Висината на финансиската гаранција на БОС ја определува ОПЕЕ, при што ОПЕЕ е должен да достави информација до РКЕ.

XII. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Спорови

Член 149

(1) Во случај на спор помеѓу два или повеќе учесници на пазарот на електрична енергија и/или соодветните оператори, се прави обид истиот да се разреши по договорен пат пред да се достави барање за разрешување на спор до РКЕ.

(2) Разрешување на спор помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија кои меѓу себе имаат склучено договор за купопродажба на моќност и електрична енергија или системски услуги, се реализира согласно одредбите на тие договори и истите не се предмет на одредбите утврдени во овие Пазарни правила.

Член 150

(1) Доколку, помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија и/или соодветните оператори дојде до спор, заинтересираниот учесник на пазарот на електрична енергија е должен да го извести другиот учесник и/или операторот за причината на спорот.

(2) Известувањето за спорот треба да биде испратено во писмена форма во рок од дваесет (20) дена од моментот на појавата на причината за спорот, освен за случаите за кои е пропишано поинаку со овие Пазарни правила.

Член 151

(1) Известувањето за спорот задолжително содржи:
1) датум на испраќање на известувањето за спорот,
2) податоци за учесникот на пазарот на електрична енергија кој го поднесува известувањето за спорот,

3) податоци за другите учесници на пазарот на електрична енергија и/или страни на пазарот на електрична енергија кои се дел од спорот,

4) лице за контакт и поштенска адреса на учесникот на пазарот на електрична енергија кое ја покренува постапката за разрешување на спорот,

5) детали за спорот, вклучувајќи и потребни пресметки и износи во однос на кои постои спорот, опис на причините кои довеле до истиот, како и времето и датумот кога се појавил, и

6) сите други информации кои служат како поддршка на известувањето за спорот.

Член 152

(1) Учесникот на пазарот на електрична енергија кој ќе прими известување за спор е должен да даде потврда за прием на истото, во рок од три (3) дена по приемот на известувањето.

(2) Потврдата за приемот треба да биде испратена во писмена форма и да вклучува податоци за лице за контакт, како и поштенска адреса.

Член 153

(1) Доколку спорот не се реши по договорен пат од двете страни, учесникот на пазарот кој поднел известување за спор може да поднесе барање за разрешување на спор до РКЕ согласно Законот за енергетика и Правилникот за начинот, условите и постапката за одлучување по споровите и висината на оправданите надоместоци за трошоците настанати во постапката.

(2) Одлуката на РКЕ по однос на спорот е обврзувачка за двете договорни страни.

Член 154

(1) Во исклучителни ситуации кога преку мерните уреди на квалификуваните потрошувачи (опремени за мерење на електричната енергија во интервали), превзема електрична енергија друг потрошувач кај кој мерните уреди не се опремени за мерење на интервали, електричната енергија регистрирана кај овој потрошувач на месечно ниво, се сведува на часовно ниво со делење на вкупните количини на електрична енергија со бројот на часови во месецот и истите се одбиваат од измерените вредности на часовно ниво од квалификуваниот потрошувач, доколку со договор не е поинаку одредено.

Суспензија (времено престанување на функционирање) на пазарот на електрична енергија

Член 155

(1) Во услови кога ЕЕСРМ се наоѓа во состојба на висок оперативен ризик, ОЕПС е должен да превземе една или комбинација од следните акции:

1) суспензија на пазарот на електрична енергија,

2) отстапување од подредувањата на дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети,

3) отстапување од распоредот за диспечирање,

4) побара враќање во погон на одредени производни единици или мрежна опрема, кои се надвор од погон поради постоечките распореди на диспечирање или поради краткорочни планирани одржувања,

5) искористување на можните капацитети за дополнително користење на производните единици кои се во погон,

6) увоз на хавариска електрична енергија од соседни електроенергетски системи.

(2) Електроенергетскиот систем се наоѓа во состојба на висок оперативен ризик кога постои веројатност да настанат или пак веќе настанале следните појави:

1) нарушување на параметрите пропишани со Мрежните правила за пренос на електрична енергија,

2) испади кои може да предизвикаат или предизвикале ограничување на расположивоста на производните капацитети на ниво на електроенергетскиот систем и/или преоптоварување на преносниот систем, како резултат на што е нарушена или може да биде нарушена сигурноста на електроенергетскиот систем.

Член 156

(1) ОЕПС има право да ги суспендира, во целост или делумно, трансакциите на пазарот на електрична енергија во случај на виша сила, додека во услови на екстремно високи цени на пазарот на електрична енергија РКЕ има право на предлог на ОПЕЕ да ги суспендира, во целост или делумно, трансакциите на пазарот на електрична енергија.

(2) Во случај на виша сила, учесниците на пазарот се должни да ги следат инструкциите на ОЕПС при што нема да подлежат на порамнување на дебалансите во висина на зададените инструкции од страна на ОЕПС.

Член 157

(1) Во услови на суспендиран пазар, согласно можностите на електроенергетскиот систем, ОЕПС е должен да ги почитува потребите од електрична енергија на:

1) тарифните потрошувачи, односно домаќинствата и малите потрошувачи,

2) тековните договори на учесниците на пазарот.

(2) Пресметката на количините на електрична енергија доставени/примени во услови на суспендиран пазар на електрична енергија се порамнуваат врз основа на цени одобрени од страна на РКЕ.

Член 158

(1) ОЕПС е должен во рок од дваесет и четири (24) часа од стапувањето на сила на суспензијата на пазарот на електрична енергија да ги објави на својата веб-страница причините за суспензијата, и истите да бидат достапни се до целосното укинување на суспензијата.

Размена на информации

Член 159

(1) ОЕПС, ОДС и ОПЕЕ го определуваат и објавуваат карактерот на доверливост за секој тип на информација и документи во врска со пазарот на електрична енергија.

(2) Информации и документи кои се определуваат како јавни информации и/или документи достапни за секого и ограничени на:

1) претпријатијата и акционерите: информации и/или документи достапни за операторите, учесниците на пазарот, Регулаторната комисија и авторизираните владини институции и агенции.

2) учесниците на пазарот на електрична енергија: информации и/или документи достапни само за учесниците на пазарот.

3) ОПЕЕ: информации и/или документи достапни само за ОПЕЕ

4) ОЕПС: информации и/или документи достапни само за ОЕПС.

5) ОДС: информации и/или документи достапни само за ОДС.

Член 160

(1) При определувањето на карактерот на доверливост на информација и/или документи се применуваат следните принципи:

1) чувствителните комерцијални и деловни информации за учесниците на пазарот на електрична енергија не се јавни односно, не се достапни за другите учесници на пазарот на електрична енергија и/или операторите, освен доколку не е поинаку пропишано со законските и подзаконските прописи, како и со одредбите од овие Пазарни правила,

2) соодветните оператори и учесниците на пазарот на електрична енергија имаат пристап до информации и документи кои се однесуваат на актуелната и очекуваната состојба и услови во електроенергетскиот систем кои можат да имаат влијание на нивните можности за трговија со електрична енергија;

Член 161

(1) Сите учесници на пазарот на електрична енергија кои не се под директно управување на ОЕПС се должни да поседуваат комуникациски систем со кој се овозможува нивна непречена комуникација со ОПЕЕ и ОЕПС.

Член 162

(1) ОЕПС е должен во рок од три (3) месеци од влегувањето во сила на овие Пазарни правила да донесе интерен акт со кој се уредува начинот на комуникација и условите кои треба да ги исполнат комуникациските системи.

(2) Сите учесници на пазарот на електрична енергија се должни да ги исполнат барањата и условите утврдени во интерниот акт од став 1 од овој член.

Член 163

(1) Секој учесник на пазарот на електрична енергија е должен да обезбеди поврзаност на секој од неговите системи со системите на ОЕПС и ОПЕЕ согласно инструкциите дадени од страна на соодветните технички служби на ОЕПС.

(2) Ниту еден учесник на пазарот на електрична енергија не смее да ги користи системите на начин кој може да ја наруши оперативноста на поврзаните комуникациски и контролни системи.

Член 164

(1) ОЕПС е должен да изготви интерен акт кој ги уредува процедурите и барањата за информатичко поврзување, поврзување за пренос на податоци и безбедносните стандарди во рок од триесет (30) дена од влегување во сила на овој Правилник.

(2) ОПЕЕ и учесниците на пазарот се должни да ги почитуваат постапките и барањата уредени со актот од став 1 на овој член.

Следење на пазарот на електрична енергија

Член 165

(1) РКЕ е одговорна за следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија, при што е должна да објави извештај во согласност со Правилникот за следење на функционирање на енергетските пазари.

(2) РКЕ е одговорна за надзор на спроведувањето на одредбите од овие Пазарни правила.

Известување и објавување

Член 166

(1) ОПЕЕ е должен редовно да ги ажурира и навремено да ги објавува информациите за состојбата на пазарот на електрична енергија.

(2) ОПЕЕ е должен да ја одржува својата веб страна која ги содржи сите потребни информации, кои не се класифицирани од доверлив карактер, а се од интерес за учесниците на пазарот на електрична енергија и за целокупната јавност.

(3) Веб страната треба да обезбедува транспарентен и недискриминаторен пристап до:

1) информациите за работата на пазарот на електрична енергија,

2) сите извештаи и документи кои согласно закон и други прописи ОПЕЕ ги изработува или на друг начин има пристап до нив, а кои се од јавен карактер.

Член 167

(1) ОЕПС е должен секој ден до 10:00 часот на својата веб страна да ги објавува следните информации за претходниот ден:

1) збирни податоци за производство и потрошувачка на електрична енергија во ЕЕСРМ,

2) ограничувања во електроенергетскиот систем,

3) информациите за работата, сигурноста и адекватноста на електроенергетскиот систем,

4) сите други неопходни информации.

Член 168

(1) ОПЕЕ по завршувањето на секој период на порамнување, е должен да ги објави следните информации:

1) цена за порамнување на отстапувањата пресметана во согласност со одредбите од овие Пазарни правила,

2) збирни податоци за количините на балансираната електрична енергија на електроенергетскиот систем,

3) збирни податоци за ангажираните системски услуги, во соработка со ОЕПС,

4) актуелен регистер на учесници на пазарот на електрична енергија.

Член 169

(1) ОЕПС и ОПЕЕ се должни да изготвуваат извештаи и/или документи во врска со активностите на пазарот на електрична енергија во согласност со Правилникот за следење на функционирање на енергетските пазари, како и да овозможат транспарентен и недискриминаторен пристап до информациите.

Изменување и дополнување на Пазарните правила

Член 170

(1) Секој учесник на пазарот на електрична енергија може да изготви предлог за изменување и дополнување на Пазарните правила и истиот да го достави до РКЕ.

(2) РКЕ е должна да изврши редовна ревизија на Пазарните правила на секои две (2) години од датумот на влегување во сила на овие Пазарни правила.

(3) Во исклучителни случаи може да се организира и вонредна ревизија на Пазарните правила по барање на учесниците на пазарот на електрична енергија.

(4) Ревизијата на Пазарни правила не значи промена на одредбите на Пазарните правила.

Член 171

(1) Измените и дополнувањата на Пазарните правила влегуваат во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

XIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 172

(1) ОПЕЕ и ОЕПС се должни да ги изготват сите документи предвидени со овие Пазарни правила во рок од три (3) месеци од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, доколку не е поинаку уредено со овие Пазарни правила.

Член 173

(1) ОДС е должен најдоцна во рокот наведен во Планот за вградување на пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување кај потрошувачите приклучени на дистрибутивната мрежа, да ги вгради соодветните пресметковни броила.

(2) До вградувањето на пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување за секоја точка на приклучок кај квалификуваните потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа со инсталирана моќност поголема или еднаква на 500 kW, при пресметките на отстапувањата ќе се применуваат стандардни дневни криви на оптоварување.

(3) До одобрувањето на стандардните дневни криви од член 107 на овие Пазарни правила, за овие учесници на пазарот на електрична енергија нема да се применуваат пресметки на отстапувања.

Член 174

(1) Во рок од шест (6) месеци по влегувањето во сила на овие Пазарни правила, ОЕПС е должен на мерните места на сите точки на прием и испорака во и од преносната мрежа, да обезбеди технички услови за мерење на електричната енергија на часовно ниво, вклучувајќи ги и системските услуги.

(2) Во рок од шест (6) месеци по влегувањето во сила на овие Пазарни правила, ОДС е должен на мерните места да обезбеди технички услови за мерење на електричната енергија на часовно ниво за производители на електрична енергија приклучени на дистрибутивниот систем, согласно овие Пазарни правила.

Член 175

(1) Во рок од девет (9) месеци од влегувањето во сила на овие Пазарни правила, ОЕПС, ОПЕЕ и ОДС се должни заеднички да изготват Протокол за доставување и размена на податоци и информации согласно овие Пазарни правила и истиот да го достават на одобрување до РКЕ.

Член 176

(1) ОПЕЕ и ОДС се должни да ги склучат договори-те од член 125, став 3 и член 126, став 5 од овие Пазарни правила во рок од девет (9) месеци од влегувањето во сила на овие Пазарни правила.

Член 177

(1) Одредбите од овие Пазарни правила кои се однесуваат на балансната одговорност ќе се применуваат од 01.01.2013 година.

Член 178

(1) Одредбите од овие Пазарни правила кои се однесуваат на Пазарот на електрична енергија со билатерални договори ќе се применуваат од 01.01.2013 година.

Член 179

(1) Одредбите од овие Пазарни правила кои се однесуваат на Пазарот на балансна енергија ќе се применуваат од 01.01.2013 година.

Член 180

(1) Одредбите од овие Пазарни правила кои се однесуваат на Пазарот на системски услуги, освен член 95 и член 97 од овие Пазарни правила, ќе се применуваат од 01.01.2015 година.

Член 181

(1) Балансната одговорност согласно овие Пазарни правила ќе започне да се применува истовремено со започнувањето на функционирање на пазарот на билатерални договори и дневниот пазар на електрична енергија со примена на листа на приоритети.

(2) Во периодот, од влегувањето во сила на овие Пазарни правила до 31.12.2012 година, ОПЕЕ е должен да врши пресметка на отстапувањата на часовно ниво за учесниците на пазарот на електрична енергија и истата нема да се наплаќа.

(3) ОЕПС е должен пресметките од став 2 на овој член да ги доставува до учесниците на пазарот на електрична енергија, најдоцна до 15-тиот ден во тековниот месец, за претходниот месец.

Член 182

(1) Овие Пазарни правила влегуваат во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 01- 799/1
7 мај 2012 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

ПРИЛОГ 1**МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ПРЕСМЕТКА НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА УСЛУГИТЕ ЗА УРАМНОТЕЖУВАЊЕ****1. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ОТСТАПУВАЊА**

Отстапувањата на БОС-и (E_{IMB}) се определуваат врз основа на разликата помеѓу агрегираните (во апсолутна вредност) номинирани размени на електрична енергија на БОС –и (E_{PN}) и вистински реализираните размени на електрична енергија (E_{AR}) на БОС -и.

$$E_{IMB} = |E_{PN}| - |E_{AR}|$$

Во оваа пресметка, вкупната електрична енергија примена од БОС, вклучувајќи го и увозот, ќе се смета со позитивен знак “+” а вкупната електрична енергија испорачана од БОС, вклучувајќи го извозот, ќе се смета со негативен знак “-”.

1.1 ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА НОМИНИРАНИ РАЗМЕНИ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Физичките номинации на БОС се дефинираат како трансакции на електрична енергија кои се испорачани според потврдениот физички распоред на истата БОС. Потврдениот физички распоред на БОС се состои од:

- 1) размена на електрична енергија со други БОС –и,
- 2) увозно/извозни трансакции со електрична енергија,
- 3) испорака на енергија на барање на ОЕПС во согласност со договорот за обезбедување на системски услуги и оперативна резерва.

Одредувањето на физичкиот распоред на електрична енергија (E_{PN}) од страна на БОС, за i -тиот час, се пресметува со следнава формула:

$$E_{PN} = (\sum |E_{buy}| - \sum |E_{sell}|) + (\sum |Im\ p| - \sum |Exp|)$$

каде што:

E_{PN}	-	физичкиот распоред на електрична енергија за i -тиот час, MWh/h
E_{buy}	-	количина на електрична енергија/моќност која БОС ја купува од други БОС-и, во i -тиот час, MWh/h
E_{sell}	-	количина на електрична енергија/моќност која БОС ја продава на други БОС-и, во i -тиот час, MWh/h
$Im\ p$	-	увоз од страна на БОС, во i -тиот час, MWh/h

E_{xp} - извоз од страна на БОС, во i -тиот час, MWh/h

Номинираната размена на електрична енергија/моќност на БОС ќе се одредува поодделно за секоја БОС, за секој интервал на пресметка на отстапување (секој час), и ќе се базира на потврдениот физички распоред на секоја БОС за соодветен оперативен ден.

Електричната енергија/моќност која треба да се испорача/прими преку обезбедувањето на системски услуги треба да се одреди од страна на ОЕПС.

За пресметките на номинираната физичка размена на електрична енергија на БОС, вкупната електрична енергија испорачана или примена за еден интервал на пресметка на отстапувањето ќе се смета дека е испорачана на константна стапка за целиот интервал на пресметка на отстапувањето.

1.2 ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ВИСТИНСКИ РЕАЛИЗИРАНА РАЗМЕНА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Вистински реализирани размени на електрична енергија се сите размени на електрична енергија мерени на точките на поврзување помеѓу БОС и преносната мрежа, односно дистрибутивната мрежа, како и на точките на поврзување со другите БОС -и.

$$E_{AR} = \sum |E_{rec}| - \sum |E_{del}|$$

каде што:

E_{AR} - Реализирана размена на електрична енергија во i -тиот час, MWh/h

E_{rec} - превзмена електрична енергија на точките на поврзување со преносната мрежа, односно дистрибутивната мрежа и/или со други БОС - и, во i -тиот час, MWh/h

E_{del} - испорачана електрична енергија на точките на поврзување со преносната мрежа, односно дистрибутивната мрежа и/или со други БОС - и, во i -тиот час, MWh/h

При вкрстена проверка, вистински реализираните размени на електрична енергија на БОС може да се одредат како разлика помеѓу агрегираното нето производство на електрична енергија на сите производители на електрична енергија за кои БОС има балансна одговорност, и агрегираната нето потрошувачка на сите потрошувачи на електрична енергија за кои БОС има балансна одговорност.

Вистински реализираните размени на електрична енергија за секоја БОС ќе се одредат поделно за секоја БОС и за секој интервал на пресметка на отстапување (еден час), при што ќе бидат базирани на отчитаните мерни вредности комуницирани и договорени помеѓу БОС и ОЕПС, како и помеѓу соседни БОС - и. За пресметката на вистински реализираните размени на електрична енергија на БОС, вкупната електрична енергија испорачана и примена за време на еден интервал на пресметка на отстапувањето ќе се смета дека е испорачана на константна стапка за време на целиот интервал на пресметка на отстапувањето.

1.3 ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ОТСТАПУВАЊА КАЈ ПОТРОШУВАЧИ СО СТАНДАРДНИ ДНЕВНИ КРИВИ НА ОПТОВАРУВАЊЕ

$$E(h) = K * E_{stdk}(h)$$

каде што:

$E(h)$ - Пресметана испорачана електрична енергија во часот (h) кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, MWh

- K - коефициент за отстапување кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување
- $E_{stdk}(h)$ - испорачана електрична енергија во часот (h) кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, согласно утврдената стандардна дневна крива на оптоварување на соодветниот потрошувач, MWh

$$K = \frac{E_{izm,mesec}}{E_{stdk,mesec}}$$

каде што:

- K - коефициент за отстапување кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување
- $E_{izm,mesec}$ - измерена испорачана електрична енергија на месечно ниво кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, MWh
- $E_{stdk,mesec}$ - испорачана електрична енергија на месечно ниво кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, согласно утврдената стандардна дневна крива на оптоварување на соодветниот потрошувач, MWh

$$E_{stdk,mesec} = \sum_{t=1}^{часови во месецот} E_{stdk}(h)$$

каде што:

- $E_{stdk}(h)$ - испорачана електрична енергија во часот (h) кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, согласно утврдената стандардна дневна крива на оптоварување на соодветниот потрошувач, MWh
- $E_{stdk,mesec}$ - испорачана електрична енергија на месечно ниво кај потрошувачи со стандардни дневни криви на оптоварување, согласно утврдената стандардна дневна крива на оптоварување на соодветниот потрошувач, MWh

2. ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ЦЕНА НА ОТСТАПУВАЊАТА

Цената на отстапувањето се определува за секој интервал на воспоставување на дебаланс (за секој час) поделено за вишокот на отстапувањето и за дефицитот на отстапувањето.

Методологијата за одредување на цените на отстапувањата е заснована на цените на балансирањето на електроенергетските системи, поради што зависи од начините за добивање на системските услуги и оперативната резерва.

2.1 РЕГУЛИРАНА НАБАВКА НА СИСТЕМСКИ УСЛУГИ

Референтната цена на отстапувањето се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i = 1,2 * C_{i,pros.berza}$$

каде што:

- P_i - референтна цена за порамнување на отстапување во i -тиот час, за датум D , ден/MWh
- 1,2 - коефициент определен од РКЕ за годината t
- $C_{i,pros.berza}$ - просечна цена на „day ahead market“ според „OPCOM“ (Романија, www.opcom.ro) и според HUPX (Унгарија, www.hupx.hu), во i -тиот час, за датум D , ден/MWh

$$C_{i,pros.berza} = \frac{C_{i,OPCOM} * E_{i,OPCOM} + C_{i,HUPX} * E_{i,HUPX}}{E_{i,OPCOM} + E_{i,HUPX}}$$

каде што:

- $C_{i,OPCOM}$ - цена на „day ahead market“ според „OPCOM“ во i -тиот час, за датум D , ден/MWh
- $E_{i,OPCOM}$ - количина на тргувана електрична енергија на „day ahead market“ според „OPCOM“ во i -тиот час, за датум D , MWh
- $C_{i,HUPX}$ - цена на „day ahead market“ според „HUPX“ во i -тиот час, за датум D , ден/MWh
- $E_{i,HUPX}$ - количина тргувана електрична енергија на „day ahead market“ според „HUPX“ во i -тиот час, за датум D , MWh

Се користи средниот курс на Народна банка на Република Македонија за датумот за кој се однесува пресметката.

Цената за отстапување нагоре за периодот од 07:00 до 24:00 часот се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i^+ = P_i$$

Цената за отстапување надолу за периодот од 07:00 до 24:00 часот се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i^- = 0.25 * P_i$$

Цената за отстапување нагоре за периодот од 00:00 до 07:00 часот се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i^+ = 0.25 * P_i$$

Цената за отстапување надолу за периодот од 00:00 до 07:00 часот се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i^- = P_i$$

ПЕЕ(ЈУ) го фактурира активирањето на соодветната системска услуга, во i -тиот час, за датум D , на ОЕПС, според следнава цена:

Цената за активирањето на соодветната системска услуга се пресметува со примена на следнава формула:

$$P_i^{SU} = P_i$$

каде што:

P_i^{SU} - цената за активирањето на соодветната системска услуга во i-тиот час, за датум D, ден/MWh

2.2 НАБАВКА НА СИСТЕМСКИ УСЛУГИ НА СЛОБОДНИОТ ПАЗАР

Од 01.01.2015 година, кога набавката на системски услуги и соодветна оперативна резерва ќе се врши по пазарни услови, на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин, цената на отстапување при суфицит ќе се врши со примена на следнава формула:

$$p_i^+ = BE_i^+$$

каде што:

p_i^+ - цената на отстапување нагоре за i-тиот час на пресметка на отстапувањето, ден/MWh

B_i^+ - просечна цена на електрична енергија за активирање на системската услуга за балансирање за горната регулација во i-тиот час на пресметка на отстапувањето, ден/MWh

Цената на отстапување при дефицит ќе се врши со примена на следнава формула

$$p_i^- = BE_i^-$$

Каде што

p_i^- - цената на отстапување надолу за i-тиот час на пресметка на отстапувањето, ден/MWh

B_i^- - просечна цена на електрична енергија за активирање на системската услуга за балансирање за долната регулација во i-тиот час на пресметка на отстапувањето, ден/MWh

3. ПОРАМНУВАЊЕ НА ОТСТАПУВАЊА

Порамнувањето на отстапувањата го врши и администрира ОПЕЕ.

Пресметките на отстапувањето се вршат на часовно ниво кои се собираат за секој ден.

Фактурите се изработуваат на месечно ниво. .

ОПЕЕ го пресметува за секој календарски ден од месецот за секоја БОС, поодделно, дневното отстапување кое претставуваа збир од часовните отстапувања за тој ден.

Дневното отстапување (DSA_d) се пресметува со примена на следнава формула:

$$DSA_d = \sum_i E_{imb+,i} \cdot p_i^+ + \sum_i E_{imb-,i} \cdot p_i^- ,$$

каде што:

DSA_d - Износ за дневно отстапување за ден d, денари

$E_{imb+,i}$ - количина на отстапување нагоре на БОС за i-тиот час за денот d, MWh

$E_{imb-,i}$ - количина на отстапување надолу на БОС за i-тиот час за денот d, MWh

p_i^+ - цената за отстапување нагоре за i-тиот час за денот d, ден/ MWh

p_i^- - цената за отстапување надолу за i-тиот час за денот d, ден/ MWh

Месечната фактура претставува збир од дневните отстапувања за тој месец.

ОПЕЕ е должен во месечната фактура да го прикаже следново:

- часовните отстапувања и цената за секое од нив, за секој ден од месецот за кој се изготвува фактурата,
- Вкупна сума на отстапувања нагоре и вкупна сума на отстапувања надолу секој ден и за календарскиот месец.

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2012 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2012057

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

	Стр.
25. Закон за ратификација на Договорот меѓу Македонската влада и Шпанската влада за заемно признавање и замена на националните возачки дозволи.....	2
26. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за екстрадиција.....	26
27. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Србија за екстрадиција.....	48

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

25.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА
ВЛАДА И ШПАНСКАТА ВЛАДА ЗА ЗАЕМНО ПРИЗНАВАЊЕ И ЗАМЕНА НА НАЦИОНАЛНИТЕ
ВОЗАЧКИ ДОЗВОЛИ**

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Македонската влада и Шпанската влада за заемно признавање и замена на националните возачки дозволи,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 април 2012 година.

Бр. 07-2163/1
30 април 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ШПАНСКАТА ВЛАДА ЗА
ЗАЕМНО ПРИЗНАВАЊЕ И ЗАМЕНА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ВОЗАЧКИ ДОЗВОЛИ**

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Македонската влада и Шпанската влада за заемно признавање и замена на националните возачки дозволи, склучен во Скопје на 6 октомври 2011 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски, шпански и англиски јазик гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР

МЕЃУ

МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА

И

ШПАНСКАТА ВЛАДА

ЗА ЗАЕМНО ПРИЗНАВАЊЕ И ЗАМЕНА
НА НАЦИОНАЛНИТЕ ВОЗАЧКИ ДОЗВОЛИДОГОВОР МЕЃУ
МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ШПАНСКАТА ВЛАДА
ЗА ЗАЕМНО ПРИЗНАВАЊЕ И ЗАМЕНА НА
НАЦИОНАЛНИТЕ ВОЗАЧКИ ДОЗВОЛИ

Македонската Влада и Шпанската Влада, во натамошниот текст назначени како "Договорни страни";

Со оглед на тоа што прописите за сообраќајот на патиштата и знаците се во согласност со Виенските Конвенции за патен сообраќај и сигнали и знаци, усвоени на 8 ноември 1968 година и дека нивните типови на возачки дозволи, како и условите и тестовите за да се добијат се споредливи;

Со цел подобрување на безбедноста во сообраќајот и олеснување на меѓународниот патен сообраќај меѓу двете Договорни страни;

Се согласија за следново:

Член 1

Двете Договорни страни заемно ги признаваат важечките возачки дозволи, издадени од надлежните органи на лица со легален престој на територијата на другата Договорна страна, согласно внатрешните прописи со кои се докажува легалниот престој на територијата на оваа Договорна страна.

Член 2

Носителот на возачката дозвола издадена од надлежните органи на едната Договорна страна, под услов да ја надминува минималната старосна граница за возење предвидена во другата Договорна страна, на територијата на другата Договорна страна може да управува со возила од категории содржани во неговата оригинална возачка дозвола.

Член 3

Важноста на возачката дозвола издадена од надлежните органи на едната Договорна страна ќе истече, во однос на управувањето на возила на територијата на другата Договорна страна, по истек на периодот утврден според националното законодавство на истата, сметајќи од датумот кога носителот се стекнал со дозвола за престој во оваа Договорна страна.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 4

По стекнување на дозвола за престој во другата Договорна страна, во согласност со нејзините внатрешни прописи, носителите на возачки дозволи издадени од едната Договорна страна може да ги заменат нивните дозволи за исти такви на територијата на Договорната страна во која престојуваат, согласно табелата за еквивалентност во Прилог 1 од овој Договор и ограничувањата утврдени од Договорната страна која ги издала.

Сите дозволи, поседувани од лица кои имаат дозвола за престој и кои се издадени пред влегувањето во сила на овој Договор, може да бидат заменети. Дозволите коишто се издадени по влегување во сила на овој Договор може да се заменат под услов дозволите да се издадени од страна на Договорната страна каде што барателот остварува легален престој.

Член 5

Замената би се извршила без полагање на теоретски и практични тестови, освен за возачките дозволи издадени од Македонската Влада за категориите C1, C1+E, C, C+E, D и D+E, чии носители ќе бидат подложени на теоретски испит и возачки тест на патишта отворени за општ сообраќај, во возило или возила за кои е назначена дозволата.

Член 6

Со цел да се провери автентичноста на оние возачки дозволи чија замена се бара, надлежните органи на Договорната страна каде што се прима, односно поднесува барањето, ќе побараат потврдна информација по електронска пошта. Надлежните органи на другата Договорна страна ќе информираат за автентичноста на односната возачка дозвола во рок од петнаесет дена од приемот на барањето. Доколку е неопходно, барањето може да се достави и по дипломатски пат.

Член 7

За преносот на личните податоци двете Договорни страни се обврзуваат да ги обезбедат сите неопходни технички и организациски мерки заради постигнување на соодветен степен на тајност и заштита на личните податоци кои ќе бидат предмет на преносот согласно нивното национално законодавство.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Пред започнување на преносот на личните податоци надлежните органи на двете Договорни страни се обврзуваат да разменат процедурален протокол кој ќе ги содржи сите технички и организациски мерки за пренос на личните податоци

Член 8

Пред привремената примена на овој Договор, надлежните органи на двете Договорни страни ќе разменат Процедурални протоколи коишто ќе содржат информација за техничките и административните аспекти на постапката за замена на возачката дозвола.

Член 9

Одредбите на овој Договор не ја исклучуваат обврската да се почитува административната постапка утврдена со прописите на секоја од Договорните страни што се однесува на замена на возачката дозвола. Ова значи пополнување на барање, поднесување на медицинска потврда согласно внатрешните прописи за здравствени и психолошки услови потребни за возење, потврда за неосудуваност или потврда за непостоење на извештај за неплаќање на административни трошоци или неплаќање на соодветната казна.

Член 10

Во моментот кога се врши замена на возачката дозвола, еквивалентноста на категориите на дозволите, издадени од страна на надлежните органи на Договорните страни се признава врз основа на техничката табела за еквивалентност во Прилог 1 на овој Договор.

Надлежни органи за замена на возачките дозволи се следните:

- 1) За Македонската Влада: Министерството за внатрешни работи.
- 2) За Шпанската Влада: Генерална дирекција за сообраќај при Министерството за внатрешни работи.

Член 11

По извршената замена на возачката дозвола, надлежните органи на Договорните страни ја задржуваат оригиналната дозвола и ја враќаат назад до надлежните органи на другата Договорна страна.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 12

Најмалку два месеци пред привремената примена на овој Договор, Договорните страни ќе разменат адреси на надлежните органи до коишто се доставуваат заменетите возачки дозволи. За било каква промена која се однесува на името, надлежностите или адресите на надлежните органи, Договорните страни ќе се информираат меѓусебно во најкус можен рок.

Член 13

Договорните страни ќе ги разменат примероците од своите возачки дозволи кои се во сила.

Член 14

Овој Договор не се однесува на возачки дозволи издадени од едната или другата Договорна страна кои се резултат на извршена замена на возачка дозвола, добиена во трета држава

Член 15

Овој Договор може да биде изменет и дополнет со заемен договор на Договорните страни. Измените и дополнувањата ќе влезат во сила согласно постапката наведена во член 16.

Член 16

Овој Договор ќе се применува привремено по истек на триесет (30) дена од датумот на неговото потпишување. Истиот ќе влезе во сила по истек на триесет (30) дена од датумот на последното известување со кое Договорните страни известиле, по дипломатски пат, за исполнување на внатрешните услови неопходни за негово влегување во сила.

Член 17

1. Овој Договор е со неопределено важење.
2. Секоја Договорна страна може да го откаже овој Договор со писмено известување до другата Договорна страна по дипломатски пат по истек на деведесет дена од датумот на доставувањето на таквото известување.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

3. Секоја Договорна страна може целосно или делумно да ја суспендира примената на овој Договор на одреден период. За усвојувањето и моментот на отстранување на таквата мерка се известува во најкус можен рок по дипломатски пат. Примената на Договорот ќе остане суспендирана до денот на приемот на известувањето од страна на другата Договорна страна.

Како потврда на горенаведеното, должно овластените претставници на Договорните страни го потпишаа овој Договор.

Потпишан во Скопје на 06 октомври 2011 година во два оригинални примерока, секој на македонски, шпански и англиски јазик, при што сите текстови се еднакво веродостојни.

ЗА МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА
Министер за надворешни работи,
Никола Попоски

ЗА ШПАНСКАТА ВЛАДА
Вонреден и ополномоштен Амбасадор,
Фернандо де Галаијена Родригез

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ПРИЛОГ 1

**ТАБЕЛА НА ЕКВИВАЛЕТНОСТ ЗА ВОЗАЧКИ ДОЗВОЛИ ИЗДАДЕНИ ОД
МАКЕДОНСКАТА И ШПАНСКАТА ВЛАДА**

Возачки дозволи издадени од Шпанската Влада	Возачки дозволи издадени од Македонската Влада											
	A 1	A *	Б	Б + Е	Ц 1	Ц 1 + Е	Ц	Ц + Е	Д 1	Д 1 + Е	Д	Д + Е
АМ*												
А1	X											
А2												
А		X										
Б			X									
Б+Е				X								
БТП												
Ц1					X							
Ц1+Е						X						
Ц							X					
Ц+Е								X				
Д1									X			
Д1+Е										X		
Д											X	
Д+Е												X

* категорија-АМ возачка дозвола издадена од Шпанската Влада не може да се заменува

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ПРИЛОГ 2

**Процедурален протокол кон Договорот меѓу Македонската
Влада и Шпанската Влада за заемно признавање и замена на
националните возачки дозволи**

Носителите на возачките дозволи кои се издадени од надлежните органи на Македонската Влада, можат да поднесат барање за замена на возачката дозвола согласно со одредбите на Договорот меѓу Шпанската Влада и Македонската Влада за заемно признавање и замена на националните возачки дозволи. За оваа цел, тие ќе закажат состанок, телефонски или по електронска пошта, при што ќе го наведат бројот на документот за идентификација за странци (ТИЕ) издаден од страна на органите на Шпанската Влада, провинцијата во која барателот има легално престојувалиште; бројот на личната карта и бројот на возачката дозвола издадени од Македонската Влада, како и местото и датумот на издавање. Преку телефонска комуникација барателот ќе биде информиран за документацијата која треба да ја достави заедно со барањето за замена на возачката дозвола и ќе се одреди датумот кога ќе го достави барањето и пропратната документација во канцелариите на локалната полициска станица во провинцијата каде што истиот престојува.

Со цел потврдување на автентичноста на возачката дозвола издадена од органите на Македонската Влада, Генералната дирекција за сообраќај на Шпанија секојдневно ќе им доставува на овие органи листа на баратели, кои поднесуваат барање за замена на возачка дозвола преку доверлива електронска пошта со употреба на сертификат за електронски идентитет X.509 v3 издаден од страна на Генералната дирекција за сообраќај. Органите на Македонската Влада преземаат обврска да информираат за автентичноста на возачките дозволи во рок од 15 календарски дена, од приемот на пораката. Доколку не се добие одговор во наведениот рок, Генералната дирекција за сообраќај ќе смета дека се подразбира дека не постои евиденција оти таква возачка дозвола е издадена од страна на органите на Македонската Влада.

Сите барања и одговори ќе бидат потпишани и криптирани користејќи сертификати за електронска идентификација (алтернативно: дигитални сертификати) како гаранција за доверливоста, автентичноста и не-одрекувањето.

Сите барања и одговори ќе имаат формат, текст и крипто - заштита кои ќе ги договораат експертите од областа на информатика назначени од релевантните органи за сообраќај.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

**ACUERDO ENTRE EL GOBIERNO MACEDONIO
Y EL GOBIERNO ESPAÑOL
SOBRE RECONOCIMIENTO RECÍPROCO
Y CANJE DE LOS PERMISOS DE CONDUCCIÓN
NACIONALES**

**ACUERDO ENTRE EL GOBIERNO MACEDONIO
Y EL GOBIERNO ESPAÑOL
SOBRE RECONOCIMIENTO RECÍPROCO
Y CANJE DE LOS PERMISOS DE CONDUCCION NACIONALES**

El Gobierno macedonio y Gobierno español, en lo sucesivo referidos como las “Partes contratantes”;

Teniendo en cuenta que en ambas Partes contratantes las normas y las señales que regulan la circulación por carretera se ajustan a las Convenciones sobre la circulación vial y la señalización vial, adoptadas en Viena el 8 de noviembre de 1968, y que tanto las clases de permisos como las condiciones que se exigen y las pruebas que se realizan para la obtención de los permisos de conducción son homologables;

Con el objeto de mejorar la seguridad y de facilitar la circulación vial internacional entre ambas Partes contratantes;

Han convenido lo siguiente:

Artículo 1

Ambas Partes contratantes reconocen recíprocamente los permisos de conducción que se encuentren en vigor, expedidos por sus autoridades competentes de los respectivos Estados a quienes tuvieran su residencia normal en el territorio de la otra Parte contratante, de acuerdo con las propias normativas internas, que demuestren su residencia legal en el territorio de dicha Parte contratante.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Artículo 2

El titular de un permiso de conducción expedido por las autoridades competentes de una de las Partes contratantes, siempre que tenga la edad mínima exigida por la otra Parte contratante, podrá conducir en el territorio de ésta los vehículos previstos en las categorías para las cuales dicho permiso sea válido en la Parte contratante donde haya sido expedido.

Artículo 3

El permiso de conducción expedido por las autoridades competentes de una de las Partes contratantes perderá su validez, en el sentido de circular en el territorio de la otra Parte contratante, una vez transcurrido el tiempo que determine la legislación nacional de la otra Parte contratante, contado a partir de la fecha en que el titular haya adquirido la residencia legal en la misma.

Artículo 4

Adquirida la residencia legal en la otra Parte contratante de acuerdo con las normas internas de ésta, el titular de un permiso de conducción expedido por una de las Partes contratantes podrá canjear su permiso por el equivalente de la Parte contratante de residencia, conforme a las tablas de equivalencias del Anexo I al presente Acuerdo, y manteniendo, en su caso, las condiciones restrictivas que hubieran sido impuestas por la Parte contratante de expedición.

Se podrán canjear todos los permisos de quienes en la actualidad tengan establecida su residencia legal y hayan sido expedidos antes de la entrada en vigor del presente Acuerdo. Para los permisos expedidos con posterioridad a dicha entrada en vigor será requisito indispensable para acceder al canje, que hayan sido expedidos en la Parte contratante donde el solicitante tenga establecida su residencia legal.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Artículo 5

El canje se efectuará sin tener que realizar exámenes teóricos ni prácticos. Como excepción, los titulares de los permisos de conducción expedidos por el Gobierno macedonio de las clases C1, C1+E, C, C+E, D y D+E deberán realizar una prueba teórica de conocimientos específicos y una prueba de circulación en vías abiertas al tráfico general, utilizando un vehículo o conjunto de vehículos de los que autorizan a conducir dichos permisos.

Artículo 6

A efectos de comprobación de la autenticidad del permiso de conducción cuyo canje se solicite, las autoridades competentes de la Parte contratante de acogida solicitarán la oportuna confirmación vía correo electrónico. Las autoridades de la otra Parte contratante informarán sobre la autenticidad del permiso dentro de los quince días siguientes a la recepción de la solicitud. Si fuese necesario, la solicitud de confirmación podrá ser efectuada por la vía diplomática.

Artículo 7

Las dos Partes Contratantes con el fin de alcanzar el nivel adecuado, con arreglo a su legislación interna, de confidencialidad y protección de los datos de carácter personal objeto de la transmisión se obligan a facilitar todas las medidas técnicas y organizativas para la transmisión de datos de carácter personal.

Antes de iniciar la transmisión de datos de carácter personal, las autoridades competentes de las dos Partes Contratantes deberán intercambiar protocolos de procedimiento que contengan todas las medidas técnicas y organizativas para la transmisión de datos de carácter personal.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Artículo 8

Antes de la aplicación provisional del Acuerdo las autoridades competentes de ambas Partes contratantes intercambiarán protocolos de actuación de aquél, incluyendo la información sobre los aspectos técnicos y administrativos del procedimiento del canje de los permisos de conducción.

Artículo 9

Lo dispuesto en el presente Acuerdo no excluye la obligación de realizar las formalidades administrativas que establezca la normativa de cada Parte contratante para el canje de los permisos de conducción, tales como rellenar un impreso de solicitud, presentar un certificado médico de acuerdo con las normas internas sobre las condiciones médicas y psicológicas necesarias para conducir, certificado de inexistencia de antecedentes penales o administrativos o el pago de la tasa correspondiente.

Artículo 10

En el momento del canje del permiso de conducción, la equivalencia de las categorías de los permisos expedidos por las autoridades competentes de las Partes contratantes se reconocerá en base a las tablas técnicas de equivalencia anexas al presente Acuerdo.

Las autoridades competentes para el canje de permisos de conducción son las siguientes:

- 1) Por el Gobierno macedonio: El Ministerio del Interior.
- 2) Por el Gobierno español: El Ministerio del Interior, Dirección General de Tráfico.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Artículo 11

Una vez canjeado el permiso, las autoridades competentes de las Partes contratantes retirarán el permiso que se canjee y lo devolverán a las autoridades competentes de la otra Parte contratante.

Artículo 12

Las Partes contratantes, al menos dos meses antes de la aplicación provisional del presente Acuerdo, se transmitirán recíprocamente las direcciones de las autoridades competentes, a las que tendrán que remitir los permisos canjeados. Cualquier modificación relativa al nombre, las competencias o la dirección de la autoridad competente se comunicará en el menor tiempo posible.

Artículo 13

Ambas Partes contratantes intercambiarán los modelos de sus respectivos permisos de conducción en vigor.

Artículo 14

El presente Acuerdo podrá no ser de aplicación a los permisos de conducción expedidos en una y otra Parte contratante por canje de otro permiso obtenido en un tercer Estado.

Artículo 15

El presente Acuerdo podrá ser enmendado de mutuo acuerdo por las Partes contratantes. Las enmiendas entrarán en vigor conforme al procedimiento establecido en el artículo 16.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Artículo 16

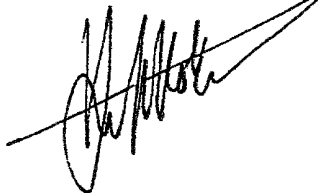
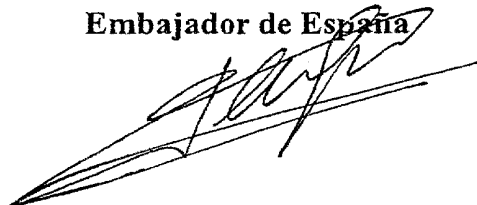
El presente Acuerdo se aplicará con carácter provisional después de transcurridos treinta (30) días a partir de la fecha de su firma y entrará en vigor a los treinta (30) días de la fecha de la recepción de la última notificación por la que las Partes contratantes se comuniquen, por vía diplomática, el cumplimiento de sus requisitos internos necesarios para su entrada en vigor.

Artículo 17

1. El presente Acuerdo tendrá duración indefinida.
2. Cada una de las Partes contratantes podrá denunciar el presente Acuerdo por escrito y por vía diplomática. La denuncia deberá ser notificada a la otra Parte contratante con una antelación de noventa días.
3. Cada una de las Partes contratantes podrá suspender, total o parcialmente, la aplicación del presente Acuerdo por un periodo determinado. La adopción y, en su caso, la supresión de tal medida se notificará, a la mayor brevedad posible, por vía diplomática. La aplicación del Acuerdo quedará suspendida a partir de la notificación a la otra Parte contratante.

En fe de lo cual, los representantes de las Partes contratantes debidamente autorizados firman el presente Acuerdo.

Firmado en Skopje el06..... de *octubre* de 2011,
en dos ejemplares originales, en macedonio, español e inglés, siendo todos los textos igualmente auténticos.

POR EL GOBIERNO MACEDONIO**Nikola Poposki****Ministro de Asuntos Exteriores****POR EL GOBIERNO ESPAÑOL****Fernando de Galainena Rodríguez****Embajador de España**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ANEXO I

**TABLA DE EQUIVALENCIAS ENTRE LOS PERMISOS DE CONDUCCIÓN
EXPEDIDOS POR LOS GOBIERNOS
MACEDONIO Y ESPAÑOL**

PERMISOS ESPAÑÓLES	PERMISOS MACEDONIOS											
	A1	A	B	B+E	C1	C1+E	C	C+E	D1	D1+E	D	D+E
AM*												
A1	X											
A2												
A		X										
B			X									
B+E				X								
BTP												
C1					X							
C1+E						X						
C							X					
C+E								X				
D1									X			
D1+E										X		
D											X	
D+E												X

- * El permiso español de la clase AM no es canjeable.

ANEXO II**Protocolo de actuación del Acuerdo entre
el Gobierno macedonio y el Gobierno español sobre reconocimiento
recíproco y canje de permisos de conducción**

Los titulares de permisos de conducción expedidos por las autoridades competentes del Gobierno macedonio, podrán solicitar su canje conforme a lo establecido en las cláusulas del Acuerdo entre el Gobierno español y el Gobierno macedonio, sobre reconocimiento recíproco y canje de permisos de conducción. A tal efecto, solicitarán telefónicamente o por Internet, la asignación de una cita para efectuar el canje, indicando el número de la tarjeta de Identidad de Extranjeros (TIE) asignado por las autoridades del Gobierno español, la provincia en la que tenga la residencia, el número de la carta de identidad y el número del permiso de conducción expedido por el Gobierno macedonio, así como el lugar y fecha de expedición del citado permiso de conducción. Telefónicamente se le informará de la documentación que deberá aportar junto con la solicitud y se fijará la fecha para que presente la solicitud y documentación complementaria en las oficinas de la Jefatura Provincial de Tráfico de la provincia de residencia del solicitante.

A efectos de confirmación de la autenticidad del permiso de conducción expedido por las autoridades del Gobierno macedonio, cuyo canje se solicite, la Dirección General de Tráfico (DGT) remitirá diariamente a dichas autoridades la relación de solicitantes por correo electrónico seguro, basado en la utilización del certificado de identidad electrónica X.509 v3 expedido por la DGT. Las autoridades del Gobierno macedonio se comprometen a informar sobre la autenticidad de los permisos en un plazo inferior a quince días naturales, a contar a partir del día siguiente de la recepción del mensaje. En el supuesto de no recibir contestación en el plazo indicado, la DGT entenderá que no existen antecedentes de permisos de conducción expedidos por las autoridades del Gobierno macedonio.

Los mensajes, tanto de petición como de respuesta, irán firmados y cifrados utilizando los certificados de identidad electrónica expedidos a tal efecto, como garantía de confidencialidad, autenticidad y no repudio.

El mensaje de petición y el de respuesta se ajustarán al formato, texto y codificación que se acuerde por los expertos informáticos designados por las respectivas autoridades de tráfico.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

**AGREEMENT
BETWEEN
THE MACEDONIAN GOVERNMENT
AND
THE SPANISH GOVERNMENT
FOR THE MUTUAL RECOGNITION AND EXCHANGE
OF NATIONAL DRIVING LICENCES**

**AGREEMENT BETWEEN THE MACEDONIAN GOVERNMENT AND
THE SPANISH GOVERNMENT FOR THE MUTUAL RECOGNITION
AND EXCHANGE OF NATIONAL DRIVING LICENCES**

The Macedonian Government and the Spanish Government,
hereinafter referred to as the "contracting Parties";

Considering that the road traffic regulations and signs of both
contracting Parties comply with the Vienna Conventions on Road Traffic and
on Signals and Signs, which were adopted on 8 November 1968, and that
their types of driving licence and the requirements and the tests for obtaining
them are comparable;

In order to improve safety and facilitate international road traffic
between both contracting Parties;

Do hereby agree as follows:

Article 1

Each contracting Party mutually recognises valid driving licences issued
by its relevant authorities to individuals whose legal residence is in the
territory of the other contracting Party, in accordance with the internal
regulations which demonstrate they may legally reside in the territory of this
contracting Party.

Article 2

The holder of a driving licence issued by the relevant authorities of one
contracting Party, whenever they are of the minimum driving age required by
the other contracting Party, may drive in the territory of the other contracting
Party the vehicles in the categories included in their original licence.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Article 3

The driving licence issued by the relevant authorities in one contracting Party shall expire, with regard to driving in the territory of the other contracting Party, after the time stipulated by the national laws of this other contracting Party, commencing when the holder was granted legal residence in this other contracting Party.

Article 4

After being granted legal residence by the other contracting Party in conformity with its internal regulations, holders of driving licences issued by one contracting Party may exchange their licences for equivalent ones in the territory of the contracting Party in which they reside according to the Equivalence Table in Appendix 1 of this Agreement and the restrictions set forth by the issuing contracting Party.

All the licences belonging to those who currently possess legal residence and which are issued before the present Agreement comes into force may be exchanged. For licences issued subsequently to the coming into force of the Agreement, these must be issued in the country where applicants legally reside.

Article 5

The exchange shall not require theoretical or practical tests, except for driving licenses issued by the Macedonian Government in Categories C1, C1+E, C, C+E, D, and D+E, whose holders must take a theoretical examination and a driving test on roads which are open to general traffic in a vehicle or set of vehicles which these licences allow them to drive.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Article 6

In order to check the authenticity of the driving licence whose exchange is requested, the relevant authorities of the host contracting Party shall request confirmation by e-mail. The authorities of the other contracting Party shall report on the authenticity of the driving licence in question within fifteen days of receipt of the request. If necessary, the request for confirmation may be made through diplomatic channels.

Article 7

The two Contracting Parties shall be obliged to provide all necessary technical and organizational measures for transfer of personal data in order to achieve appropriate level of confidentiality and protection of personal data which are subject to the transfer pursuant to their national legislation.

Prior to initiating the transfer of personal data, the competent authorities of the two Contracting Parties shall be obliged to exchange procedural protocol containing all technical and organizational measures for transfer of personal data.

Article 8

Before the provisional implementation of the Agreement, the relevant authorities of both contracting Parties shall exchange Procedure Protocols, which shall include information on the technical and administrative aspects of the procedure for driving licence exchange.

Article 9

The provisions of the present Agreement do not exclude the obligation to comply with the administrative procedure established by the regulations of

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

each contracting Party for driving licence exchange. This includes the completion of an application form, the submission of a medical certificate in accordance with internal regulations on the medical or psychological conditions necessary for driving, the certifying of the absence of a criminal or administrative record or the payment of the corresponding fee.

Article 10

When exchanging the driving licence, the category equivalence of the licences issued by the relevant authorities of the contracting Parties shall be recognised on the basis of the technical Equivalence Table in Appendix 1 of the present Agreement.

The relevant authorities for driving licence exchange are:

- 1) For the Macedonian Government, the Ministry of the Interior.
- 2) For the Spanish Government, the Directorate General for Traffic of the Ministry of the Interior.

Article 11

After the driving licence has been exchanged, the relevant authorities of the contracting Parties shall withdraw the original licence and return it to the authorities of the other contracting Party.

Article 12

At least two months before the provisional implementation of the present Agreement, the contracting Parties shall exchange the addresses of the relevant authorities to which the original driving licences must be sent. Any changes to the names, the functions, or the addresses of these relevant authorities shall be reported as promptly as possible.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Article 13

The contracting Parties shall exchange the templates of the driving licences they have in force.

Article 14

The present Agreement does not apply to those driving licences issued by the contracting Parties which result from the exchange of a driving licence obtained in a third State.

Article 15

The present Agreement may be amended by mutual accord of the contracting Parties. The amendments shall enter into force according to the procedure provided for in Article 16.

Article 16

The present Agreement shall be provisionally implemented thirty (30) days after the date it is signed. It shall enter into force thirty (30) days after the date of the last notification by which the contracting Parties have communicated through diplomatic channels their fulfilling of internal requirements for its entry into force.

Article 17

1. The present Agreement shall be of indefinite duration.
2. Either contracting Party may terminate the present Agreement by giving ninety days' official notice to the other contracting Party in writing and through diplomatic channels.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

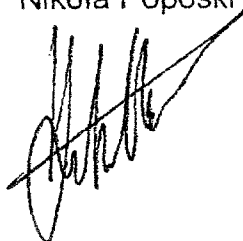
3. Either contracting Party may suspend the application of the present Agreement, partially or wholly, for a stated period. The adoption and, when applicable, the removal of this measure shall be notified as soon as possible through diplomatic channels. The implementation of the Agreement shall be suspended upon the other contracting Party being notified.

In witness whereof, the duly authorised representatives of the contracting Parties sign the present Agreement.

Signed at Skopje on 06 of October 2011, in two original copies, in Macedonian, Spanish and English, with all texts being equally authentic.

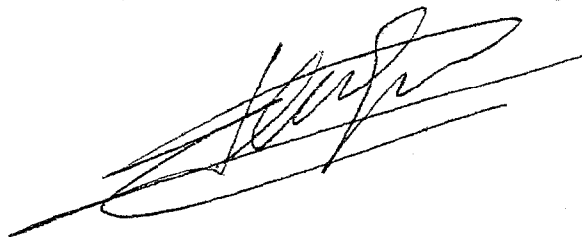
**FOR THE MACEDONIAN
GOVERNMENT**

Minister of Foreign Affairs,
Nikola Poposki

**FOR THE SPANISH
GOVERNMENT**

Ambassador Extraordinary and
Plenipotentiary
Fernando de Galainena Rodríguez

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

APPENDIX I

**EQUIVALENCE TABLE FOR DRIVING LICENCES ISSUED BY THE
MACEDONIAN AND SPANISH GOVERNMENTS**

LICENCES ISSUED BY THE SPANISH GOVERNMENT	LICENCES ISSUED BY THE MACEDONIAN GOVERNMENT											
	A1	A	B	B+E	C1	C1+E	C	C+E	D1	D1+E	D	D+E
AM*												
A1	X											
A2												
A		X										
B			X									
B+E				X								
BTP												
C1					X							
C1+E						X						
C							X					
C+E								X				
D1									X			
D1+E										X		
D											X	
D+E												X

-
- * A Category AM licence issued by the Spanish Government cannot be exchanged.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

APPENDIX II

**Procedure protocol for the Agreement between the Spanish and
Macedonian Governments on the mutual recognition and exchange
of national driving licences.**

Holders of driving licences issued by the relevant authorities of the Macedonian Government may request their exchange in accordance with the provisions of the Agreement between the Spanish and Macedonian Governments for the mutual recognition and exchange of driving licences. For this purpose, they may make an appointment by telephone or e-mail, indicating the number of the Foreigners' Identity Card (TIE) they have been assigned by the Spanish Government authorities, the province where they are legally resident, their identity card number and their driving licence number as issued by the Macedonian Government together with its place and date of issue. They shall be informed by telephone about the documents they shall need to submit with the application form and a date shall be set for them to present their request and accompanying documents at the Provincial Traffic Headquarters in the applicant's province of residence.

In order to confirm the authenticity of driving licences issued by the Macedonian Government authorities, the Directorate General for Traffic (DGT) shall send those authorities a daily list of applicants requesting exchange by using a secure e-mail based on the use of an X.509 v3 digital certificate issued by the DGT. The Macedonian Government authorities undertake to report on the authenticity of the driving licences within 15 calendar days of receiving the message. If a reply is not received during this period, the DGT shall understand there to be no records of the driving licences in question having been issued by the Macedonian Government authorities.

All requests and replies shall be signed and encrypted using digital certificates as a guarantee of confidentiality, authenticity and non-repudiation.

All requests and responses shall comply with the format, text and encryption agreed upon by computer experts appointed by the respective traffic authorities.

Член 3

Министерството за внатрешни работи се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој договор.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

L I G J

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË MAQEDONISË DHE QEVERISË SË SPANJËS PËR NJOHJE DHE ZËVENDËSIM TË NDËRSJELLË TË PATENTAVE NACIONALE TË SHOFERIT

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë së Maqedonisë dhe Qeverisë së Spanjës për njohje dhe zëvendësim të ndërsjellë të patentave nacionale të shoferit, e lidhur në Shkup më 6 tetor 2011.

Neni 2

Marrëveshja në original në gjuhën maqedonase, spanjolle dhe angleze, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Brendshme caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e kësaj marrëveshje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

26.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА**

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за екстрадиција, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 април 2012 година.

Бр. 07-2165/1
30 април 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА**

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за екстрадиција, потпишан на 31 октомври 2011 година во Загреб.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски и хрватски јазик гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР
МЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА
ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА

Република Македонија и Република Хрватска (во натамошниот текст: држави договорнички),

свесни за потребата од понатамошно унапредување на меѓународната соработка во областа на правосудството,

земајќи ја предвид високата опасност од организиран криминал и корупција, нивното транснационално ширење, како и важноста за борбата против организираниот криминал и корупцијата како и потребата за ефикасна меѓусебна соработка на државите во таа борба,

со желба посебно да ја уредат соработката во поглед на екстрадицијата,

се договорија за следното:

Обврска за екстрадиција
Член 1

Државите договорнички се обврзуваат дека во согласност со одредбите на овој договор, на барање, една на друга ќе ѝ ги екстрадира лицата, кои во државата што бара екстрадиција (во натамошниот текст: држава молител) се гонат поради кривично дело или се бараат за извршување на казна затвор или друга мерка која вклучува одземање на слободата согласно правото на државите договорнички.

Начин на комуникација
Член 2

- (1) Надлежните органи на државите договорнички во спроведувањето на овој договор ќе комуницираат по писмен пат и тоа преку министерствата надлежни за работите од правосудството.
- (2) Дипломатскиот пат на комуникација не е исклучен, ако за тоа постојат оправдани причини.
- (3) Во итни случаи, барањата и известувањата според овој договор можат да се доставуваат преку Меѓународната организација на криминалистичката полиција (ИНТЕРПОЛ).

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Јазик и легализација

Член 3

- (1) Барањата што се поднесуваат и документацијата која треба да се достави според одредбите на овој договор се составуваат на јазикот на државата молител. Не е потребно да се приложи превод на јазикот на државата од која се бара екстрадиција (во натамошниот текст: замолената држава).
- (2) Легализација на исправите од ставот (1) на овој член не е потребна.

Документација

Член 4

Кон барањето за предавање државата молител мора да приложи:

- 1) средства за утврдување на истоветност на лицето чија екстрадиција се бара (точен опис, фотографии, отпечатоци од прсти и сл.);
- 2) потврда или други податоци за државјанството на сопствените државјани;
- 3) обвинителен акт или пресуда или одлука за притвор, или кој било друг акт со исто правно значење, со заверен препис или заверена копија од изворникот. Во овие акти мора да биде наведено: името и презимето на лицето чија екстрадиција се бара и други податоци кои се потребни за утврдување на неговиот истоветност, опис на делото и законски назив на кривичното дело;
- 4) извлек од текстот на законските одредби кои ќе бидат применети или кои биле применети спрема лицето чија екстрадиција се бара;
- 5) податоци за должината на кривичната санкција кога се работи за екстрадиција на лице заради издржување на преостанатиот дел од кривичната санкција.

Дополнување на документација

Член 5

- (1) Ако податоците и документацијата кои се доставени од државата молител не се доволни за донесување на одлука од замолената држава врз основа на овој договор, замолената држава може да побара дополнителни известувања и документација и да определи соодветен рок за нивно доставување, не подолг од 15 дена.
- (2) Рокот од ставот (1) на овој член може на образложено барање да се продолжи.
- (3) Ако државата молител во роковите предвидени од ставовите (1) и (2) на овој член не достави дополнителни податоци и документација, замолената држава веднаш ќе ја запре постапката за екстрадиција и лицето чија екстрадиција се бара ќе го пушти на слобода.
- (4) Трошоците што ќе настанат во врска со неоснованото одземање на слободата во случајот од ставот (3) на овој член, државата молител ќе ѝ ги надомести на замолената држава.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Кривични дела за кои се дозволува екстрадиција
Член 6

- (1) Екстрадиција ќе се дозволи заради кривично гонење само ако за кривичното дело според правото на двете држави договорнички е пропишана казна затвор или мерка на безбедност која вклучува одземање на слобода во траење од една година или потешка казна.
- (2) Екстрадиција заради извршување на правосилно изречена казна затвор или мерка на безбедност која вклучува одземање на слободата ќе се дозволи само за кривични дела кои се казниви според правото на двете држави договорнички и доколку траењето на казната затвор или мерката која вклучува одземање на слобода, односно нивниот преостанат дел кој треба да се изврши изнесува најмалку четири месеци.
- (3) Кога барањето за екстрадиција вклучува неколку кривични дела од кои за секое според правото на двете држави договорнички е пропишана казната затвор или мерка која вклучува одземање на слобода, но некои од нив не го исполнуваат условот од ставот (1) на овој член, замолената држава ќе дозволи екстрадиција и за тие кривични дела.

Кривични дела за кои се дозволува екстрадиција на свои државјани
Член 7

- (1) Екстрадиција на сопствени државјани заради кривично гонење ќе се дозволи ако се исполнети условите пропишани со овој договор само за кривичните дела од организираниот криминал, корупцијата и перењето пари за кои според правото на двете држави договорнички е пропишана казната затвор или мерка која вклучува одземање на слободата во траење од четири години или потешка казна.
- (2) Екстрадиција на сопствени државјани заради извршување на правосилно изречена казна затвор или мерка која вклучува одземање на слободата ќе се дозволи ако се исполнети условите пропишани со овој договор само за кривични дела од организираниот криминал, корупцијата, и перењето пари, кои се казниви според правото на двете држави договорнички и ако траењето на изречената казна затвор или мерката која вклучува одземање на слобода, односно нивниот преостанат дел кој треба да се изврши изнесува најмалку две години.
- (3) Кривични дела од организираниот криминал од ставовите (1) и (2) на овој член се:
 - кривичните дела за кои е пропишана казна затвор во траење од четири години или потешка казна, кои се извршени од страна на организирана криминална група, согласно домашното право;
 - организирање и припадност на организирана криминална група, согласно домашното право.
- (4) Кривични дела од корупција од ставовите (1) и (2) на овој член се:
 - злоупотреба на положбата од страна на службено или одговорно лице,
 - активно и пасивно противзаконско посредување со искористување на влијание,
 - активен и пасивен поткуп на службеното лице,

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- активен и пасивен поткуп во приватниот сектор,
- проневера.

**Одбивање на екстрадиција поради азил или меѓународноправни
обврски
Член 8**

Екстрадиција нема да се дозволи:

- 1) ако лицето чија екстрадиција се бара ужива азил на територијата на замолената држава;
- 2) ако екстрадицијата би била во спротивност со обврските на замолената држава што за неа произлегуваат од мултилатерални договори.

**Начело *ne bis in idem*
Член 9**

- (1) Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара за дело за кое лицето чија екстрадиција се бара веќе правосилно е осудено или ослободено во замолената држава.
- (2) Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара за дело за кое лицето чија екстрадиција се бара:
 - правосилно е осудено или ослободено во трета држава, а изречената кривична санкција е извршена или простена или неизвршениот дел од санкцијата е простен или според правото на третата држава настапила застареност на извршувањето на кривичната санкција, или
 - правосилно е ослободено во трета држава, или
 - правосилно е осудено во трета држава, но е ослободено од казна.
- (3) Во случаите од ставот (2) на овој член екстрадиција сепак може да се дозволи ако со кривичното дело се повредуваат или се загрозуваат правните добра од посебен интерес за државата молител.

**Застареност
Член 10**

Екстрадиција нема да се дозволи ако кривичното гонење или извршувањето на кривичната санкција е застарено според правото на државата молител или според правото на замолената држава ако постои нејзина надлежност врз основа на нејзиното домашно право.

**Двострана казнивост
Член 11**

Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара поради дело кое не е кривично дело според правото на една од државите договорнички.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Кривично гонење поради исто дело во замолената држава
Член 12

Екстрадиција може да се одбие ако лицето за кое се бара екстрадиција, се гони за исто кривично дело во замолената држава.

Начело на територијалност
Член 13

- (1) Екстрадиција може да се одбие ако се бара за кривично дело кое во целост или делумно е сторено на територијата на замолената држава.
- (2) Екстрадиција може да се одбие ако се бара поради кривично дело сторено надвор од територијата на државата молител, и ако правото на замолената држава не дозволува кривично гонење за исто кривично дело сторено надвор од нејзината територија.

Судска надлежност на замолената држава
Член 14

Екстрадиција може да се одбие поради дело кое подлежи на судска надлежност на замолената држава.

Амнестија
Член 15

Екстрадиција нема да се дозволи за кривично дело кое е опфатено со амнестија во замолената држава, ако таа е надлежна за кривично гонење за тоа кривично дело според нејзиното право.

Пресуда донесена во отсуство
Член 16

- (1) Кога државата молител бара екстрадиција на лице заради извршување на казна затвор или друга мерка која вклучува одземање на слобода изречена против тоа лице во негово отсуство, замолената држава може да ја одбие екстрадицијата, ако по нејзино мислење, во постапката во која што била донесена пресудата не биле задоволени минималните права на одбраната што им се признаваат на сите лица обвинети за кривични дела. Меѓутоа, екстрадиција ќе се дозволи ако државата молител даде уверување дека екстрадираното лице има право на повторно судење во кое ќе може да го оствари правото на одбрана.
- (2) Кога замолената држава ќе го извести лицето чија екстрадиција се бара за пресудата изречена против него во негово отсуство, државата молител ова известување нема да го смета за формално известување за потребата за повторување на постапката.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Одложување на екстрадицијата и привремена екстрадиција
Член 17

- (1) Ако против лицето чија екстрадиција се бара во замолената држава се води кривична постапка или во таа држава е осудено поради некое друго кривично дело, а не за она што е предмет на екстрадиција, екстрадицијата може да се одложи додека таа постапка не се заврши, а во случај на осуда додека не се изврши кривичната санкција.
- (2) Ако заради одложување на екстрадиција во државата молител би можело да настапи застареност на кривичното гонење, или неговиот тек би бил сериозно попречен, може, по образложено барање на државата молител, да се дозволи привремена екстрадиција заради водење на кривичната постапка. Државата молител мора во тој случај да го врати екстрадираното лице веднаш откако ќе ги изврши сите процесни дејствија поради кои била дозволена привремената екстрадиција.
- (3) Времето поминато во притвор, од датумот кога привремено екстрадираното лице ќе ја напушти територијата на замолената држава до датумот кога ќе се врати на нејзината територија, се пресметува во кривичната санкција која ќе биде изречена или извршена во замолената држава.

Постоење на повеќе барања за екстрадиција
Член 18

- (1) Ако екстрадиција поради исто дело бараат државата договорничка и трета држава, замолената држава одлучува за екстрадицијата земајќи ги предвид сите околности, посебно тежината на кривичното дело, местото на извршувањето на кривичното дело, времето на поднесувањето на барањето за екстрадиција, државјанството на лицето чија екстрадиција се бара и можноста за неговата натамошна екстрадиција.
- (2) Ако се донесе одлука за екстрадиција во трета држава, а барањата се однесуваат на различни дела, замолената држава на другата држава договорничка, заедно со одлуката по барањето за екстрадиција, ќе соопшти дали е согласна со евентуалната натамошна екстрадиција од третата држава во другата држава договорничка.

Притвор во постапката за екстрадиција
Член 19

- (1) Ако се исполнети формалните услови за екстрадиција, замолената држава по приемот на барањето за екстрадиција може, согласно со своето право, да му определи притвор на лицето, освен ако е очигледно дека екстрадицијата не е дозволена.
- (2) Во итни случаи, по изрично барање од надлежен орган на државата молител, надлежниот орган на замолената држава може привремено да го притвори лицето и пред да го прими барањето за екстрадиција. Во барањето се наведува постоење на една од исправите од членот 4 точка 3) од овој договор и дека има намера да поднесе барање за екстрадиција. Барањето треба да содржи и податоци за кривичното дело поради кое ќе се бара екстрадиција, времето и местото на неговото извршување, податоци за пропишаната или изречената санкција, односно нејзиниот преостанат дел, како и, доколку тоа е можно, опис на лицето чија екстрадиција ќе се бара.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (3) Барањето од ставот (2) на овој член може да се поднесе преку министерствата надлежни за работите од правосудство, по дипломатски пат или преку Меѓународната организација на криминалистичката полиција (ИНТЕРПОЛ), со кое било соодветно средство за пишана комуникација.
- (4) Меѓународната потерница се смета како барање за привремено притворање.
- (5) Замолената држава мора без одлагање да ја извести државата молител, за тоа дека го притворила лицето во согласност со одредбите на овој член.
- (6) Привремениот притвор ќе биде укинат ако барањето за екстрадиција и документацијата наведена во членот 4 од овој договор не ѝ бидат доставени на замолената држава во рок од 18 дена од денот на притворањето. Притворот, по образложеното барање на државата молител, може да се продолжи, но не подолго од 40 дена од денот на притворањето.
- (7) Пуштањето на слобода не го спречува повторното притворање на лицето, ако барањето за екстрадиција е подоцна доставено.

Одлука по барањето за екстрадиција
Член 20

- (1) Замолената држава мора по барањето за екстрадиција да одлучи без одлагање, и за својата одлука да ја информира државата молител.
- (2) Одлуката со која во целост или делумно се одбива екстрадицијата мора да биде образложена.

Поедноставена екстрадиција
Член 21

- (1) Замолената држава може лицето чија екстрадиција, односно привремено притворање заради екстрадиција се бара, да го предаде во поедноставена постапка, ако тоа лице пред надлежниот суд на замолената држава изрично ќе изјави дека е согласно со ваквиот начин на екстрадиција и ако се исполнети претпоставките за екстрадиција.
- (2) Во случај на поедноставена екстрадиција не е потребно поднесување на барање за екстрадиција од членот 4 од овој договор, меѓутоа, замолената држава, доколку тоа го смета за потребно, може да побара одредени податоци и документи од државата молител.
- (3) Екстрадиција во поедноставена постапка има ефект на екстрадиција во редовна постапка.

Начело на специјалност
Член 22

- (1) Екстрадираното лице не може да биде кривично гонето, ниту да биде подложено на извршување на казна затвор или друга мерка која вклучува одземање на слободата или екстрадирано на трета држава заради кривично дело сторено пред екстрадицијата, а кое не е предмет на екстрадиција.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(2) Условите од ставот (1) на овој член нема да се применат:

- 1) ако екстрадираното лице изречно се откажало од примената на начелото од ставот (1) на овој член;
- 2) ако екстрадираното лице, иако имало можност, во рок од 45 дена од денот на неговото конечно пуштање на слобода, не ја напушти територијата на државата договорничка во која било екстрадирано, или ако по напуштањето на таа територија, повторно се вратило во неа;
- 3) ако државата која го екстрадирала лицето даде согласност, а за оваа цел е поднесено барање со прилозите наведени во членот 4 од овој договор и судски записник со изјава на екстрадираното лице за кривичното дело од ставот (1) на овој член.

(3) Ако по екстрадицијата, во текот на кривичната постапка во државата молител, се промени правната квалификација на кривичното дело за кое е дозволена екстрадиција, екстрадираното лице може кривично да се гони и да се осуди за тоа дело ако екстрадицијата е дозволена според новата правна квалификација.

Засметување на притворот во кривичната санкција**Член 23**

Ако екстрадираното лице во државата договорничка било притворено за кривично дело поради кое е екстрадирано, времето поминато во притвор се засметува во кривичната санкција.

Предавање на лице кое се екстрадира**Член 24**

- (1) Ако се дозволи екстрадиција, замолената држава ќе ја извести државата молител за местото и времето на предавањето, како и за времето кое бараното лице го поминало во притвор заради екстрадиција.
- (2) Лице чија екстрадиција е дозволена може да се пушти на слобода, ако надлежниот орган на државата молител не го преземе во рок од 10 дена од датумот определен за предавање.
- (3) Ако предавањето на лицето чија екстрадиција е дозволена не е можно поради вонредни околности, државата договорничка на чија страна настанале овие околности ќе ја извести другата држава договорничка за тоа поради постигнување договор за новото време на предавање.

Повторно барање за екстрадиција**Член 25**

Ако екстрадираното лице на кој било начин избега од кривичното гонење или извршувањето на кривичната санкција, а се најде на територијата на замолената држава, ќе може да биде предадено по повторено барање. Во тој случај, не е потребно со барањето да се приложат документите од членот 4 од овој договор, ако на замолената држава сè уште ѝ се на располагање и ако не се променети околностите под кои е поднесено првото барање за екстрадиција.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Предавање на предмети
Член 26

- (1) Предметите или исправите можат да се запленаат и да ѝ се предадат на другата држава договорничка, ако за тоа постои одлука на надлежниот орган на државата молител.
- (2) Ако се дозволи екстрадиција на лицето, замолената држава, и без посебно барање, ќе го дозволи предавањето на предметите:
 - 1) кои можат да се употребат како доказно средство;
 - 2) кои лицето што се предава, ги прибавило со кривичното дело или со впаричување на предметите кои потекнуваат од стореното кривично дело.
- (3) Ако екстрадицијата, која според овој договор би била дозволена, не е можна бидејќи лицето кое треба да се екстрадира избегало или починало, или не е можно да се пронајде на територијата на замолената држава, предавањето на предметите и покрај тоа ќе се дозволи.

Постапка за предавање на предмети
Член 27

- (1) Предавањето на предмети се врши според правото на замолената држава.
- (2) Се гарантираат правата на замолената држава и на третите лица врз предметите од членот 26 став (2) од овој договор. Ако постојат такви права, државата молител, по завршувањето, на постапката што побрзо и бесплатно ќе ѝ ги врати предметите на замолената држава. Ако таквите права би биле повредени со предавањето, тогаш предавањето нема да се дозволи.
- (3) Предавањето на предметите заради враќање на оштетениот може да се изврши со согласност на другата држава договорничка и пред да биде дозволена екстрадицијата, ако лицето кое се предава е согласно непосредно да му се вратат предметите на оштетениот.
- (4) Замолената држава може да го одложи предавањето на предметите или исправите, ако ѝ се потребни во друга кривична постапка која е во тек.
- (5) Државата молител ќе ѝ ги врати предметите или исправите на замолената држава, по завршување на постапката за која биле побарани, доколку замолената држава не се откаже од тоа.

Примена на право и известувања
Член 28

- (1) Ако со овој договор не е поинаку определено, за постапката во врска со екстрадицијата и за притворот на територијата на замолената држава, се применува правото на замолената држава.
- (2) Ако лицето се екстрадира за кривично гонење, државата молител ќе ја извести замолената држава за исходот од кривичната постапка и ќе ѝ достави правосилна одлука.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Транзит
Член 29

- (1) Транзитот на лице кое го предава трета држава на една од државите договорнички преку територијата на другата држава договорничка, ќе биде дозволен, ако со овој договор не е поинаку определено, под истите услови како и кај екстрадиција.
- (2) Барањето за транзит преку територијата на државата договорничка треба да ја содржи документација од членот 4 од овој договор, и мора да биде поднесено до државата договорничка од која се бара дозвола за транзит најмалку 10 дена пред договорениот датум за транзит.
- (3) Државата договорничка од која се бара дозвола за транзит може да го одбие барањето за транзит преку нејзината територија ако се работи за лице против кое во таа држава се води кривична постапка или против кое е изречена осудителна пресуда која не е извршена, или ако според мислењето на таа држава транзитот би можел да им наштети на нејзините интереси.
- (4) Државата договорничка од која се бара дозвола за транзит ќе го одбие барањето за транзит преку својата територија на сопствен државјанин, освен ако третата држава го екстрадира тоа лице на државата договорничка за кривични дела од организиран криминал, корупција и перење пари од членот 7 од овој договор.
- (5) Без согласност од државата која ја дозволила екстрадицијата на бараното лице, државата договорничка преку чија територија се врши неговиот транзит, не смее да го гони тоа лице ниту против него да изврши кривична санкција поради кривичното дело кое е сторено пред транзитот.
- (6) Во текот на транзитот замолената држава ќе го држи во притвор лицето кое се предава.

Транзит по воздушен пат
Член 30

- (1) Ако при екстрадиција е потребно лицето да се пренесе од трета држава во државата договорничка по воздушен пат преку територијата на другата држава договорничка без попатно застанување, не е потребна изрична дозвола од државата договорничка преку чија територија се врши летот. Таа држава ќе биде однапред известена од државата во која е потребно да се пренесе лицето од трета држава за постоење на една од исправите од членот 4 точка 3) од овој договор, како и за државјанството на лицето кое се предава.
- (2) Во случај на непредвидено попатно застанување на територијата на држава договорничка преку чија територија се врши летот, известувањето од ставот (1) на овој член има ист ефект како и барањето за притворање од членот 19 од овој договор.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Трошоци
Член 31

- (1) Трошоците за екстрадиција ги сноси државата договорничка на чија територија тие настанале.
- (2) Трошоците за транзит ги сноси државата која бара дозвола за транзит.
- (3) Трошоците за превоз со авион ги сноси државата која предложила таков превоз.

Завршни одредби
Член 32

Споровите кои настануваат во врска со толкувањето или со примената на овој договор, државите договорнички ќе ги решаваат по дипломатски пат.

Член 33

- (1) Овој договор влегува во сила со датумот на прием на последната нота по дипломатски пат со кои државите договорнички меѓусебно се известуваат за спроведената постапка за потврдување во согласност со нивното право.
- (2) Овој договор се склучува на неопределено време. Секоја држава договорничка може да го откаже Договорот писмено, по дипломатски пат и во тој случај овој договор престанува по истекот на шест месеци од датумот на прием на известувањето за откажувањето.

Составено во ЗАГРЕБ на ден 31 октомври 2011.
во два оригинали, секој на македонски и хрватски јазик, при што двата текста се еднакво автентични.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

UGOVOR
IZMEĐU
REPUBLIKE MAKEDONIJE
I
REPUBLIKE HRVATSKE
O IZRUČENJU

Republika Makedonija i Republika Hrvatska (u daljnjem tekstu: države ugovornice),
svjesne potrebe daljnjeg unaprijeđenja međusobne suradnje u području pravosuđa,
uzimajući u obzir visoku opasnost organiziranog kriminala i korupcije, njihovog
transnacionalnog širenja, kao i važnost borbe protiv organiziranog kriminala i
korupcije te potrebu za učinkovitom međusobnom suradnjom država u toj borbi,
u želji da posebno urede suradnju u pogledu izručenja,
sporazumjele su se kako slijedi:

Obveza izručenja
Članak 1.

Države ugovornice obvezuju se da će sukladno odredbama ovoga Ugovora, na
zahtjev, jedna drugoj izručivati osobe, koje se u državi koja traži izručenje (u daljnjem
tekstu: država moliteljica) gone zbog kaznenog djela ili se traže radi izvršenja kazne
zatvora ili druge mjere koja uključuje oduzimanje slobode sukladno pravu država
ugovornica.

Način komunikacije
Članak 2.

- (1) Nadležna tijela država ugovornica u provedbi ovoga Ugovora komuniciraju
pisanim putem i to putem ministarstava nadležnih za poslove pravosuđa.
- (2) Diplomatski put komunikacije ovime nije isključen, ako za to postoje opravdani
razlozi.
- (3) U hitnim slučajevima, zahtjevi i obavijesti prema ovom Ugovoru mogu se
dostavljati putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Jezik i legalizacija
Članak 3.

- (1) Zahtjevi koji se podnose i dokumentacija koju treba dostaviti prema odredbama ovoga Ugovora sastavljaju se na jeziku države moliteljice. Nije potrebno prilagati prijevod na jezik države od koje se traži izručenje (u daljnjem tekstu: zamoljena država).
- (2) Legalizacija isprava iz stavka (1) ovoga članka nije potrebna.

Dokumentacija
Članak 4.

Uz zahtjev za izručenje država moliteljica mora priložiti:

- 1) sredstva za utvrđivanje istovjetnosti osobe čije se izručenje traži (točan opis, fotografije, otisci prstiju i sl.);
- 2) potvrdu ili druge podatke o državljanstvu vlastitih državljana;
- 3) optužnicu ili presudu ili odluku o pritvoru ili koji drugi akt istog pravnog značaja, u ovjerenom prijepisu ili ovjereoju preslici izvornika. U ovim aktima mora biti navedeno: ime i prezime osobe čije se izručenje traži i drugi podaci koji su potrebni za utvrđivanje njezine istovjetnosti, opis djela i zakonski naziv kaznenog djela;
- 4) izvadak iz teksta zakonskih odredbi koje će biti primijenjene ili su bile primijenjene prema osobi čije se izručenje traži;
- 5) podatke o duljini kaznene sankcije kada se radi o izručenju osobe radi izdržavanja ostatka kaznene sankcije.

Dopuna dokumentacije
Članak 5.

- (1) Ako su podaci i dokumentacija koje je dostavila država moliteljica nedostatni za donošenje odluke zamoljene države temeljem ovoga Ugovora, zamoljena država može zatražiti dopunske obavijesti i dokumentaciju te odrediti primjereni rok za njihovu dostavu, ne duži od 15 dana.
- (2) Rok iz stavka (1) ovoga članka može se na obrazloženi zahtjev produljiti.
- (3) Ako država moliteljica u rokovima predviđenim u stavcima (1) i (2) ovoga članka ne dostavi dopunske podatke i dokumentaciju, zamoljena država će odmah obustaviti postupak za izručenje i osobu čije se izručenje traži pustiti na slobodu.
- (4) Troškove koji su nastali neutemeljenim oduzimanjem slobode u slučaju iz stavka (3) ovoga članka nadoknadit će država moliteljica zamoljenoj državi.

Kaznena djela za koja se izručenje dopušta
Članak 6.

- (1) Izručenje u svrhu kaznenog progona dopustit će se samo ako je za kazneno djelo prema pravu obiju država ugovornica propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode u trajanju od jedne godine ili teža kazna.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (2) Izručenje u svrhu izvršenja pravomoćno izrečene kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode dopustit će se samo za kaznena djela koja su kažnjiva prema pravu obiju država ugovornica i ako trajanje kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode, odnosno njihov ostatak koji se treba izvršiti iznosi najmanje četiri mjeseca.
- (3) Ako zahtjev za izručenje uključuje nekoliko kaznenih djela od kojih je za svako prema pravu obiju država ugovornica propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode, no neka od njih ne udovoljavaju uvjetu iz stavka (1) ovoga članka, zamoljena država će dopustiti izručenje i za ta kaznena djela.

Kaznena djela za koja se dopušta izručenje vlastitih državljana
Članak 7.

- (1) Izručenje vlastitih državljana u svrhu kaznenog progona dopustit će se ako su ispunjeni uvjeti propisani ovim Ugovorom samo za kaznena djela organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca za koja je prema pravu obiju država ugovornica propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode u trajanju od četiri godine ili teža kazna.
- (2) Izručenje vlastitih državljana u svrhu izvršenja pravomoćno izrečene kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode dopustit će se ako su ispunjeni uvjeti propisani ovim Ugovorom samo za kaznena djela organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca koja su kažnjiva prema pravu obiju država ugovornica i ako trajanje kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode, odnosno njihov ostatak koji se treba izvršiti iznosi najmanje dvije godine.
- (3) Kaznena djela organiziranog kriminala iz stavaka (1) i (2) ovoga članka su:
- kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od četiri godine ili teža kazna koja su počinjena od strane organizirane zločinačke grupe, sukladno domaćem pravu,
 - organiziranje i pripadanje organiziranoj zločinačkoj grupi, sukladno domaćem pravu.
- (4) Kaznena djela korupcije iz stavaka (1) i (2) ovoga članka su:
- zlouporaba položaja od strane službene ili odgovorne osobe,
 - aktivno i pasivno protuzakonito posredovanje korištenjem utjecaja,
 - aktivno i pasivno podmićivanje službene osobe,
 - aktivno i pasivno podmićivanje u privatnom sektoru,
 - pronevjera.

Odbijanje izručenja zbog azila ili međunarodnopravnih obaveza
Članak 8.

Izručenje se neće dopustiti:

- 1) ako osoba čije se izručenje traži uživa azil na državnom području zamoljene države;
- 2) ako bi izručenje bilo u suprotnosti s obvezama zamoljene države koje za nju proizlaze iz mno gostranih ugovora.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Načelo ne bis in idem
Članak 9.

- (1) Izručenje se neće dopustiti ako se traži zbog djela za koje je osoba čije se izručenje traži u zamoljenoj državi već pravomoćno osuđena ili oslobođena.
- (2) Izručenje se neće dopustiti ako se traži zbog djela za koje je osoba čije se izručenje traži:
 - pravomoćno osuđena ili oslobođena u trećoj državi, a izrečena kaznena sankcija izvršena ili oproštena ili je neizvršeni dio sankcije oprošten ili je prema pravu treće države nastupila zastara izvršenja kaznene sankcije, ili
 - pravomoćno oslobođena u trećoj državi, ili
 - pravomoćno osuđena u trećoj državi, ali oslobođena od kazne.
- (3) U slučajevima iz stavka (2) ovoga članka izručenje se ipak može dopustiti ako se kaznenim djelom povređuju ili ugrožavaju pravna dobra od posebnog interesa za državu moliteljicu.

Zastara
Članak 10.

Izručenje se neće dopustiti ako je kazneni progon ili izvršenje kaznene sankcije zastarjelo prema pravu države moliteljice ili prema pravu zamoljene države ako postoji njezina nadležnost na temelju njezinog domaćeg prava.

Obostrana kažnjivost
Članak 11.

Izručenje se neće dopustiti ako se traži zbog djela koje nije kazneno djelo prema pravu jedne od država ugovornica.

Kazneni progon zbog istog djela u zamoljenoj državi
Članak 12.

Izručenje se može odbiti ako se osoba čije se izručenje traži, zbog istog kaznenog djela kazneno goni u zamoljenoj državi.

Načelo teritorijalnosti
Članak 13.

- (1) Izručenje se može odbiti ako se traži zbog kaznenog djela koje je u cijelosti ili djelomično počinjeno na državnom području zamoljene države.
- (2) Izručenje se može odbiti ako se traži zbog kaznenog djela počinjenog izvan državnog područja države moliteljice, i ako pravo zamoljene države ne dopušta kazneni progon za isto kazneno djelo počinjeno izvan njezinog državnog područja.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Sudska nadležnost zamoljene države
Članak 14.

Izručenje se može odbiti zbog djela koje podliježe sudskoj nadležnosti zamoljene države.

Amnestija
Članak 15.

Izručenje se neće dopustiti za kazneno djelo koje je obuhvaćeno amnestijom u zamoljenoj državi, ako je ona nadležna za kazneni progon za to kazneno djelo prema svom pravu.

Presuda donesena u odsutnosti
Članak 16.

- (1) Kada država moliteljica traži izručenje osobe u svrhu izvršenja kazne zatvora ili druge mjere koja uključuje oduzimanje slobode izrečene protiv te osobe u njezinom odsustvu, zamoljena država može odbiti izručenje, ako po njezinom mišljenju, postupak u okviru kojeg je izrečena takva presuda ne udovoljava minimalnim pravima na obranu koja imaju sve osobe optužene za kaznena djela. Međutim, izručenje će se dopustiti ako država moliteljica pruži jamstvo da će izručena osoba imati pravo na ponavljanje postupka u kojem će moći ostvariti svoje pravo na obranu.
- (2) Kada zamoljena država obavijesti osobu čije se izručenje traži o presudi izrečenoj protiv nje u njezinu odsustvu, država moliteljica neće smatrati ovu obavijest službenom za potrebe ponavljanja postupka.

Odgoda izručenja i privremeno izručenje
Članak 17.

- (1) Ako se protiv osobe čije se izručenje traži u zamoljenoj državi vodi kazneni postupak ili je u toj državi osuđena zbog nekog drugog kaznenog djela, a ne onog koje je predmet izručenja, izručenje se može odgoditi dok se taj postupak ne okonča, a u slučaju osude dok se kaznena sankcija ne izvrši.
- (2) Ako bi zbog odgode izručenja u državi moliteljici mogla nastupiti zastara kaznenog progona, ili bi njegov tijek bio ozbiljno ometan, može se, na obrazloženi zahtjev države moliteljice, dopustiti privremeno izručenje radi vođenja kaznenog postupka. Država moliteljica mora u tom slučaju izručenu osobu vratiti odmah nakon što se obave nužne procesne radnje zbog kojih je bilo dopušteno privremeno izručenje.
- (3) Vrijeme provedeno u pritvoru, od datuma kad privremeno izručena osoba napusti državno područje zamoljene države do datuma kada se vrati na njezino državno područje, uračunava se u kaznenu sankciju koja će biti izrečena ili izvršena u zamoljenoj državi.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Postojanje više zahtjeva za izručenje
Članak 18.

- (1) Ako izručenje zbog istog djela traže država ugovornica i treća država, zamoljena država odlučuje o izručenju uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito težinu kaznenog djela, mjesto izvršenja kaznenog djela, vrijeme podnošenja zahtjeva za izručenje, državljanstvo osobe čije se izručenje traži i mogućnost njezinog daljnjeg izručenja.
- (2) Ako se donese odluka o izručenju trećoj državi, a zahtjevi se odnose na različita djela, zamoljena država će drugoj državi ugovornici, zajedno s odlukom o zahtjevu za izručenje, priopćiti je li suglasna s eventualnim daljnjim izručenjem iz treće države drugoj državi ugovornici.

Pritvor u postupku izručenja
Članak 19.

- (1) Ako su ispunjeni formalni uvjeti za izručenje, zamoljena država nakon zaprimanja zahtjeva za izručenje može, sukladno svom pravu, osobi odrediti pritvor, osim ako izručenje očito nije dopušteno.
- (2) U hitnim slučajevima, na izričiti zahtjev nadležnog tijela države moliteljice, nadležno tijelo zamoljene države može privremeno pritvoriti osobu i prije zaprimanja zahtjeva za izručenje. U zahtjevu se navodi postojanje jedne od isprava iz članka 4. točke 3) ovoga Ugovora i postojanje namjere podnošenja zahtjeva za izručenje. Zahtjev treba sadržavati i podatke o kaznenom djelu zbog kojeg će se tražiti izručenje, vremenu i mjestu njegovog izvršenja, podatke o propisanoj ili izrečenoj sankciji, odnosno njenom ostatku, kao i, ukoliko je to moguće, opis osobe čije će se izručenje tražiti.
- (3) Zahtjev iz stavka (2) ovoga članka može se podnijeti putem ministarstava nadležnih za poslove pravosuđa, diplomatskim putem ili putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL), bilo kojim odgovarajućim sredstvom pisanog komuniciranja.
- (4) Međunarodna tjeratica se smatra zahtjevom za privremeno pritvaranje.
- (5) Zamoljena država mora bez odgode obavijestiti državu moliteljicu o tome da je pritvorila osobu sukladno odredbama ovoga članka.
- (6) Privremeni pritvor bit će ukinut ako zahtjev za izručenje i dokumentacija navedena u članku 4. ovoga Ugovora ne budu dostavljeni zamoljenoj državi u roku od 18 dana od datuma pritvaranja. Pritvor se, na obrazloženi zahtjev države moliteljice, može produžiti, ali ne dulje od 40 dana od datuma pritvaranja.
- (7) Puštanje na slobodu ne sprječava ponovno pritvaranje osobe, ako zahtjev za izručenje bude kasnije dostavljen.

Odluka o zahtjevu za izručenje
Članak 20.

- (1) Zamoljena država mora o zahtjevu za izručenje odlučiti bez odgode, te o svojoj odluci obavijestiti državu moliteljicu.
- (2) Odluka kojom se u cijelosti ili djelomično odbija izručenje mora biti obrazložena.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Pojednostavljeno izručenje
Članak 21.

- (1) Zamoljena država može osobu čije se izručenje, odnosno privremeno pritvaranje radi izručenja, traži izručiti po pojednostavljenom postupku, ako ta osoba pred nadležnim sudom zamoljene države izričito izjavi da je suglasna s ovakvim načinom izručenja i ako su ispunjene pretpostavke za izručenje.
- (2) U slučaju pojednostavljenog izručenja nije potrebno podnošenje zahtjeva za izručenje ili članka 4. ovoga Ugovora, međutim, zamoljena država, ukoliko to smatra potrebnim, može zatražiti određene podatke i dokumente od države moliteljice.
- (3) Izručenje po pojednostavljenom postupku ima učinak izručenja u redovnom postupku.

Načelo specijalnosti
Članak 22.

- (1) Izručena osoba ne može biti kazнено gonjena, podvrgnuta izvršenju kazne zatvora ili druge mjere koja uključuje oduzimanje slobode ili izručena trećoj državi zbog kaznenog djela počinjenog prije izručenja, a koje nije predmet izručenja.
- (2) Uvjeti iz stavka (1) ovoga članka neće se primijeniti:
 - 1) ako se izručena osoba izričito odrekla primjene načela iz stavka (1) ovoga članka;
 - 2) ako izručena osoba, iako je imala mogućnost, nije u roku od 45 dana od datuma njezinog konačnog puštanja na slobodu, napustila državno područje države ugovornice kojoj je bila izručena, ili ako se nakon napuštanja tog državnog područja, na njega ponovno vratila;
 - 3) ako država koja je osobu izručila da suglasnost, u svrhu čega se podnosi zahtjev s priložima navedenim u članku 4. ovoga Ugovora i sudski zapisnik s izjavom izručene osobe o kaznenom djelu iz stavka (1) ovoga članka.
- (3) Ako se nakon izručenja, tijekom kaznenog postupka u državi moliteljici, promijeni pravna kvalifikacija kaznenog djela za koje je dopušteno izručenje, izručena osoba se može kazнено goniti i osuditi za to djelo samo ako je izručenje dopušteno prema novoj pravnoj kvalifikaciji.

Uračunavanje pritvora u kaznenu sankciju
Članak 23.

Ako je izručena osoba u državi ugovornici bila pritvorena zbog kaznenog djela zbog kojeg je izručena, vrijeme provedeno u pritvoru uračunava se u kaznenu sankciju.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Предaja osobe koja se izručuje
Članak 24.

- (1) Ako se izručenje dopusti, zamoljena država će državu moliteljicu obavijestiti o mjestu i vremenu predaje, kao i o vremenu koje je tražena osoba provela u pritvoru radi izručenja.
- (2) Osoba čije je izručenje dopušteno može se pustiti na slobodu, ako je nadležno tijelo države moliteljice ne preuzme u roku od 10 dana od datuma utvrđenog za predaju.
- (3) Ako predaja osobe čije je izručenje dopušteno nije moguća zbog izvanrednih okolnosti, država ugovornica na čijoj su strani ove okolnosti nastale će o tome obavijestiti drugu državu ugovornicu radi postizanja dogovora o novom vremenu predaje.

Ponovni zahtjev za izručenje
Članak 25.

Ako izručena osoba na bilo koji način izbjegne kazneni progon ili izvršenje kaznene sankcije, a nađe se na državnom području zamoljene države, moći će biti izručena na ponovljeni zahtjev. U tom slučaju nije potrebno uz zahtjev prilagati dokumente iz članka 4. ovoga Ugovora, ako su još uvijek na raspolaganju zamoljenoj državi i ako se nisu promijenile okolnosti pod kojima je podnesen prvobitni zahtjev za izručenje.

Predaja predmeta
Članak 26.

- (1) Predmeti ili isprave mogu se zaplijeniti i predati drugoj državi ugovornici, ako o tome postoji odluka nadležnog tijela države moliteljice.
- (2) Ako se dopusti izručenje osobe, zamoljena država će, i bez posebnog zahtjeva, dopustiti predaju predmeta:
 - 1) koji se mogu upotrijebiti kao dokazno sredstvo;
 - 2) koje je osoba koja se izručuje, pribavila kaznenim djelom ili unovčavanjem predmeta koji potječu od počinjenja kaznenog djela.
- (3) Ako izručenje koje bi prema ovom Ugovoru bilo dopušteno, nije moguće jer je osoba koju treba izručiti pobjegla ili umrla, ili je nije moguće pronaći na državnom području zamoljene države, predaja predmeta će se unatoč tome dopustiti.

Postupak predaje predmeta
Članak 27.

- (1) Predaja predmeta se obavlja prema pravu zamoljene države.
- (2) Prava zamoljene države i trećih osoba na predmetima iz članka 26. stavka (2) ovoga Ugovora ostaju nedirnuta. Ako postoje takva prava, država moliteljica će predmete, po okončanju postupka, što prije i besplatno vratiti zamoljenoj državi. Ako bi takva prava bila povrijeđena predajom, predaja se neće dopustiti.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (3) Predaja predmeta radi vraćanja oštećeniku može se izvršiti uz suglasnost druge države ugovornice i prije nego je dopušteno izručenje, ako je osoba koja se izručuje suglasna da se predmeti neposredno vrate oštećeniku.
- (4) Zamoljena država može odgoditi predaju predmeta ili isprava, ako su joj potrebni u drugom kaznenom postupku koji je u tijeku.
- (5) Država moliteljica će vratiti predmete ili isprave zamoljenoj državi, nakon okončanja postupka za koji su bili traženi, ukoliko se zamoljena država toga ne odrekne.

Primjena prava i obavijesti
Članak 28.

- (1) Ako ovim Ugovorom nije određeno drugačije, na postupak u vezi izručenja i na pritvor na državnom području zamoljene države, primjenjuje se pravo zamoljene države.
- (2) Ako se osoba izručuje u svrhu kaznenog progona, država moliteljica će obavijestiti zamoljenu državu o ishodu kaznenog postupka i dostaviti joj pravomoćnu odluku.

Tranzit
Članak 29.

- (1) Tranzit osobe koju treća država izručuje jednoj državi ugovornici preko državnog područja druge države ugovornice, bit će odobren, ako ovim Ugovorom nije drugačije određeno, pod istim uvjetima kao kod izručenja.
- (2) Zahtjev za tranzit preko državnog područja države ugovornice treba sadržavati dokumentaciju iz članka 4. ovoga Ugovora, te mora biti podnesen državi ugovornici od koje se traži odobrenje za tranzit najmanje 10 dana prije dogovorenog datuma tranzita.
- (3) Država ugovornica od koje se traži odobrenje za tranzit može odbiti zahtjev za tranzit preko svog državnog područja ako se radi o osobi protiv koje se u toj državi vodi kazneni postupak ili je protiv nje izrečena osuđujuća presuda koja nije izvršena, ili ako bi prema mišljenju te države tranzit mogao štetiti njezinim interesima.
- (4) Država ugovornica od koje se traži odobrenje za tranzit odbit će zahtjev za tranzit preko svog državnog područja vlastitog državljanina, osim ako treća država izručuje tu osobu državi ugovornici za kaznena djela organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca iz članka 7. ovoga Ugovora.
- (5) Bez suglasnosti države koja je dopustila izručenje tražene osobe, država ugovornica preko čijeg državnog područja se obavlja njezin tranzit, ne smije tu osobu progoniti niti protiv nje izvršiti kaznenu sankciju zbog kaznenog djela koje je počinjeno prije tranzita.
- (6) Tijekom tranzita zamoljena država će osobu koja se provodi držati u pritvoru.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Транзит зрачним путем
Чланак 30.

- (1) Ако је код изручења потребно особу превести из треће државе у државу уговорнице зрачним путем преко државног подручја друге државе уговорнице без усputног пристајања, није потребно изричито одобрење државе уговорнице преко чијег се државног подручја лет обавља. Ту државу ће држава у коју је потребно особу превести из треће државе унапријед обавијестити о постојању једне од исправа из чланка 4. тачке 3) овога Уговора, као и о држављанству особе која се изручује.
- (2) У случају непредвиђеног усputног пристајања на државном подручју државе уговорнице преко чијег се државног подручја обавља лет, обавијест из ставка (1) овога чланка има исти утицај као и захтев за притварање из чланка 19. овога Уговора.

Трошкови
Чланак 31.

- (1) Трошкове изручења сноси држава уговорница на чијем су државном подручју настали.
- (2) Трошкове транзита сноси држава која је тражила одобрење за транзит.
- (3) Трошкове prijevoza зракопловом сноси држава која је предложила такав prijevoz.

Завршне одредбе
Чланак 32.

Спорове који настану у вези с тумачењем или примјеном овога Уговора државе уговорнице рјешавају се дипломатским путем.

Чланак 33.

- (1) Овај Уговор ступа на снагу датумом primitka дипломатским путем последње од nota којима се државе уговорнице међусобно обавијестављају о проведеном поступку потврђивања у складу с њиховим правом.
- (2) Овај Уговор се склапа на неодређено вријеме. Свака држава уговорница може отказати Уговор писано, дипломатским путем и у том случају овај Уговор престаје након истека шест мјесеци од датума primitka обавијести о отказу.

Састављено у ZAGREBU дана 31. Listopada 2011 у два изворника, сваки на македонском и хрватском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна.

ЗА РЕПУБЛИКУ МАКЕДОНИЈУ

ЗА РЕПУБЛИКУ ХРВАТСКУ

Член 3

Министерството за правда се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој договор.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

L I G J**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE REPUBLIKËS SË KROACISË PËR EKSTRADIM**

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshjes ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Kroacisë për ekstradim, e nënshkruar më 31 tetor 2011 në Zagreb.

Neni 2

Marrëveshja në original në gjuhën maqedonase dhe kroate, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Drejtësisë caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e kësaj marrëveshje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

27.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА СРБИЈА ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА**

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Србија за екстрадиција, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 април 2012 година.

Бр. 07-2166/1
30 април 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА СРБИЈА ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА**

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Република Србија за екстрадиција, потпишан на 29 ноември 2011 година во Белград.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски и српски јазик гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР**МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА**

Република Македонија и Република Србија (во натамошниот текст: држави договорнички),

свесни за потребата од понатамошно унапредување на меѓународната соработка во областа на правосудството,

земајќи ја во предвид високата опасност од организиран криминал и корупција, нивното транснационално ширење, како и важноста за борбата против организираниот криминал и корупцијата како и потребата за ефикасна меѓусебна соработка на државите во таа борба,

со желба посебно да ја уредат соработката во поглед на екстрадицијата,

се договорија за следното:

Обврска за екстрадиција**Член 1**

Државите договорнички се обврзуваат дека под условите предвидени со овој договор, по молба, една на друга ќе ѝ ги екстрадираат лицата, кои во државата што бара екстрадиција (во натамошниот текст: држава молител) се гонат поради кривично дело или се бараат за извршување на казна затвор или друга мерка која вклучува одземање на слобода согласно правото на државите договорнички.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Начин на комуникација**Член 2**

- (1) Надлежните органи на државите договорнички во спроведувањето на овој договор ќе комуницираат по писмен пат, и тоа преку министерствата надлежни за работите на правосудството.
- (2) Дипломатскиот пат на комуникација со ова не е исклучен, ако постојат оправдани причини за тоа.
- (3) Во итни случаи, замолниците и известувањата според овој договор, можат да се доставуваат преку Меѓународната организација на криминалистичката полиција (ИНТЕРПОЛ).

Јазик и легализација**Член 3**

- (1) Молбите што се поднесуваат и документацијата која треба да се достави според одредбите на овој договор, се составуваат на јазикот на државата молител. Не е потребно да се приложи превод на јазикот на државата од која се бара екстрадицијата (во натамошниот текст: замолената држава).
- (2) Легализација на исправите од ставот (1) на овој член не е потребна.

Документација**Член 4**

Кон молбата за екстрадиција, државата молител треба да приложи:

- 1) средства за утврдување на истоветноста на лицето чија екстрадиција се бара (точен опис, фотографии, отпечатоци од прсти и сл.);
- 2) потврда или други податоци за државјанството на лица чија екстрадиција се бара;
- 3) обвинителен акт или пресуда или одлука за притвор, или кој било друг акт еднаков на оваа одлука, во оригинал или заверен препис, во кои треба да е назначено името и презимето на лицето чија екстрадиција се бара и други податоци кои се потребни за

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

утврдување на неговата истоветност, опис на делото, законски назив на кривичното дело и докази за основаното сомневање;

- 4) извадок од одредбите од кривичното законодавство кои ќе се применат или кои се применети спрема лицето чија екстрадиција се бара, за делото за кое се бара екстрадиција;
- 5) податоци за должината на кривичната санкција кога се работи за екстрадиција на лице заради издржување на преостанатиот дел од кривичната санкција.

Дополнување на документација**Член 5**

- (1) Ако податоците и документацијата кои се доставени од државата молител не се доволни за донесување на одлука од замолената држава врз основа на овој договор, замолената држава може да побара дополнителни известувања и документација и да определи рок за нивно доставување кој не може да биде подолг од 15 дена.
- (2) Рокот од став (1) на овој член може со образложено барање да се продолжи.

Член 6

- (1) Ако државата молител во роковите предвидени со одредбата од член 5 од овој договор не достави дополнителни податоци и документација, замолената држава веднаш ќе ја запре постапката за екстрадиција и лицето чија екстрадиција се бара ќе го пушти на слобода.
- (2) Трошоците што настанале со неоснованото одземање на слобода во случајот од ставот (1) на овој член, државата молител ќе ѝ ги надомести на замолената држава.

Кривични дела за кои се дозволува екстрадиција**Член 7**

- (1) Екстрадиција заради кривично гонење ќе се дозволи само за кривично дело за кое, како според правото на државата молител, така и според правото на замолената држава, е пропишана казната

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

затвор или мерка која вклучува одземање на слобода во траење од најмалку една година.

- (2) Екстрадиција заради извршување на правосилно изречена казна затвор или мерка која вклучува одземање на слобода, ќе се дозволи само за кривични дела кои се казниви според правото на двете држави договорнички и доколку траењето на казната затвор или мерката која вклучува одземање на слобода, или преостанатиот нивен дел кој треба да се изврши, изнесува најмалку четири месеци.
- (3) Ако молбата за екстрадиција се однесува на повеќе кривични дела за кои како според правото на државата молител и правото на замолената држава е пропишана казната затвор или мерка која вклучува одземање на слобода, а некои од нив не го исполнуваат условот во поглед на висината на кривичната санкција пропишана во ставовите (1) и (2) на овој член, екстрадицијата може да се дозволи и за тие кривични дела.

**Кривични дела за кои се дозволува екстрадиција
на сопствени државјани**

Член 8

- (1) Екстрадиција на сопствени државјани заради кривично гонење ќе се дозволи ако се исполнети условите пропишани со овој договор само за кривичните дела од организираниот криминал и корупцијата, како и за кривичното дело перење пари за кои според правото на двете држави договорнички е пропишана казна затвор или мерка која вклучува одземање на слобода во траење од четири години или потешка казна.
- (2) Екстрадиција на сопствени државјани заради извршување на правосилно изречена казна затвор или мерка која вклучува одземање на слобода ќе се дозволи ако се исполнети условите пропишани со овој договор само за кривични дела од организираниот криминал и корупцијата, како и за кривичното дело перење пари кои се казниви според правото на двете држави договорнички, и ако траењето на изречената казна затвор или мерка која вклучува одземање на слобода, односно преостанатиот нивен дел кој треба да се изврши изнесува најмалку две години.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Кривични дела од организираниот криминал од ставовите (1) и (2) на овој член се:

- кривичните дела за кои е пропишана казна затвор во траење од четири години или потешка казна, кои се извршени од страна на организирана криминална група, согласно домашното право;
- организирање и припадност на организирана криминална група, согласно домашното право.

(4) Кривични дела од корупција од ставовите (1) и (2) на овој член се:

- злоупотреба на положбата од страна на службено или одговорно лице,
- активно и пасивно противзаконско посредување со искористување на влијание,
- активен и пасивен поткуп на службеното лице,
- активен и пасивен поткуп во приватниот сектор,
- проневера.

**Одбивање на екстрадиција поради азил или
меѓународноправни обврски**

Член 9

Екстрадиција нема да се дозволи:

- 1) ако лицето чија екстрадиција се бара ужива азил на територијата на замолената држава;
- 2) ако екстрадицијата би била во спротивност со обврските на замолената држава што произлегуваат од мултилатерални договори со кои е обврзана.

Начело *ne bis in idem*

Член 10

- (1) Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара за дело за кое лицето чија екстрадиција се бара веќе правосилно е осудено или ослободено во замолената држава, или против него кривичната постапка е правосилно запрена, или обвинението против него е правосилно одбиено.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (2) Екстрадиција може да се дозволи ако постапката е правосилно завршена исклучиво заради процесните причини предвидени со правото на државите договорнички.
- (3) Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара за дело за кое лицето чија екстрадиција се бара правосилно е осудено или ослободено во трета држава, а изречената кривична санкција е извршена или простена или неизвршениот дел од санкцијата е простен или според правото на третата држава настапила застареност на извршувањето на кривичната санкција.

Застареност**Член 11**

Екстрадиција нема да се дозволи ако кривичното гонење или извршувањето на кривичната санкција е застарено според правото на една од државите договорнички.

Двострана казнивост**Член 12**

Екстрадиција нема да се дозволи ако се бара поради дело кое не е кривично дело според правото на една од државите договорнички.

Кривично гонење поради исто дело во замолената држава**Член 13**

Екстрадиција може да се одбие ако лицето за кое се бара екстрадиција, се гони за исто кривично дело во замолената држава.

Начело на територијалност**Член 14**

- (1) Екстрадиција може да се одбие ако се бара поради кривично дело кое во целост или делумно е извршено на територијата на замолената држава.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (2) Екстрадиција може да се одбие ако се бара поради кривично дело сторено надвор од територијата на државата молител, и ако правото на замолената држава не дозволува гонење за исто кривично дело сторено надвор од нејзината територија.

Судска надлежност на замолената држава**Член 15**

Екстрадиција може да се одбие поради дело кое подлежи на судска надлежност на замолената држава.

Амнестија**Член 16**

Екстрадиција нема да се дозволи за кривично дело кое е опфатено со амнестија во замолената држава, ако таа е надлежна за кривично гонење за тоа кривично дело според нејзиното право.

Осуда во отсуство**Член 17**

Ако лицето чија екстрадиција се бара е правосилно осудено во отсуство, екстрадиција ќе се дозволи само ако државата молител гарантира дека кривичната постапка може по екстрадицијата повторно да се спроведе во присуство на екстрадираното лице.

**Одложување на екстрадиција и
привремена екстрадиција****Член 18**

- (1) Ако против лицето чија екстрадиција се бара во замолената држава се води кривична постапка или во таа држава е осудено поради некое друго кривично дело, а не за она што е предмет на екстрадиција, екстрадицијата може да се одложи додека таа

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

постапка не се заврши, а во случај на осуда, додека не се изврши кривичната санкција.

- (2) Ако заради одложување на екстрадиција од ставот (1) на овој член во државата молител би можело да настапи застареност на кривичното гонење или неговиот тек би бил сериозно попречен, може, по образложено барање на државата молител, да се дозволи привремена екстрадиција заради водење на кривичната постапка под услов екстрадираното лице да биде вратено штом се извршат итните процесни дејствија поради кои била дозволена привремената екстрадиција.
- (3) Државата молител мора привремено екстрадираното лице, за време на престојот на нејзината територија, да го држи во притвор. Времето поминато во притвор, од денот кога привремено предаденото лице ќе ја напушти територијата на замолената држава до денот кога ќе се врати на нејзината територија, се пресметува во кривичната санкција која ќе биде изречена или извршена во замолената држава.

Повеќе молби за екстрадиција**Член 19**

- (1) Ако повеќе држави бараат екстрадиција на исто лице поради исто или различно кривично дело, замолената држава ќе донесе одлука во која држава ќе ја дозволи екстрадицијата, земајќи ги предвид сите околности на случајот, а посебно релативната тежина на извршеното кривичното дело, времето на поднесувањето на молбата за екстрадиција, местото на извршувањето на кривичното дело, државјанството на лицето чија екстрадиција се бара и можноста за неговата натамошна екстрадиција во друга држава.
- (2) Замолената држава за одлуката од став (1) на овој член, ги известува останатите држави молители и истовремено може да даде согласност на државата молител во која е дозволена екстрадицијата, дека лицето може понатаму евентуално да биде екстрадирано во некоја од другите држави, кои исто така барале екстрадиција.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Притвор во постапката на екстрадиција**Член 20**

- (1) Ако се исполнети формалните услови за екстрадиција, замолената држава по приемот на молбата за екстрадиција може, согласно со своето право, да му определи притвор на лицето, освен ако е очигледно дека екстрадицијата не е дозволена.
- (2) Во итни случаи, по изрично барање од надлежен орган на државата молител, надлежниот орган на замолената држава може привремено да го притвори лицето и пред да ја прими молбата за екстрадиција. Во барањето се наведува постоење на една од исправите од член 4 точка 3) од овој договор и дека постои намера да поднесе молба за екстрадиција. Барањето треба да содржи и податоци за кривичното дело поради кое ќе се бара екстрадиција, времето и местото на неговото извршување, податоци за пропишаната или изречената санкција, односно нејзиниот преостанат дел, како и, доколку тоа е можно, опис на лицето чија екстрадиција ќе се бара.
- (3) Барањето од ставот (2) на овој член може да се поднесе преку министерствата надлежни за работите од правосудство, по дипломатски пат или преку Меѓународната организација на криминалистичката полиција (ИНТЕРПОЛ), со кое било соодветно средство за пишана комуникација.
- (4) Меѓународната потерница се смета како барање за привремено притворање.
- (5) За тоа дека притворила лице во согласност со одредбата од став (1) на овој член, замолената држава мора без одлагање да ја извести државата молител.
- (6) Привремениот притвор ќе биде укинат ако молбата за екстрадиција и документацијата наведена во член 4 од овој договор не ѝ бидат доставени на замолената држава во рок од 18 дена од денот на притворањето. Притворот, по образложеното барање на државата молител, може да се продолжи, но не подолго од 40 дена од денот на притворањето.
- (7) Пуштањето на слобода не го спречува повторното притворање на лицето, ако молбата за екстрадиција е подоцна доставена.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Одлука по молбата за екстрадиција**Член 21**

- (1) Замолената држава мора по молбата за екстрадиција да донесе одлука без одлагање, и за својата одлука да ја информира државата молител.
- (2) Секое потполно или делумно одбивање на молбата за екстрадиција мора да биде образложено.

Поедноставена екстрадиција**Член 22**

- (1) Замолената држава може лицето чија екстрадиција, односно привремено притворање заради екстрадиција се бара, да го предаде во поедноставена постапка, ако тоа лице пред надлежниот суд на замолената држава изрично ќе изјави дека е согласно со ваквиот начин на екстрадиција и ако се исполнети претпоставките за екстрадиција.
- (2) Согласноста од став (1) на овој член е неотповиклива.
- (3) Во случај на поедноставена екстрадиција не е потребно поднесување молба за екстрадиција со документација, меѓутоа, замолената држава, доколку тоа го смета за неопходно, може да побара одредени податоци и документи од државата молител.
- (4) Екстрадиција во поедноставена постапка има ефект на екстрадиција во редовна постапка.

Начело на специјалност**Член 23**

- (1) Екстрадирано лице не може да биде кривично гонето, да биде подложено на извршување на казна или било која друга мерка која вклучува ограничување на слобода или екстрадиција на трета држава поради кривично дело сторено пред екстрадицијата, а кое не е предмет на екстрадицијата.
- (2) Спрема екстрадираното лице не смее да се изврши потешка казна од онаа на која е осудено.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Условите од став (1) на овој член нема да се применат:

- 1) ако екстрадираното лице изрично се откажало од гаранцијата од став (1) на овој член;
- 2) ако екстрадираното лице, иако имало можност, во рок од 45 дена од денот на неговото конечно пуштање на слобода, не ја напушти територијата на државата договорничка во која било екстрадирано или ако по напуштањето на таа територија повторно ќе се врати во неа;
- 3) ако државата која го екстрадирала лицето даде согласност, а за оваа цел и е поднесена молбата со прилозите наведени во членот 4 од овој договор и судски записник со изјава на екстрадираното лице. Замолената држава ќе даде согласност ако во конкретниот случај се исполнети условите за екстрадиција по овој договор.

(4) Одредување од начелото на специјалност се утврдува на начин од кој што се гледа дека лицето го дало доброволно и потполно свесно за последиците. За таа цел лицето лишено од слобода има право на застапник.

Промена на правната квалификација**Член 24**

Доколку за време на постапката во државата молител се промени правната квалификација на кривичното дело која важела за време на екстрадиционата постапка, екстрадираното лице може кривично да се гони или осуди само доколку екстрадицијата е дозволена согласно новата правна квалификација.

Засметување на притвор во санкцијата**Член 25**

Ако екстрадираното лице во државата договорничка било притворено за кривично дело поради кое е екстрадирано, времето поминато во притвор се засметува во кривичната санкција.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Предавање на лице чија екстрадиција е дозволена**Член 26**

- (1) Ако се дозволи екстрадиција, замолената држава ќе ја извести државата молител за местото и времето на предавањето и колку време бараното лице поминало во притвор во рамки на постапката за екстрадиција.
- (2) Лице чија екстрадиција е дозволена може да се пушти на слобода ако надлежниот орган на државата молител не го преземе во рок од 10 дена од денот утврден за предавање.
- (3) Ако предавањето на лицето чија екстрадиција е дозволена не е можно поради вонредни околности, државата договорничка на чија страна настанале овие околности ќе ја извести другата држава за тоа поради постигнување договор за новото време за предавање.

Повторна молба за екстрадиција**Член 27**

Ако екстрадираното лице на кој било начин го избегне кривичното гонење или извршувањето на казната, а се најде на територија на замолената држава, ќе може да биде екстрадирано по повторена молба. Во тој случај, не е потребно со молбата да се приложат документите од членот 4 од овој договор, ако на замолената држава сè уште ѝ се на располагање.

Предавање на предмети**Член 28**

- (1) Предмети, писмена или списи можат да се запленаат и да се предадат на другата држава договорничка во согласност со законот на замолената држава, ако за тоа постои барање и одлука на надлежниот орган на државата молител.
- (2) Замолената држава може да го одложи предавањето на предмети, писмена или списи, ако ѝ се потребни во друга кривична постапка која е во тек.
- (3) Државата молител ќе ѝ ги врати предметите, писмената или списите на замолената држава по завршување на постапката за

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

која биле побарани, доколку замолената држава не се откаже од тоа.

Член 29

- (1) Ако се дозволи екстрадиција на лицето, замолената држава и без посебно барање, на државата молител ќе и ги достави предметите:
 - 1) кои можат да се употребат како доказно средство;
 - 2) кои лицето што се екстрадира, ги стекнало со кривичното дело или со впаричување на предметите кои потекнуваат од стореното кривично дело.
- (2) Ако екстрадицијата која според овој договор би била дозволена не е можна бидејќи лицето кое треба да се екстрадира починало или избегало, или не е можно да се пронајде на територијата на замолената држава, предавањето на предметите и покрај тоа ќе се дозволи.
- (3) Се гарантираат правата на замолената држава или на трети лица на предметите од ставот (1) на овој член. Ако постојат такви права, државата молител по завршувањето на постапката што побрзо и бесплатно ќе ѝ ги врати предметите на замолената држава. Ако таквите права би биле повредени со предавањето, тогаш предавањето нема да се дозволи.
- (4) Предавањето на предмети се врши според правото на замолената држава.
- (5) Предавањето на предметите заради враќање на оштетениот може да се изврши со согласност со другата држава договорничка и пред да биде дозволена екстрадиција, ако лицето кое се екстрадира е согласно непосредно да му се вратат предметите на оштетениот.

Примена на процесното право и известувањата**Член 30**

- (1) Ако со овој договор не е поинаку определено, врз постапката во врска со екстрадицијата и врз притворот на територијата на замолената држава, се применува правото на замолената држава.
- (2) Ако лицето се екстрадира со цел за кривично гонење, државата молител ќе ја извести замолената држава за исходот од кривичната постапка и ќе ѝ достави правосилна одлука.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Транзит**Член 31**

- (1) Транзитот на лицето кое треба да го екстрадира трета држава на една од државите договорнички преку територијата на другата држава договорничка, ќе биде дозволен, ако со овој договор не е поинаку определено, под истите услови како и кај екстрадицијата.
- (2) Молбата за транзит преку територијата на државата договорничка треба да ја содржи документација од членот 4 од овој договор и мора да биде поднесено до замолената држава најмалку 10 дена пред договорениот датум за транзит.
- (3) Замолената држава може да ја одбие молбата за транзит преку нејзината територија ако се работи за лице против кое во таа држава се води кривична постапка или против него е изречена обвинителна пресуда која не е извршена или ако транзитот би можел да им наштети на интересите на таа држава.
- (4) Замолената држава ќе ја одбие молбата за транзит преку својата територија на сопствените државјани, освен ако трета држава ги екстрадира тие лица на државата договорничка која поднела молба за транзит за кривични дела од организиран криминал и корупција, како и кривично дело перење пари од член 8 од овој договор.
- (5) Без согласност од државата која ја дозволила екстрадицијата на бараното лице, државата договорничка преку чија територија се врши неговиот транзит, не смее да го гони тоа лице ниту против него да изврши кривична санкција поради дела кои се сторени пред транзитот.
- (6) Во текот на транзитот замолената држава ќе го држи во притвор лицето кое се спроведува.

Транзит по воздушен пат**Член 32**

- (1) Ако при извршување на екстрадиција е потребно лицето да се пренесе од трета држава во државата договорничка по воздушен пат без меѓуслетување преку територијата на другата држава договорничка, не е потребна изрична дозвола од државата

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

договорничка преку чија територија се врши летот. Таа држава од државата молител ќе биде однапред известена за постоење на една од исправите од членот 4 точка 3) од овој договор, како и за државјанството на лицето кое се екстрадира и кривичното дело поради кое се екстрадира.

- (2) Во случај на непредвидено меѓуслетување на територијата на државата преку чија територија се врши летот, известувањето од став (1) од овој член има исто дејство како и барањето за притворање од членот 20 од овој договор.

Трошоци**Член 33**

- (1) Трошоците за екстрадиција ги сноси државата договорничка на чија територија тие настанале.
- (2) Трошоците за транзит ги сноси државата молител.
- (3) Трошоците за превоз со авион ги сноси државата која предложила таков превоз.

Завршни одредби**Член 34**

Спорните прашања во врска со примената на овој договор државите договорнички ќе ги решаваат по дипломатски пат.

Член 35

- (1) Овој договор подлежи на ратификација.
- (2) Договорот влегува во сила со денот на прием на последната нота, по дипломатски пат, со кои државите договорнички меѓусебно се известуваат за спроведената постапка за ратификација во согласност со нивното законодавство.
- (3) Овој договор се склучува на неопределено време. Секоја држава договорничка може да го откаже Договорот писмено, по дипломатски пат и во тој случај овој Договор престанува по истекот на шест месеци од денот на прием на известувањето за откажувањето.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

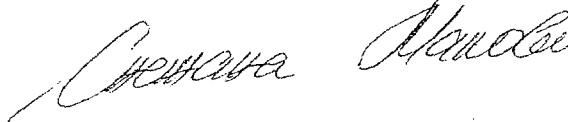
- (4) Со влегување во сила на овој Договор престанува да важи Договорот помеѓу Република Македонија и Србија и Црна Гора за правна помош во граѓанските и кривичните предмети, составен во Скопје на 06 јули 2004 година.

Составено во Белград на ден 29 НОЕМВРЦ 2011 во два оригинали, секој на македонски и српски јазик, при што двата текста се еднакво веродостојни.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА РЕПУБЛИКА СРБИЈА

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

У Г О В О Р
ИЗМЕЃУ РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
О ИЗРУЧЕЊУ

Република Македонија и Република Србија (у даљем тексту: државе уговорнице),

свесне потребе даљег унапређења међународне сарадње у области правосуђа,

узимајући у обзир високу опасност организованог криминала и корупције, њиховог транснационалног ширења, као и важност борбе против организованог криминала и корупције као и потребу за ефикасном међусобном сарадњом држава у тој борби,

у жељи да посебно регулишу сарадњу у погледу изручења, договориле су се следеће:

Обавеза изручења**Члан 1.**

Државе уговорнице се обавезују да ће под условима предвиђеним овим уговором, на молбу једна другој изручивати лица која се у држави која тражи изручење (у даљем тексту: држава молиља) гоне због кривичног дела или се траже ради извршења казне затвора или друге мере која укључује одузимање слободе у складу са правом држава уговорница.

Начин комуницирања**Члан 2.**

(1) Надлежни органи држава уговорница код примене овог уговора комуницирају писаним путем, и то преко министарстава надлежних за послове правосуђа.

(2) Дипломатски пут општења овим није искључен, ако за то постоје оправдани разлози.

(3) У хитним случајевима, замолинице и обавештења према овом уговору могу се достављати преко Међународне организације криминалистичке полиције (ИНТЕРПОЛ).

Језик и легализација**Члан 3.**

(1) Молбе које се подnose и документација коју треба доставити према одредбама овог уговора, састављају се на језику државе молиље. Превод на језик државе од које се тражи изручење (у даљем тексту: замољена држава), није потребно прилагати.

(2) Легализација исправа из става (1.) овога члана није потребна.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Документација

Члан 4.

Уз молбу за изручење држава молиља треба да приложи:

1. средства за утврђивање истоветности лица чије се изручење тражи (тачан опис, фотографије, отисци прстију и сл.);
2. потврду или друге податке о држављанству лица чије се изручење тражи;
3. оптужни акт, или пресуду или одлуку о притвору или који други акт једнак овој одлуци у изворнику или овереном препису, у коме треба да је назначено име и презиме лица чије се изручење тражи и остали подаци потребни за утврђивање његове истоветности, опис дела, законски назив кривичног дела и докази за основану сумњу;
4. извод одредаба из кривичног законодавства које ће се применити или су примењене према лицу чије се изручење тражи, због дела поводом кога се тражи изручење;
5. податке о дужини кривичне санкције када се ради о изручењу лица ради издржавања остатка кривичне санкције.

Допуна документације

Члан 5.

(1) Ако су подаци и документација које је доставила држава молиља недовољни за доношење одлуке замољене државе на основу овог уговора, замољена држава може да тражи допунска обавештења и документацију и да одреди рок за њихово достављање који не може да буде дужи од 15 дана.

(2) Рок из става (1) овог члана може се на образложени захтев предлог продужити.

Члан 6

(1) Ако држава молиља у роковима предвиђеним одредбом члана 5. овог уговора не достави допунске податке и документацију, замољена држава ће одмах обуставити поступак изручења и лице чије се изручење тражи пустиће на слободу.

(2) Трошкове који су настали неоснованим одузимањем слободе у случају из става (1) овог члана, надокнадиће држава молиља замољеној држави.

Кривична дела за која се дозвољава изручење

Члан 7.

(1) Изручење ради кривичног гоњења дозволиће се само за кривично дело за које је, како према праву државе молиље, тако и према праву замољене државе, прописана казна затвора или мера која укључује одузимање слободе у трајању од најмање једне године.

(2) Изручење ради извршења правноснажно изречене казне затвора или мере која укључује одузимање слободе, дозволиће се само за кривична дела која су кажњива према праву обе државе уговорнице и уколико трајање казне затвора или мере која укључује одузимање слободе или њихов остаток који треба да се изврши, износи најмање четири месеца.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Ако се молба за изручење односи на више кривичних дела за која је по праву државе молиле као и по праву замољене државе прописана казна затвора или мера која укључује одузимање слободе, а нека од њих не испуњавају услове у погледу висине кривичне санкције прописане у ст. (1) и (2) овог члана, изручење се може дозволити и за та кривична дела.

**Кривична дела за која се дозвољава изручење
сопствених држављана**

Члан 8..

(1) Изручење сопствених држављана због кривичног гоњења ће се дозволити ако су испуњени услови прописани овим уговором само за кривична дела организованог криминала и корупције, као и кривично дело праће новца за која је према праву обе државе уговорнице прописана казна затвора или мера која укључује одузимање слободе у трајању од четири године или тежа казна.

(2) Изручење сопствених држављана ради извршења правноснажно изречене казне затвора или мере која укључује одузимања слободе ће се дозволити ако су испуњени услови прописани овим уговором само за кривична дела организованог криминала и корупције, као и кривично дело праће новца која су кажњива према праву обе државе уговорнице, и ако трајање изречене казне затвора или мере која укључује одузимање слободе, односно њихов остатак који треба да се изврши износи најмање две године.

(3) Кривична дела организованог криминала из ст. (1) и (2) овог члана су:

- кривична дела за која је прописана казна затвора у трајању од четири године или тежа казна, која су извршена од стране организоване криминалне групе, у складу са домаћим правом;
- организовање и припадност организованој криминалној групи, у складу са домаћим правом

(4) Кривична дела корупције из ст. (1) и (2) овог члана су:

- злоупотреба положаја од стране службеног или одговорног лица,
- активно и пасивно противзаконито посредовање коришћењем утицаја,
- активно и пасивно подмићивање службеног лица,
- активно и пасивно подмићивање у приватном сектору,
- проневера.

**Одбијање изручења због азила или
меѓународно правних обавеза**

Члан 9.

Изручење се неће дозволити:

- 1) ако лице чије се изручење тражи ужива азил на територији замољене државе;
- 2) ако би изручење било у супротности са обавезама замољене државе које произилазе из мултилатералних уговора који је обавезују.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Начело ne bis in idem

Члан 10.

(1) Изручење се неће дозволити ако се тражи због дела за које је лице чије се изручење тражи у замољеној држави већ правноснажно осуђено или ослобођено, или је против њега кривични поступак правноснажно обустављен, или је оптужба против њега правноснажно одбијена.

(2) Изручење се може дозволити ако је поступак правноснажно окончан искључиво због процесних разлога предвиђених правом држава уговорница.

(3) Изручење се неће дозволити ако се тражи због дела за које је лице чије се изручење тражи правноснажно осуђено или ослобођено у трећој држави, а изречена кривична санкција извршена или опроштена или је неизвршени део санкције опроштен или је према праву треће државе наступила застарелост извршења кривичне санкције.

Застарелост

Члан 11.

Изручење се неће дозволити ако је кривично гоњење или извршење кривичне санкције застарело према праву једне од држава уговорница.

Обострана кажњивост

Члан 12.

Изручење се неће дозволити ако се тражи због дела које није кривично дело према праву једне од држава уговорница.

Кривично гоњење због истог дела у замољеној држави

Члан 13.

Изручење се може одбити ако се лице чије се изручење тражи, због истог кривичног дела гони у замољеној држави.

Начело територијалности

Члан 14.

(1) Изручење се може одбити ако се тражи због кривичног дела које је у целости или делимично извршено на територији замољене државе.

(2) Изручење се може одбити ако се тражи због кривичног дела почињеног ван територија државе моЛдије, и ако право замољене државе не дозвољава гоњење за исто кривично дело почињено ван њене територије.

Судска надлежност замољене државе

Члан 15.

Изручење се може одбити због дела које подлеже судској надлежности замољене државе.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Амнестија

Члан 16.

Изручење се неће одобрити за кривично дело које је обухваћено амнестијом у замољеној држави, ако је она надлежна да гони за то кривично дело према свом праву.

Осуда у одсуству

Члан 17.

Ако је лице чије се изручење тражи правноснажно осуђено у одсуству, изручење ће се дозволити само ако држава молила ГАРАНТУЈЕ да ће кривични поступак после изручења поново спровести у присуству изрученог лица.

Одлагање изручења и привремено изручење

Члан 18.

(1) Ако се против лица чије се изручење тражи у замољеној држави води кривични поступак или је у тој држави осуђено због неког другог кривичног дела, а не оног које је предмет изручења, изручење се може одложити док се тај поступак не оконча, а у случају осуде, док се кривична санкција не изврши.

(2) Ако би због одлагања изручења из става (1) овог члана у држави молила кривично гоњење могло да застари или би његов ток био озбиљно ометен, може се, на образложено тражење државе молиле, дозволити привремено изручење ради вођења кривичног поступка под условом да изручено лице буде враћено пошто се обаве хитне процесне радње због којих је ДОЗВОЉЕНО привремено изручење.

(3) Држава молила мора привремено изручено лице, за време боравка на њеној територији, држати у притвору. Време проведено у притвору, од дана када привремено изручено лице напусти територију замољене државе до дана када се на њену територију врати, урачунава се у кривичну санкцију која ће бити изречена или извршена у замољеној држави.

Више молби за изручење

Члан 19.

(1) Ако више држава тражи изручење истог лица због истог или различитог кривичног дела, замољена држава ће донети одлуку којој ће држави дозволити изручење, узимајући у обзир све околности случаја, а посебно релативну тежину извршеног кривичног дела, време подношења молбе за изручење, место извршења кривичног дела, држављанство лица чије се изручење тражи и могућност његовог даљег изручења у другу државу.

(2) Замољена држава о одлуци из става (1) овог члана, обавештава остале државе молиле и истовремено може да да сагласност држави молила којој је дозвољено изручење, да лице може евентуално даље бити изручено некој од других држава, које су такође тражиле изручење.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Притвор у поступку изручења

Члан 20.

(1) Ако су испуњени формални услови за изручење, замољена држава након пријема молбе за изручење може, у складу са својим правом, лицу одредити притвор, осим ако изручење очигледно није дозвољено.

(2) У хитним случајевима, на изричит захтев надлежног органа државе молиље, надлежни орган замољене државе може привремено притворити лице и пре пријема молбе за изручење. У захтеву се наводи постојање једне од исправа из члана 4. тачка 3. овог уговора и да постоји намера да се поднесе молба за изручење. Захтев треба да садржи и податке о кривичном делу због којег ће се тражити изручење, време и место његовог извршења, податке о прописаној или изреченој санкцији, односно њеном остатку, као и, уколико је то могуће, опис лица чије ће се изручење тражити.

(3) Захтев из става (2) овог члана може се поднети преко министарстава надлежних за послове правосуђа, дипломатским путем или преко Међународне организације криминалистичке полиције (ИНТЕРПОЛ), било којим погодним средством писаног комуницирања.

(4) Међународна потерница се сматра захтевом за привремено притварање.

(5) О томе да је притворила лице у складу са одредбом става (1) овог члана, замољена држава мора без одлагања обавестити државу молиљу.

(6) Привремени притвор ће се укинути ако молба за изручење и документација наведена у члану 4. овог уговора не буду достављени замољеној држави у року од 18 дана од дана притварања. Притвор се, на образложени захтев државе молиље, може продужити, али не дуже од 40 дана од дана притварања.

(7) Пуштање на слободу не спречава поновно притварање лица, ако МОЛБА за изручење буде касније достављена.

Одлука о молби за изручење

Члан 21.

(1) Замољена држава мора о молби за изручење донети одлуку без одлагања и о тој одлуци обавестити државу молиљу.

(2) Свако потпуно или делимично одбијање молбе за изручење мора бити образложено.

Поједностављено изручење

Члан 22.

(1) Замољена држава може да лице чије се изручење, односно привремено притварање ради изручења захтева, изручи по поједностављеном поступку, ако то лице пред надлежним судом замољене државе изричито изјави да је сагласно са оваквим начином изручења и ако буду испуњене претпоставке за изручење.

(2) Сагласност из става (1) овог члана је неопозива.

(3) У случају поједностављеног изручења није потребно подношење молбе за изручење са документацијом, међутим, замољена држава, уколико сматра да је то неопходно, може да затражи одређене податке и документе од државе молиље.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(4) Изручење по поједностављеном поступку има дејство изручења у редовном поступку.

Начело специјалности

Члан 23.

(1) Изручено лице не може бити кривично гоњено, подвргнуто извршењу казне или било којој другој мери која укључује ограничење слободе или изручено трећој држави, за било које кривично дело извршено пре изручења, а које није предмет изручења.

(2) Према изрученом лицу не сме се извршити тежа казна од оне на коју је осуђено.

(3) Услови из става (1) овог члана неће се применити:

1) ако се изручено лице изричито одрекло гаранције из става (1) овог члана;

2) ако изручено лице, иако је имало могућности, није у року од 45 дана од дана његовог коначног пуштања на слободу, напустило територију државе уговорнице којој је било изручено или ако се после напуштања те територије на њу поново вратило;

3) ако држава која је изручила лице да сагласност, у ком циљу се подноси молба са прилозима наведеним у члану 4. овог уговора и судски записник са изјавом изрученог лица. Замољена држава даће сагласност ако су у конкретном случају испуњени услови за изручење по овом уговору.

(4) Одривање од начела специјалности утврђује се на начин из којег се види да га је лице дало добровољно и уз пуну свесност последица. У ту сврху лице лишено слободе има право на заступника.

Промена правне квалификације

Члан 24.

Ако се за време поступка у држави молиљи промени правна квалификација кривичног дела која је важила за време поступка изручења, изручено лице може се кривично гонити или осудити само ако је изручење дозвољено према новој правној квалификацији.

Урачунавање притвора у санкцију

Члан 25.

Ако је изручено лице у држави уговорници било притворено због кривичног дела због којег је изручено, време проведено у притвору урачунаће му се у кривичну санкцију.

Предаја лица чије је изручење дозвољено

Члан 26.

(1) Ако се изручење дозволи, замољена држава ће држави молиљи саопштити место и време предаје и колико је времена тражено лице провело у притвору у оквиру поступка изручења.

(2) Лице чије је изручење дозвољено може се пустити на слободу ако га надлежни орган државе молиље не преузме у року од 10 дана од дана утврђеног за предају.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Ако предаја лица чије је изручење дозвољено није могуће због ванредних околности, држава уговорница на чијој су страни ове околности настале ће о томе обавестити другу државу ради постизања договора о новом времену предаје.

Поновна молба за изручење

Члан 27.

Ако изручено лице на било који начин избегне кривично гоњење или извршење казне, а нађе се на територији замољене државе, моћи ће да буде изручено на поновљену молбу. У том случају није потребно да уз молбу буду приложена документа из члана 4. овог уговора, ако су још увек на располагању замољеној држави.

Предаја предмета

Члан 28.

(1) Предмети, писмена или списи могу се запленити и предати другој држави уговорници у складу са законом замољене државе, ако о томе постоји захтев и одлука надлежног органа државе молиље.

(2) Замољена држава може да одложи предају предмета, писмена или списа, ако су јој потребни у другом кривичном поступку који је у току.

(3) Држава молиља ће вратити предмете, писмена или списе замољеној држави након окончања поступка за који су били тражени, уколико се замољена држава тог не одрекне.

Члан 29.

(1) Ако се дозволи изручење лица, замољена држава ће и без посебног захтева, држави молиљи доставити предмете:

1. који се могу употребити као доказно средство;
2. које је лице, које се изручује, стекло извршењем кривичног дела или уновчавањем предмета који потичу од извршења кривичног дела.

(2) Ако изручење које би по овом уговору било дозвољено није могуће јер је лице које би требало изручити умрло или побегло, или га није могуће пронаћи на територији замољене државе, предаја предмета ће се и поред тога дозволити.

(3) Гарантују се права замољеној држави или трећим лицима на предметима из става (1) овог члана. Ако постоје таква права, држава молиља ће предмете, по окончању поступка, што пре и бесплатно вратити замољеној држави. Ако би таква права била повређена предајом, предаја се неће дозволити.

(4) Предаја предмета се обавља према праву замољене државе.

(5) Предаја предмета ради враћања оштећеном може се извршити уз сагласност друге државе уговорнице и пре него што је дозвољено изручење, ако је лице које се изручује сагласно да се предмети непосредно врате оштећеном.

Примена процесног права и обавештења

Члан 30.

(1) Ако овим уговором није другачије одређено, на поступак у вези са изручењем и на притвор на територији замољене државе, примењује се право замољене државе.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(2) Ако се лице изручује ради кривичног гоњења, држава молила ће обавестити замољену државу о исходу кривичног поступка и доставити јој правноснажну одлуку.

Транзит

Члан 31.

(1) Транзит лица које треба да изручи трећа држава једној држави уговорници, преко територије друге државе уговорнице, биће дозвољен, ако овим уговором није друкчије одређено, под истим условима као изручење.

(2) Молба за транзит преко територије државе уговорнице треба да садржи документацију из члана 4. овог уговора и мора бити поднесена замољеној држави најмање 10 дана пре договореног датума за транзит.

(3) Замољена држава може да одбије молбу за транзит преко своје територије ако се ради о лицу против којег се у тој држави води кривични поступак или је против њега изречена осуђујућа пресуда која није извршена или ако би транзит могао да нанесе штету интересима те државе.

(4) Замољена држава ће одбити молбу за транзит преко своје територије сопствених држављана, осим ако трећа држава изручује та лица држави уговорници која је поднела молбу за транзит за кривична дела организованог криминала и корупције, као и кривично дело прање новца из члана 8. овог уговора.

(5) Без сагласности државе која је дозволила изручење траженог лица, држава уговорница преко чије територије се врши његов транзит, не сме то лице да гони нити да према њему изврши кривичну санкцију због дела која су извршена пре транзита.

(6) У току транзита замољена држава ће лице које се спроводи држати у притвору.

Транзит ваздушним путем

Члан 32.

(1) Ако је при извршењу изручења лице потребно превести из треће државе у државу уговорницу ваздушним путем без међуслетања преко територије друге државе уговорнице, није потребна изричита дозвола државе уговорнице преко чије територије се лет обавља. Ту државу ће држава молила унапред обавестити о постојању једне од исправа из члана 4. тачке 3. овог уговора, као и о држављанству лица које се изручује и кривичном делу због кога се изручује.

(2) У случају непредвиђеног међуслетања на територију државе преко чије територије се обавља лет, обавештење из става (1) овог члана има исто дејство као и захтев за притварање из члана 20. овог уговора.

Трошкови

Члан 33.

(1) Трошкове изручења сноси држава уговорница на чијој су територији настали.

(2) Трошкове транзита сноси држава молила.

(3) Трошкове превоза авионом сноси држава која је такав превоз предложила.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Завршне одредбе

Члан 34.

Спорна питања у вези са применом овог уговора државе уговорнице ће решавати дипломатским путем.

Члан 35.

(1) Овај уговор подлеже потврђивању.

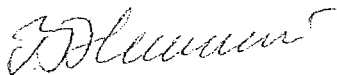
(2) Уговор ступа на снагу даном пријема последње ноте дипломатским путем којима се државе уговорнице узајамно обавештавају о спроведеном поступку потврђивања у складу са њиховим законодавством.

(3) Уговор се закључује на неодређено време. Свака држава уговорница може Уговор отказати писмено дипломатским путем и у том случају Уговор престаје да важи након истека шест месеци од дана пријема обавештења о отказивању.

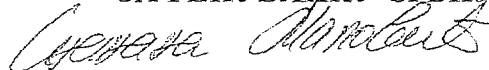
(4) Ступањем на снагу овог уговора престаје да важи Уговор између Србије и Црне Горе и Републике Македоније у правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, сачињен у Скопљу 6. јула 2004. године.

Овај уговор сачињен је у Београду дана 29. НОВЕМБРА 2011, у два оригинална примерка, сваки на македонском и српском језику, с тим да су оба текста подједнако веродостојна.

ЗА РЕПУБЛИКУ МАКЕДОНИЈУ

ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за правда се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој договор.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE REPUBLIKËS SË SERBISË PËR EKSTRADIM**

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Serbisë për ekstradim, e nënshkruar më 29 nëntor 2011 në Beograd.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal në gjuhën maqedonase dhe serbe, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Drejtësisë caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e kësaj marrëveshje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2012 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2012057